JORDEN RUNT på 80 dagar

JULES VERNE

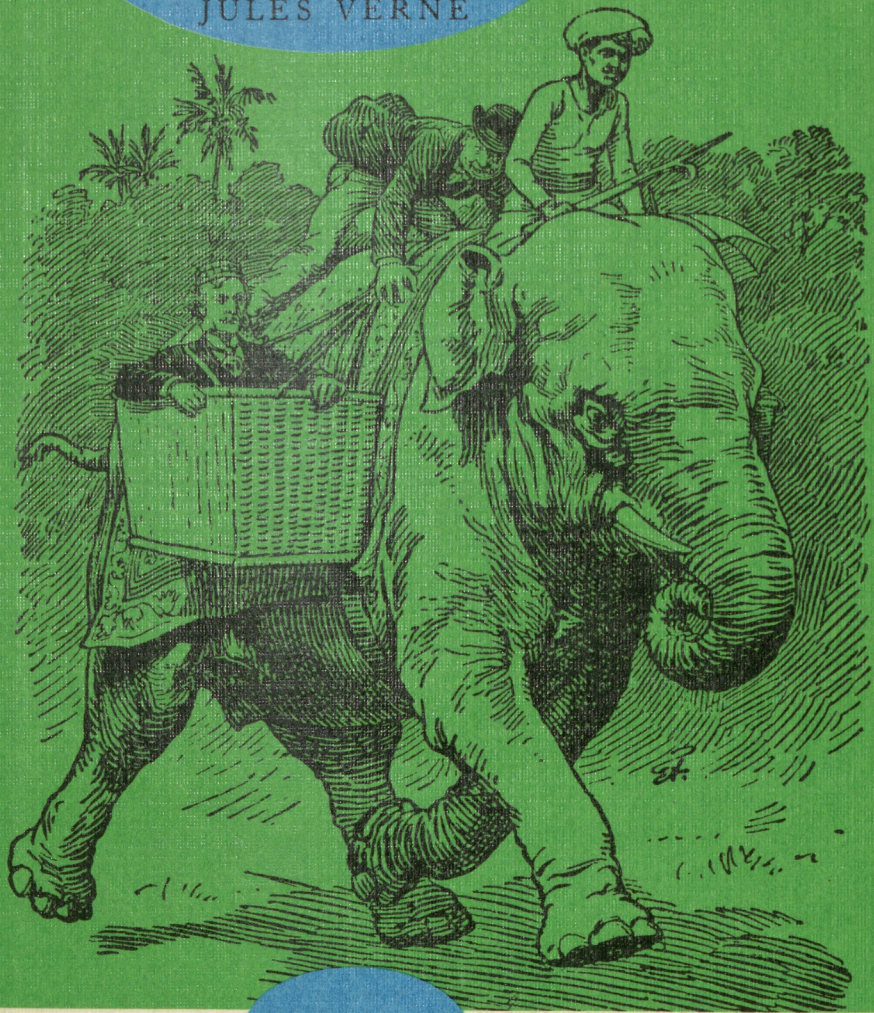

SAGAS BERÖMDA BÖCKER

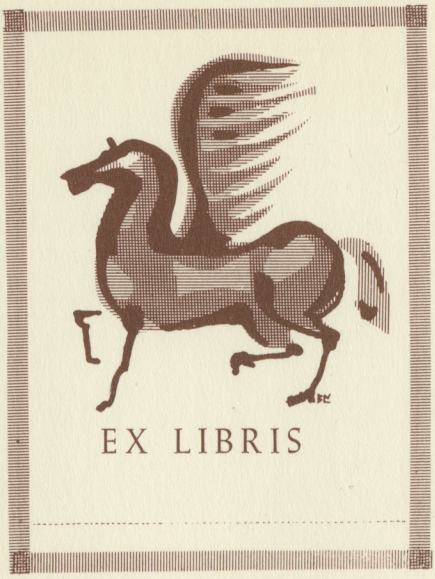

EX LIBRIS är latin och betyder *ur böckerna, ur boksamlingen.* Ett exlibris är ägarens märke. Det talar om vem boken tillhör. På detta blad får Du ett eget exlibris för den här boken. Gör så här: Texta Ditt namn på den streckade linjen i rutan här ovanför. Klipp sedan ut Ditt exlibris och klistra upp det på pärmens insida lite ovanför mitten och något in mot ryggen.

KLIPP HÄR

Du får Ditt eget namn tryckt på femtio nya exlibris när Du har samlat och lämnat in fem sådana här remsor ur fem böcker från

SAGA

VÄND

I varje bok från SAGA finns det ett exlibrisblad. Om Du samlar fem böcker från SAGA och klipper av remsan nederst på varje blad, så kan Du få *femtio nya exlibris till Dina övriga böcker* — och Du slipper texta Ditt namn på dem. *Du får Ditt namn tryckt.* Du skall bara i Din bokhandel lämna in de fem remsorna med Ditt namn och Din adress. Efter några veckor får Du då Dina femtio exlibris med posten.

Är Du medlem i *SAGA-klubben*? Stadgarna får Du här i boken eller i bokhandeln.

Namn: .....

Adress: .....

Postadress: .....

Ålder: .....

Sagas bokklubb

1 KLUBBNÅL

När Du har läst den här boken från SAGA, fyller Du i blanketten på baksidan med ett kort omdöme om boken och skickar in det till SAGAKLUBBEN, SVENSK LÄRARETIDNINGS FÖRLAG, KUNGSHOLMSTORG 13 A, STOCKHOLM K. Du blir då *medlem i klass 1* i SAGAS BOKKLUBB och får gratis SAGAS KLUBBNÄL.

2 BOKMÄRKE

När Du sedan har läst en SAGA-bok till, skickar Du in en ny blankett "Vad jag tycker om denna bok", och Du blir då *medlem i klass 2*. Nu får Du vårt trevliga bokmärke som belöning.

3 EXLIBRIS

För att bli *medlem i klass 3* skall man ha köpt 5 böcker från SAGA och skickat in 5 stycken av de exlibriskuponger, som finns i varje bok. Då erhåller man gratis 50 stycken *exlibris* med sitt eget namn tryckt. (De som redan har exlibris från SAGA får gå vidare direkt från klass 2 till toppklass.)

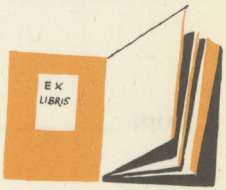

BOKHYLLA

Kan Du sedan sända in ytterligare 5 exlibriskuponger blir du *medlem i toppklass*. Du får då en egen modern bokhylla som Du kan ställa på skrivbordet eller hänga på väggen.

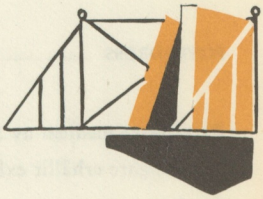

Vad jag tycker om denna bok

BOKENS FÖRFATTARE .....

BOKENS TITEL ..... SAGA NR .....

JAG TYCKER ATT BOKEN ÄR: .....

.....

.....

.....

NAMN ..... ÅLDER .....

ADRESS .....

POSTADRESS .....

Är tidigare medlem av Sagas bokklubb, klass .....

Har tidigare erhållit exlibris med mitt namn tryckt.

Stryk det som ej passar.

Jules Verne

Jorden runt på 80 dagar

JULES VERNE

JORDEN RUNT
på 80 dagar

SAGAS BERÖMDA BÖCKER
SVENSK LÄRARETIDNINGS FÖRLAG

FRANSKA ORIGINALETS TITEL

Le Tour du Monde en quatre-vingts Jours

ÖVERSÄTTNING OCH BEARBETNING

Henrik Wranér

ILLUSTRATIONER

Edvard Forsström

© SVENSK LÄRARETIDNINGS FÖRLAG

SAGA 5

ELFTE REVIDERADE UPPLAGAN

78—84 tusendet

BOK- OCH REKLAMTRYCK AB

STOCKHOLM 1961

612324

Innehåll

Fileas Fogg skaffar sig en ny betjänt 7
Ett samtal, som kan komma att stå Fileas Fogg dyrt . 12
Fileas Fogg förvånar sin betjänt 18
Telegrammet 23
På engelska konsulatet i Suez 29
Fix tror sig göra upptäckter 33
Passepartout råkar illa ut 41
På järnväg genom Indien 46
Ett oväntat avbrott 51
En syn i skogen och Fogg visar att han har hjärta . . 58
Passepartout får en idé 66
Översten tar farväl 77
Det ser illa ut för Fileas Fogg 80
Ombord på Rangoon 90
Passepartout begriper alltsammans 97
Passepartout promenerar 105
Ett samtal på tu man hand 110
Fileas Fogg får nytt ressällskap 117
Fiskmåsen styr till havs 124
Virvelstormen 127
För sent! 133
Passepartout vaknar 136
Vad Passepartout såg i Japan 141
I japanska kläder 146
"Människopyramiden" 153

Passepartouts klocka gick nog rätt 158
Passepartout boxas 162
Ett valmöte i Amerika 166
Expresståget och bisonoxarnas tåg 174
Ett vågspel 178
Överste Proctor blandar sig i spelet 185
Indianerna drar ett streck i räkningen 188
Fileas Fogg gör sin plikt 193
Passepartout återfunnen 196
En färd med isjakt 202
Fileas Fogg som kapten 207
Fileas Fogg blir häktad 216
Fem minuter för sent 221
Fogg beslutar gifta sig 225
"God afton, mina herrar!" 230
Gåtans lösning 234

Fileas Fogg skaffar sig en ny betjänt

År 1872 hade Fileas Fogg sin bostad i huset nummer 7 vid Savile Row.

Herr Fogg var en gåta för de flesta. Han var inte affärsman, han skötte inget lantbruk och ingen hade sett honom i något ämbetsverk. Man visste bara att han var en ståtlig och fint bildad man, och att han var medlem av "Reformklubben". Där hade han vunnit inträde, eftersom han hade sina pengar insatta hos Baring Brothers, en av världens förnämsta bankirfirmor, som endast hade mycket rika män till kunder.

Hur Fogg hade fått sin förmögenhet, visste ingen, och ingen hade kommit på den tanken att fråga honom själv. Han slösade aldrig men var heller inte snål. När det gällde något nyttigt eller välgörande ändamål, bidrog han alltid med en summa, fast hans namn aldrig skyltade på någon välgörenhetslista.

Fileas Fogg såg ut att vara ungefär fyrtio år, hade fina anletsdrag, var reslig till växten och axelbred. Han hade ljust hår och ljusa polisonger, hög panna utan rynkor, blek hy och vita tänder. Kort sagt: en fulländad engelsk gentleman.

Han tog aldrig ett steg i onödan och hade inte bråttom, såg alltid rakt framför sig och verkade aldrig orolig eller upprörd. Ingen hade sett honom småle, ännu mindre hört honom skratta.

Han yttrade sig sällan, och när han gjorde det, var det kort och knappt. Just därför fann hans bekanta honom så hemlighetsfull. Han hade säkert rest mycket, för ingen verkade mer hemmastadd på kartan än han.

Fileas Fogg hade inte varit utom Londons hank och stör på många år. Ingen hade sett honom annat än på klubben eller på vägen dit. Hans enda förströelse tycktes vara att läsa tidningar och spela whist. Det spelet, som i hög grad fordrar tyst eftertanke, passade hans natur, och han ansågs mycket skicklig, men de ganska stora summor han ofta vann, gick alltid till välgörande ändamål.

Han hade varken hustru eller barn, inga släktingar och inga förtrogna vänner. Han bodde ensam i sitt hus vid Savile Row och tog aldrig emot besök hemma. En betjänt skötte hans uppassning. Sin lunch och middag åt han på klubben på bestämd tid, vid samma bord och vid samma fönster, alltid ensam. Vid midnatt gick han hem, sov till klockan åtta, klädde sig sen och gick på slaget halv tolv till sin klubb.

Hans hem var enkelt, men med alla dåtida bekvämligheter. Därför hade Fileas Foggs betjänt inte någon vidare anstäng-

ande tjänst; men hans husbondes regelbundna vanor fordrade punktlighet och noggrannhet.

Den 2 oktober 1872 hade betjänten fått avsked. Han hade några dagar förut burit in rakvatten, som var 28 grader varmt i stället för 30. Ett sådant slarv ville Fileas Fogg aldrig mer utsätta sig för. Och därför väntade han nu på sin nya betjänt, som skulle infinna sig mellan klockan elva och halv tolv.

Rak i ryggen och med korslagda ben satt han i sin länstol och följde med blicken visaren på det stora vägguret, som visade sekunder, minuter, timmar, veckodagar, datum och årtal. Klockan slog en kvart över elva.

Det ringde på tamburklockan.

Den avskedade betjänten öppnade dörren och anmälde:

— Den nya betjänten!

En ung man steg in och hälsade artigt.

— Fransman? sa herr Fogg.

— Ja.

— Namnet?

— Jag heter Jean — Jean Passepartout. Och det namnet har jag fått, därför att jag är kvick i vändningarna, slår mej fram överallt och alltid drar mej ur knipan. Jag har försökt lite av varje här i världen. Jag har varit kringresande sångare och cirkusryttare, jag har dansat på lina, varit gymnastiklärare och en tid brandman i Paris, där jag var med om flera ryktbara eldsvådor. Nu är det fem år sen jag lämnade mitt land. För tillfället är jag utan anställning, och det var därför jag beslöt att söka den här platsen, eftersom jag har hört att herr Fogg är den mest punktliga och lugna personen i hela Eng-

land. Jag hoppas att hädanefter få komma i ro och stillhet.

— Ni vet, vad jag har för fordringar på min betjänt?

— Fullkomligt. Och vad herr Fogg betalar i lön också.

— Hur mycket är klockan?

— Tjugotre minuter över elva, svarade Passepartout och drog upp en stor silverrova ur fickan.

— Er klocka går efter.

— Ursäkta, men den har arton rubiner och . . .

— Den *går* efter, fyra minuter! Men sak samma. Från och med detta ögonblick, klockan 11.27 förmiddagen den 2 oktober 1872, är du anställd i min tjänst.

Och så reste sig Fileas Fogg, tog automatiskt sin hatt, satte den på huvudet och gick sin väg utan ett ord vidare. Passepartout hörde ytterdörren slå igen. Han såg ut genom fönstret och fick syn på herr Fogg, som gick till klubben. Än en gång slogs dörren igen; det var den förra betjänten, som gav sig av.

— På min ära, tänkte Passepartout. Min nya husbonde kunde lika gärna ha stigit direkt ut ur ett vaxkabinett!

När nu Passepartout blivit ensam i huset skyndade han sig att undersöka det från källaren till vinden. Utan svårighet hittade han sitt rum. Det såg hemtrevligt ut, och han gladde sig vid tanken på de många lugna vinterkvällar han skulle tillbringa där. Elektriska ringledningar och talrör satte det i förbindelse med de övriga rummen. På hyllan över den öppna spisen stod ett slagur, som drevs av samma elektriska ledning som klockan i Fileas Foggs sängkammare, så att båda slog exakt på samma gång.

— Så ska det vara, mumlade Passepartout förnöjt.

Ovanför uret satt ett anslag. Där stod vad betjänten hade att göra.

Klockan 8.23 skulle han bära in te och rostat bröd, klockan 9.37 rakvatten, klockan 9.45 komma och borsta herr Foggs hår o. s. v. Rakvattnet skulle om sommaren vara 17, om vintern 30 grader varmt. Garderob A innehöll endast byxor, B västar, rockar och underkläder, C hattar och skor. Alla plagg var naturligtvis av finaste slag och försedda med nummer. En särskild lista på varje garderobsdörr visade vilka nummer, som skulle bäras de olika dagarna under året.

I sängkammaren stod ett medelstort kassaskåp, givetvis av nyaste brand- och dyrkfria konstruktion. Inga böcker fanns; sådana hade ju herr Fogg på klubben.

— Det här ska gå som smort — bara inte klockan stannar! tänkte Passepartout.

Ett samtal, som kan komma att stå Fileas Fogg dyrt

Under tiden hade Fileas Fogg tagit 575 steg med sin högra och 576 steg med sin vänstra fot och hunnit till "Reformklubbens" ståtliga byggnad vid Pall Mall.

Han begav sig genast till matsalen, vars nio fönster vette åt en trädgård, där hösten redan hade färgat löven gula och röda. Som vanligt slog han sig ner vid fjärde fönstret, där hans kuvert var framsatt, åt en stadig lunch och drack två koppar te. Klockan 12.47 gick han in i stora salongen och använde några timmar till att studera tidningarna *Times* och *Standard* i prydliga olästa exemplar. Sen var det dags för middagen, och han vände tillbaka till sin plats vid fjärde fönstret.

Klockan 5.40 e. m. gick han återigen till stora salongen, där han fortsatte sin tidningsläsning. En halv timme senare infann sig hans vanliga medspelare vid whistpartierna. Det var ingenjör Stuart, bankirerna Sullivan och Fallentin, bryggeriägaren

Flanagan och en av direktörerna för Englands Bank, Walter Ralph, allesammans rika män. De åtnjöt stort anseende till och med i "Reformklubben", som bland sina medlemmar räknade gräddan av Englands industriidkare och finansmän.

— Nå, Ralph, frågade Flanagan, hur långt har ni kommit med den där bankstölden?

— Det ser ut, inföll Stuart, som om banken skulle bli av med sina pengar!

— Tvärtom, hoppas jag, sa Ralph. Jag tror, att vi ska få tag i förbrytaren. Skickliga detektiver har skickats till Amerikas och Europas viktigaste hamnar, så det blir nog svårt för karlen att komma undan.

— Vet man hur tjuven ser ut? frågade Stuart.

— Det lär inte vara någon yrkestjuv, sa Ralph.

— Är han ingen yrkestjuv? Och ändå har han lagt beslag på femtiofemtusen pund i sedlar?

— En av morgontidningarna påstår, att det är en gentleman, insköt Fogg, som dök upp ur en hög tidningar och hälsade artigt men avmätt.

Stölden hade ägt rum tre dagar tidigare — den 29 september. En sedelbunt, som innehöll den ofantliga summan av femtiofemtusen pund sterling, hade stulits från pulpeten, där bankens förste kassör satt.

När de andra förvånade sig över att ett så väldigt belopp så lätt hade kunnat stjälas, svarade direktör Ralph att just i det ödesdigra ögonblicket hade kassören hållit på att föra in en post på 4 shillings och sex pence, och man kunde inte begära ens av en kassör, att han skulle ha ögon i nacken.

Emellertid hade man en ledtråd att hålla sig till. Samma dag hade man i banken lagt märke till en elegant herre, som flera gånger hade gått ut och in i salen, där stölden förövades. En undersökning gjordes, och det utfärdades en synnerligen noggrann beskrivning på hans utseende och dräkt.

Den beskrivningen sändes till detektiverna i alla större hamnar, såsom Liverpool, Glasgow, Le Havre, Suez, New York o. s. v. och till polismyndigheterna i England och på kontinenten. Den som lyckades gripa brottslingen skulle få tvåtusen pund i belöning och fem procent av den summa, som kunde räddas. Det fanns många, som trodde att tjuven skulle bli gripen och banken få igen åtminstone en del av det stulna.

— För min del, sa Stuart, tycker jag, att tjuvens utsikter att komma undan inte är så små.

— Vart skulle han rymma? invände Ralph. Det finns ju inte ett land, där han kan gömma sej.

— Det är väl för mycket sagt! svarade Stuart. Betänk att jorden är stor.

— *Har varit,* sa Fogg halvhögt.

— Vad menar ni med det? Skulle jorden ha blivit mindre kanske?

— Ja, svarade Ralph. Det har herr Fogg alldeles rätt i. Jorden har blivit mindre, därför att man nu för tiden kan resa runt den tio gånger på samma tid som *en* resa tog för hundra år sen. Det kommer att påskynda efterforskningarna. Och gör det också lättare för tjuven att fly!

— Det är er tur att spela ut, herr Stuart, påminde Fileas Fogg, för whistpartiet hade börjat.

Men Stuart satt tankspridd och när spelet var slut, tog han upp samtalet igen.

— Ni tror således, att eftersom man kan göra en tur runt jorden på tre månader, så ...

— På åttio dagar! avbröt Fogg.

— Mycket riktigt, erkände Sullivan. Sen den indiska järnvägen blev färdigbyggd, behövs bara åttio dagar. Se här, hur *Morning Chronicle* har räknat ut det!!

Från London över Brindisi till Suez	7	dagar
„ Suez till Bombay	13	„
„ Bombay till Kalkutta	3	„
„ Kalkutta till Hongkong	12	„
„ Hongkong till Jokohama	6	„
„ Jokohama till San Francisco	22	„
„ San Francisco till New York	7	„
„ New York över Liverpool till London	10	„
Summa	80	dagar

— Det är mycket bra! sa Stuart. Men de har inte tagit motvind, stiltje, urspårningar, skeppsbrott och andra missöden med i beräkningen!

— Allt är beräknat, sa Fogg, medan han blandade korten för nästa parti.

— Är det också beräknat, att infödingarna river upp skenorna, överfaller tågen och skalperar passagerarna?

— Allt, svarade Fogg torrt.

— Nå ja, på papperet kan det ju ta sej mycket enkelt ut, men i verkligheten ...

— I verkligheten också!

— Det skulle jag vilja se, innan jag tror det, sa Stuart.

— Ingenting hindrar. Ska vi göra turen? föreslog Fogg.

— Bevare mej väl! utbrast Stuart förskräckt. Men jag skulle kunna slå vad om fyratusen pund, att det är omöjligt.

— Tvärtom.

— Nå, så gör det då!

— Jorden runt på åttio dagar?

— Just det.

— Ja, varför inte? Jag ska göra det.

— När?

— Genast!

— Det är ju galenskaper! sa Stuart.

Men plötsligt lade han ner sina kort på bordet.

— Nåväl, herr Fogg, jag slår vad om fyratusen pund att . . .

— Lugna er, Stuart! inföll Fallentin. Det är ju bara skämt.

— När jag slår vad, är det alltid på rent allvar, förklarade Stuart med värdighet.

— Jag antar vadet, mot er alla fem, sa Fogg. Och min säkerhet är de tjugotusen pund jag har innestående hos Baring Brothers.

— Tjugotusen pund, som ni kan förlora genom ett ögonblicks oförutsedd försening på resan! utbrast Sullivan.

— Finns ingenting oförutsett, svarade Fogg lugnt.

— Men ni måste hoppa från järnvägen över på ångaren och från ångaren på tåget och göra det på sekunden.

— Jag *ska* hoppa på sekunden.

— Men är nu inte det här ett skämt?

— En god engelsman skämtar aldrig, när det gäller en så allvarlig sak som ett vad, svarade Fogg. Jag åtar mej att göra en färd jorden runt på åttio dagar eller nittonhundratjugo timmar eller etthundrafemtontusentvåhundra minuter. Antar ni vadet, mina herrar?

— Ja! utropade Sullivan, Stuart, Flanagan, Fallentin och Ralph, sen de hade rådgjort ett ögonblick.

— Gott! Tåget till Dover avgår i kväll klockan 8.45. Det tar jag.

— Nu — i kväll redan?

— Ja, i kväll.

Han tog upp sin fickalmanacka.

— I dag har vi den 2 oktober. Jag ska således vara tillbaka i London och i det här rummet på "Reformklubben" lördagen den 21 december klockan 8.45 på kvällen. Kommer jag inte på utsatt tid, tillhör de hos Baring Brothers insatta tjugotusen punden er, mina herrar.

De andra erbjöd sig att avbryta whistpartiet, så att Fogg skulle kunna gå hem och göra sig i ordning.

— Jag har allting i ordning! förklarade Fogg. Ruter är trumf. Ni spelar ut, herr Stuart.

I detsamma slog klockan sju.

Fileas Fogg förvånar sin betjänt

Tjugofem minuter senare hade Fileas Fogg vunnit tjugo guinéer på whistpartiet, tog farväl av de fem medlemmarna och lämnade klubben. Klockan 7.50 öppnade han porten till sitt hus och steg in.

Passepartout, som nu kunde dagordningen som ett rinnande vatten, blev alldeles förbluffad, när han hörde sin husbonde komma hem. Vad ville det här säga? Från talröret ropades:

— Passepartout!

Passepartout rörde sig inte ur fläcken och svarade inte heller. Detta kunde ju inte röra honom — det var inte så dags än.

— Passepartout! ljöd det för andra gången.

Då gick han, skakande på huvudet.

— Jag har ropat *två* gånger! sa Fileas Fogg.

— Ska herr Fogg resa bort? frågade Passepartout tveksamt
— Ja, vi ska resa jorden runt, svarade Fileas Fogg.

— Men det är inte så dags än! svarade Passepartout, som höll sin klocka i handen.

— Jag vet det och gör dej inga förebråelser! Om tio minuter reser vi till Dover och sen till Calais.

Passepartout gjorde stora ögon.

— Ska herr Fogg resa bort? frågade han tveksamt.

— Ja, vi ska resa jorden runt.

Passepartout stod som fallen från skyarna.

— *Jorden runt!*

— Ja, på åttio dagar. Vi har således inte en minut att förlora.

— Men resgodset? Packningen?

— Ta bara en kappsäck med två skjortor och tre par strumpor. Lika mycket för din räkning. Resten köper vi under resan. Kom ihåg min regnkappa, min resfilt och starka skor! Förresten kommer vi inte att gå så mycket — rör på spelet!

Passepartout hade velat svara, men han kunde inte få fram ett ord. Han sprang upp på sitt rum och gjorde mekaniskt sina förberedelser till resan, medan han mumlade för sig själv som i yrsel.

Jorden runt på åttio dagar. Var hans husbonde förryckt? Nej — det var naturligtvis bara ett skämt! En liten tur ner till Dover — en tripp till Calais också, kanske. Det skulle inte vara så dumt — då fick han återse sitt fädernesland. Kanhända kvista in ett slag till Paris, där han inte hade varit på fem år. Inte kunde en man, som var så rädd om stegen som Fileas Fogg, resa längre än till Paris på sin höjd! Vad behöver väl en engelsman se, när han har sett den staden? Men

i alla fall — vem kunde nu ha tänkt att herr Fogg, som var stel som en vaxbild, skulle falla på idén att fara ut och lufta på sig!

Passepartout hade kappsäcken klar i tid; alldeles huvudyr sökte han upp sin husbonde.

Han stod färdig. Han tog kappsäcken, öppnade den, stack ner en stor packe sedlar och lämnade den till Passepartout.

— Ingenting glömt?

— Nej.

— Min regnkappa och min filt?

— Har jag här.

— Ta väl vara på kappsäcken! Det är tjugotusen pund i den.

Passepartout höll på att tappa den, så tung föreföll den honom nu — alldeles som om summan hade varit i guld- och silvermynt.

Husbonde och tjänare lämnade huset, låste porten omsorgsfullt och tog en droska, som hastigt rullade bort mot stationen. Klockan var då 8.20 e. m.

När Fogg hade betalat droskkusken, fick han syn på en fattig kvinna, som ledde ett barn vid handen. Hon gick barfota i gatsmutsen, hade en gammal hattskrålla på huvudet och en trasig sjal över axlarna. Tveksamt och skyggt närmade hon sig, räckte fram handen och bad om en allmosa.

Fogg tog upp ur sin ficka pengarna som han hade vunnit på klubben och gav dem åt den häpna kvinnan.

— Var så god! sa han.

Passepartout fick något fuktigt i ögonvrån. Hans husbonde hade i alla fall ett hjärta under den kalla ytan!

De köpte två förstaklassbiljetter till Paris. När de skulle gå ut på perrongen mötte Fogg de fem vadhållarna från "Reformklubben".

— Farväl, mina herrar! sa han. Jag ska se till att mitt pass blir stämplat i varje land, så att ni kan kontrollera min resa!

— Åh, det är alldeles överflödigt! svarade Ralph artigt. Vi litar fullkomligt på ert hedersord.

— Ja, det är enklast! svarade Fogg.

— Och ni kommer alltså tillbaka hit . . .?

— Om åttio dagar, lördagen den 21 december i år klockan 8.45 på kvällen. Farväl till dess mina herrar!

De tog plats, en vissling ljöd från lokomotivet, och tåget satte sig i gång.

Kvällen var mörk, och det föll ett fint duggregn. Fileas Fogg satte sig tillrätta i sitt hörn, slöt ögonen och sa inte ett ord. I andra hörnet satt Passepartout, som nästan trodde, att alltsammans var en dröm. Med verklig oro tryckte han kappsäcken med pengarna tätt intill sig.

Men tåget hade knappast varit i gång fem minuter, förrän han gav till ett förtvivlans rop.

— Vad står på? frågade Fogg.

— Ooo! — i brådskan, så glömde jag, att . . .

— Vad då?

— Att släcka gaslågan i mitt rum!

— Nå, så får den brinna på ditt konto, min gosse! sa Fogg helt lugnt.

Passepartout kände kalla kårar utefter ryggraden. Hur dyrt skulle det nöjet bli, månntro?

Telegrammet

När Fileas Fogg lämnade London, hade han ingen aning om vilken uppståndelse hans resa skulle väcka. Nyheten om hans vad spred sig bland klubbens medlemmar och vidare till tidningarna både i London och i landsorten.

Frågan om en resa jorden runt dryftades, blöttes och stöttes med samma lidelsefulla iver, som om det gällt en riksviktig angelägenhet. Några få ställde sig på Fileas Foggs sida, men de flesta tog parti emot honom. Att räkna ut en sådan resa på papperet kunde vara en sak, men att verkligen *göra* den på bestämd tid — det var inte bara orimligt, det stötte på vanvett.

De närmaste dagarna ingicks betydande vad, om Fogg skulle lyckas eller ej — vurmen att slå vad är ju mycket utbredd bland engelsmännen. Det var inte bara i "Reformklubben", som en hel mängd vad hölls, många andra per-

soner rycktes med. De största tidningarna trodde inte på Fileas Fogg och förklarade hans företag outförbart, och snart ville ingen hålla ett mot hundra på hans framgång. Och en vecka efter hans avfärd hände något oväntat, som gjorde att ingen längre vågade ett rött öre på honom och hans resa jorden runt.

Klockan nio på kvällen hade nämligen polismästaren i London mottagit följande telegram från Suez:

Rowan, polismästare, Scotland Yard, London.

Förföljer banktjuven Fileas Fogg. Skicka ögonblickligen häktningsorder till Bombay.

Fix, detektiv.

Det telegrammet hade ögonblicklig verkan. Det var alltså inte längre fråga om en gentleman utan om en banktjuv! Man granskade Foggs fotografi, som fanns i "Reformklubbens" album, och det visade sig då, att det drag för drag återgav bilden av den man, som vid undersökningen i banken hade beskrivits som tjuven.

Nu talade alla om, att Fogg alltid hade fört en hemlighetsfull tillvaro, aldrig umgåtts med någon och plötsligt lämnat London. Det föreföll solklart, att han med sitt vad om jordenruntresan bara hade velat vilseleda engelska polisen.

Vad var orsaken till det märkliga telegrammet?

Onsdagen den 9 oktober 1872, strax före klockan elva på förmiddagen väntade man i Suez ångaren *Mongolia,* som kom från Brindisi och gjorde regelbundna turer genom Suezkanalen till Bombay.

På kajen gick två personer av och an och väntade på *Mongolia.* Omkring dem rörde sig en ström av infödda och turister.

Den ene av de båda männen var engelske konsuln i Suez. Den andre var en liten mager, senig karl med vaket ansiktsuttryck och spejande och spelande ögon under de skarpt sammandragna ögonbrynen. Han var synbarligen mycket otålig och kunde inte hålla sig stilla. Han hette Fix och var en av detektiverna, som de engelska polismyndigheterna efter stölden i Englands Bank hade sänt ut till de stora hamnstäderna. Han skulle hålla skarp utkik efter alla, som passerade Suezkanalen, och om han misstänkte någon, följa honom som en skugga, tills han hade fått vederbörlig häktningsorder.

Fix hade just från londonpolisen fått fullständigt signalement på den som misstänktes för stölden. Nu gick han och väntade på *Mongolia;* kanske skulle han kunna lägga vantarna på tjuven och skörda inte bara ära för sitt fina väderkorn utan också kassera in den stora belöningen.

Konsuln fortsatte det avbrutna samtalet:

— Lugna er nu — vi har snart båten här. Men jag förstår inte, hur ni med hjälp av det där signalementet ska kunna känna igen karlen, om han också är med på *Mongolia.* Att döma efter det där papperet, ser han ju precis ut som folk gör mest.

— Herr konsul, sa Fix och krånade sig lite, sånt där folk vädrar man snarare än man känner igen dem. Vad som behövs är väderkorn; det är ett särskilt sinne. Jag har häktat mer än en sån där gynnare i mina dar, och om mannen bara är ombord, ska han inte gå mej ur händerna.

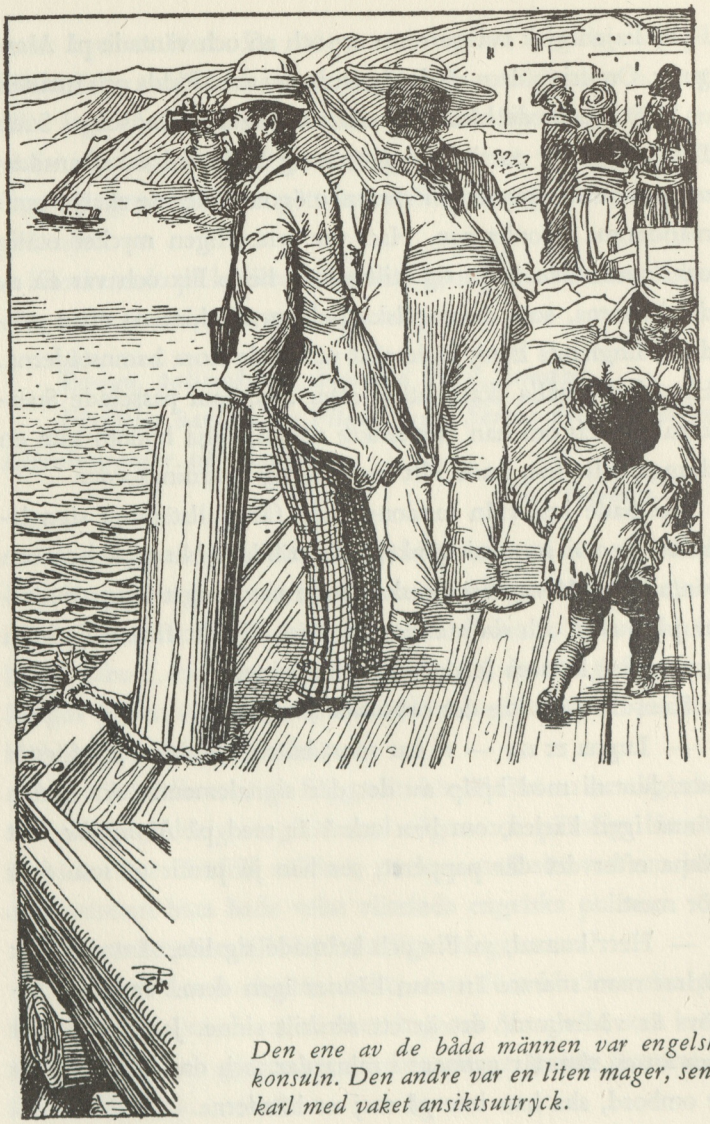

Den ene av de båda männen var engelske konsuln. Den andre var en liten mager, senig karl med vaket ansiktsuttryck.

— Det skulle glädja mej, för det gäller ju ett betydande belopp, sa konsuln artigt.

— Det är en storslagen, en fenomenal stöld! utbrast detektiven förtjust och gnuggade händerna. Femtiofemtusen pund! Det är inte ofta det vankas så feta stekar! Tjuvarna slår sej på tarvliga affärer nu för tiden och låter hänga sej för en spottstyver.

— Ja, lycka till! Men nog tycker jag, att beskrivningen kan passa in på många hederliga män.

— Alla stora brottslingar ser ut som hederligt folk. Den som har ett skurkansikte, är tvungen att vara hederlig — annars blir han fast utan vidare. Nej, det är de ärliga ansiktena man måste hålla utkik efter. Det är svårt att vara detektiv, det medger jag, och det är snarare en konst än ett yrke.

Han gjorde ett misslyckat försök att se anspråkslös ut.

Livet i hamnen blev allt mera rörligt och färgrikt. Sjömän från alla världens länder, köpmän, passagerare, bärare och fellaher blandades i brokigt vimmel.

Klockan halv elva hördes ångvisslan från *Mongolia.*

— Är tjuven med på den här båten, sa Fix, så ingår det nog i hans plan att stiga av i Suez för att bege sej till franska eller holländska kolonierna. I Indien, som är en engelsk besittning, kan han inte känna sej trygg.

— Är han riktigt slipad, så vågar han nog. Som ni vet, är en engelsk brottsling aldrig säkrare gömd än i London, påpekade konsuln.

Detektiven blev tyst och tankfull.

Nu syntes *Mongolias* väldiga skrov, och när klockan slog elva, la båten till vid kajen.

Det var en hel mängd resande ombord. Somliga stannade på däck för att betrakta utsikten och livet i hamnen, men de flesta gick i land.

Fix granskade dem alla med sin skarpa blick, när de satte foten på kajen. Just som han stod där och spejade, kom en person bort till honom och frågade om vägen till engelska konsulatet. Samtidigt tog han fram ett pass, som han tydligen ville få påtecknat.

Som driven av en aning tog Fix papperet, och med en snabb blick ögnade han igenom signalementet. Han gjorde en ofrivillig rörelse, papperet darrade i hans hand — det var ju ord för ord en beskrivning på banktjuvens utseende.

— Det är väl inte ert pass? frågade han.

— Nej, min husbondes.

— Är han ombord?

— Ja.

— Han måste nog själv infinna sej på konsulatet för att få passet påtecknat.

— Är det nödvändigt?

— Absolut.

— Var ligger konsulatet?

— Där, vid hörnet av torget.

— Nå, då får jag väl underrätta min husbonde om saken. Han är just inte förtjust i att gå.

Sen bugade sig främlingen för Fix och gick ombord på *Mongolia* igen.

På engelska konsulatet i Suez

Detektiven skyndade till konsulatet.

— Herr konsul, herr konsul! Jag tror, att min tjuv är ombord på *Mongolia,* sa han brådstörtat.

— Utmärkt, herr Fix! Det skulle roa mej att få se boven. Men är han den som ni tror, kommer han väl knappast hit. Som ni vet är det ju inte alls nödvändigt att visa upp passet här.

— Det är en djärv kanalje — han kommer nog. Men jag hoppas att ni inte skriver på det?

— Varför inte? Är passet i sin ordning, kan jag inte vägra.

— Ja, men herr konsul, det är viktigt, att jag håller den där karlen kvar här, tills jag har fått häktningsordern från London. Ni vet ju, vem jag är.

— Ja, jag vet, att ni är polisman, men jag vet inte, om den ni misstänker verkligen är tjuven.

— Men herr konsul . . .

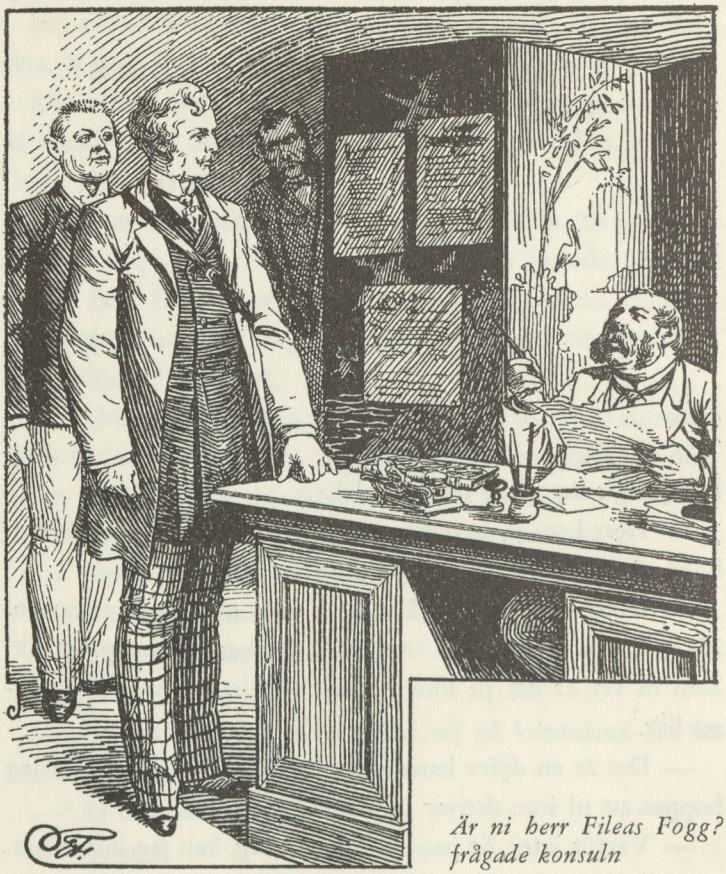

Är ni herr Fileas Fogg?
frågade konsuln

— Det blir er sak, herr Fix. Jag måste följa lag och förordning.

Just då knackade det på dörren, och två män kom in. Den ena var Passepartout, den andra hans husbonde. Fileas Fogg bad helt kort att få sitt pass påtecknat.

Konsuln tog passet och läste noga igenom det. Detektiven slukade Fogg med ögonen.

— Är ni herr Fileas Fogg? frågade konsuln.

— Ja.

— Och det här är er tjänare?

— Ja, Passepartout, fransman.

— Och ni är på resa till . . .?

— Bombay.

— Ni vet, att ni inte är skyldig att visa upp ert pass?

— Jag vet det, men jag vill genom er påskrift kunna bevisa, att jag har varit i Suez.

— På så vis.

Konsuln skrev på passet och stämplade det. Fogg läste igenom det skrivna, tackade avmätt och gick sin väg med Passepartout.

— Nå, vad säjer ni nu? frågade Fix ivrigt.

— Det ser ut att vara en fullt hederlig karl.

— Det är möjligt, men det betyder ingenting, hur han ser ut. Säkert är, att han drag för drag liknar min tjuv.

— Jag vill inte bestrida det, men ni vet, alla signalement är ju mer eller mindre vilseledande.

— Jag tänker gå till botten med saken. Betjänten tycks vara mer tillgänglig än sin husbonde, och som fransman är han naturligtvis pratsjuk. När jag har fått reda på något, kommer jag tillbaka.

Fix försvann och gav sig ut för att söka rätt på Passepartout.

Fogg hade gått från konsulatet ner till kajen. Där gav han sin betjänt några order och steg ombord på *Mongolia* igen.

I hytten tog han fram sina anteckningar och läste:

"Lämnade London den 2 oktober, kl. 8.45 e. m.

Anlände till Paris den 3, 7.20 f. m.

Avreste därifrån samma dag, 8.40 f. m.

Anlände till Turin den 4, 6.35 f. m.

Lämnade Turin samma morgon 7.20 f. m.

Anlände till Brindisi den 5, 4.00 e. m.

Steg ombord på *Mongolia* samma dag, 5.00 e. m.

Ankom till Suez den 9, 11.00 f. m.

Använda: 158 timmar 15 minuter eller 6½ dagar.

I sin anteckningsbok hade han linjerat upp flera kolumner med uppgift om tiderna, då tåg och ångbåtar enligt tidtabellerna skulle avgå, och när de verkligen hade avgått. På det sättet kunde han se, om han genom någon tillfällighet hade vunnit eller förlorat tid. Det var med tillfredsställelse han såg, att ankomsten till Suez hade skett på beräknat klockslag.

Därpå lät han servera lunch i sin hytt. Det föll honom inte ett ögonblick in att gå ut och bese staden. Det fick hans betjänt göra!

Fix tror sig göra upptäckter

Det dröjde inte länge, förrän Fix fick syn på Passepartout, som gick fram och tillbaka på kajen och betraktade folkvimlet.

— Nå, fick ni ert pass påtecknat?

— Å, är det ni! Ja, tack. Allting är klart.

— Och nu är ni ute och ser på folklivet?

— Ja, vi reser ju med sån fart, att det nästan verkar som en dröm. Tänk, nu är vi i Egypten — i Afrika!

— Jaså, har ni så bråttom?

— Inte jag, men min husbonde. Det var sant — jag skulle ju göra en del uppköp. Vi gav oss av utan bagage — bara en kappsäck.

— Utan bagage! tänkte Fix. Aha!

Han tog på sig en vänlig min:

— Jag ska visa er till en basar, där ni kan få allt ni behöver.

— Tack så mycket. Jag måste framförallt akta mej att komma försent till båten.

— Å, ni har god tid — klockan är bara tolv, men vart reser ni egentligen?

— Så långt vägen räcker. Herr Fogg reser jorden runt.

— Jorden runt?

— På åttio dagar, ja. Ett vad, påstår han. Men jag tror vad jag vill. Det är ju inte sunt förnuft i det där — det ligger nånting annat under.

— Herr Fogg måste vara en originell herre?

— Det stämmer.

— Och han är väl rik?

— Det tror jag. Han har med sej en vacker summa i ovikta sedlar, och inte ser han på slantarna. Han har lovat maskinisten på *Mongolia* en hygglig belöning om vi kommer fram till Bombay före utsatt tid.

— Har ni varit länge hos er husbonde?

— Jag! Inte alls — jag blev anställd hos honom samma dag vi for.

De upplysningarna gjorde djupt intryck på detektiven.

Under tiden hade de kommit fram till basaren. Fix lät Passepartout göra sina uppköp och påminde honom att inte försumma båten.

Passepartout drog upp sin silverklocka.

— Å, hon fattas åtta minuter i elva.

— Då går hon efter.

— Min klocka! En familjeklenod från min farfarsfars tid. Den drar sej inte fem minuter på året.

— Jag ska säja er, hur saken förhåller sej. Ert ur går efter Londontid, och den är ett par timmar efter Sueztiden. Ni har kommit längre österut och reser motsols. Ni blir allt tvungen att ställa er klocka efter de olika ländernas tid.

— Skulle *jag* vrida fram min klocka? Aldrig!

— Ja, annars följer den inte med solen.

— Så mycket värre för solen — då är det solen som går galet.

Och med stolt min stoppade Passepartout ner sitt ur.

Fix skyndade bort till konsulatet.

— Det finns inget tvivel längre — jag har honom!

Så berättade han om sitt samtal med Passepartout.

— Det tycks vara en utstuderad rackare. Han tänker nog vända tillbaka till London, sen han har lurat polisen, sa konsuln. Men varför lät han påteckna passet här?

— Det begriper jag inte, medgav Fix. Men nu skickar jag telegram till London med begäran om häktningsorder. Sen går jag ombord på *Mongolia,* följer tjuven till Bombay, och där, på engelskt område, går jag helt hövligt bort till honom med ordern i hand och häktar honom.

Han tog farväl av konsuln, skickade av telegrammet, som vi redan har läst, och en kvart senare stod han på *Mongolias* däck med en kappsäck i handen och en riklig reskassa på fickan. Snart ångade båten med full fart fram över Röda havets vågor.

Ombord fanns åtskilliga civila och militära tjänstemän. De kvinnliga passagerarna var inte många men så mycket mer eleganta. När det var lugnt väder, roade man sig med musik och dans.

Men Röda havet är nyckfullt som alla långa, smala havsvikar och ofta mycket svårt att passera. När det blåste starkt från afrikanska eller asiatiska sidan, rullade båten förfärligt. Då försvann damerna ner under däck och pianomusiken tystnade. Men i storm som i lugnt väder styrde *Mongolia* oavbrutet mot sundet Bab-el-Mandeb.

Vad gjorde Fileas Fogg under tiden?

Var han ängslig och orolig över vindens nycker, den starka sjögången och risken att bli försenad?

I så fall märktes det inte på honom. Han var hela tiden samma lugna man, vars kallblodighet ingen motgång kunde störa. Han gick lika oberörd av storm och sjögång som kronometrarna ombord. Sällan syntes han på däck. Han frågade tydligen inte efter detta minnesrika hav, som varit skådeplatsen för så många märkliga händelser. Han åt sina fyra mål om dagen, utan att hans matsmältning råkade i oordning av fartygets slingringar eller stampningar.

Och dessemellan spelade han whist med några av medpassagerarna.

Vad Passepartout beträffar, hade han ingen känning av sjösjukans kval. Han hade en hytt i fören och åt med god aptit. Han började nästan tycka om att resa nu. Han bodde bra, åt bra, fick se märkvärdiga länder och folk, och dessutom var han säker på att hela äventyret skulle sluta i Bombay.

Passepartout hade ingen aning om sjösjukans kval.

Dagen efter avresan från Suez mötte han på däck den artiga herre som han hade träffat på kajen, då han steg iland i Egypten.

— Vi har visst råkats förut, sa han och smålog förbindligt. Det var ju ni som var så vänlig och hjälpte mej till rätta i Suez?

— Å, nu känner jag igen er. Ni är i tjänst hos den där originella engelsmannen!

— Precis, herr . . . herr . . .?

— Mitt namn är Fix.

— Roligt att ses igen, herr Fix! Vart reser ni?

— Till Bombay, alldeles som ni.

— Så angenämt! Har ni gjort den turen förr?

— Många gånger. Jag är agent — agent för ångbåtsbolaget . . .

— Så. Då känner ni till Indien?

— Ja, nog gör jag det, svarade Fix, som inte ville säga för mycket.

— Ett underligt land, va?

— Mycket. Moskéer med torn, som kallas minareter, pagoder och andra tempel, tigrar och jätteormar, botgörare, som kallas fakirer, och danserskor, som kallas bajadärer. Ni ska väl ta er tid att se er om lite?

— Vi får hoppas det. En människa, som är klar i huvet, kan ju inte gärna bara skutta från båt till tåg och från tåg till båt hela jordklotet runt. Ni ska få se, att den här gymnastiken slutar i Bombay.

— Och herr Fogg mår bra?

— Utmärkt! Och jag också; jag är hungrig som en varg vid vartenda mål. Sjön suger, som det heter.

— Er husbonde syns aldrig på däck?

— Nej, han är inte nyfiken.

— Vet ni, att den där historien om en resa jorden runt verkar lite hemlighetsfull — det kanske gäller något hemligt uppdrag?

— Det har jag ingen aning om! Och uppriktigt sagt, jag skulle inte ge ett rött öre för att få veta det heller, sa Passepartout.

Från den dagen träffades Fix och Passepartout ofta och hade små muntra samtal; ibland tog de sig till och med en grogg eller ett glas porter i baren. Passepartout tyckte, att Fix var en trevlig karl.

Tiden gick fort. Den trettonde siktade man Mecka. Det låg omslutet av en gördel av förfallna murar, och ovanför dem höjde sig grönskande dadelpalmer. På avstånd kunde man urskilja stora kaffefält, som sträckte sig uppåt bergen. Passepartout var högst intresserad av den berömda staden och påstod, att den med sina ringmurar och sin cirkelformiga skans liknade en kaffekopp med tillhörande öra.

Natten därpå styrde *Mongolia* ut genom Bab-el-Mandeb, ett arabiskt namn, som betyder "Tårarnas port", och den fjortonde fällde fartyget ankar vid Aden för att kola. Det dröjsmålet på fyra timmar kunde inte oroa Fogg, för dels stod det upptaget i resehandboken, dels hade *Mongolias* maskinist låtit det gå raskt undan, så att ångaren anlände till Aden på kvällen den fjortonde i stället för på morgonen den femtonde.

Fileas Fogg hade all anledning att vara belåten. Han hade vunnit femton timmar.

Han och Passepartout steg i land, och Foggs pass blev påtecknat. Sedan gick Fogg ombord igen för att fortsätta sitt avbrutna whistparti. Fix följde honom.

Passepartout råkar illa ut

Klockan sex på kvällen styrde *Mongolia* ut från Adens redd och klöv snart Indiska oceanens böljor. Den hade 168 timmar på sig för att gå till Bombay. Indiska havet var lugnt och vinden nordvästlig, så att seglen kunde användas som hjälp åt ångmaskinen.

Den 20 oktober på middagen kom indiska kusten i sikte, och två timmar senare steg lotsen ombord. När ångaren hade passerat en rad öar, la den till vid kajen i Bombay klockan halv fem. Eftersom ankomsttiden var beräknad till den tjugoandra, kunde Fogg räkna sig två dagar till godo.

Indien är likt en kolossal triangel, med spetsen riktad mot söder och basen mot norr. En god del av det väldiga området lydde den här tiden under England, som hade guvernörer och en mängd tjänstemän i flera av de indiska städerna. Men en del av landet, särskilt dess inre, var oberoende av England. Där styrde hindustanska furstar, rajor.

Klockan halv fem på eftermiddagen hade *Mongolia* lagt till i Bombay, och tåget till Kalkutta skulle avgå klockan åtta. Fogg tog farväl av sina medspelare vid whistbordet, bad Passepartout göra en del inköp och sa åt honom att vara vid stationen i god tid. Själv gick han för att få sitt pass påtecknat utan att kasta en blick på stadens många sevärdheter; det ståtliga biblioteket, rådhuset, skeppsdockorna, bomullsmarknaden, basarerna, moskéerna, synagogorna, de armeniska kyrkorna, den lysande pagoden på Malabar Hill med de vittberömda tornen, de underjordiska griftvalven på ön Elefanta eller grottorna på ön Salcetta, dessa märkliga minnen av buddistisk byggnadskonst. Och när han kom ut från passbyrån, gick han raka vägen till stationen och åt sin middag.

Detektiven Fix lämnade *Mongolia* några ögonblick efter Fogg och begav sig genast till polismästaren. Han styrkte, att han var detektiv, upplyste om stölden och talade om, vem han misstänkte. Hade häktningsordern anlänt från London?

Nej, ingenting hade kommit till Fix. Ordern hade avgått senare än herr Fogg och kunde därför inte ha hunnit fram.

Fix ville att polismästaren själv skulle utfärda en häktningsorder mot Fogg. Men det försöket misslyckades fullständigt, för polismästaren förklarade artigt, att det var en fråga, som måste överlåtas åt londonpolisen.

Fix visste, att den engelska lagskipningen i fråga om den enskildes frihet inte tillåter något godtycke, så han brydde sig inte om att envisas. Han hade ingenting annat att göra än vänta på sin order från London. Men han föresatte sig att hålla noga utkik på sin bov så länge han uppehöll sig i Bom-

bay. För han betvivlade inte, att Fogg skulle dröja här några dagar, och under tiden skulle ordern hinna komma.

Passepartout hade också trott att de skulle stanna ett slag, ända tills hans husbonde bad honom skynda att göra inköp före tågets avgång. Då skulle allt gå likadant här som i Paris och Suez! Bara vidare — till Kalkutta, om inte ännu längre? Han började alltmer tro, att det verkligen var fråga om en resa jorden runt.

När han hade uträttat sina ärenden tog han en promenad på Bombays gator. Där var ett myller av människor: européer från skilda länder, indier av olika stammar, var och en med sin särskilda dräkt och huvudbonad, armenier i fotsida rockar och eldsdyrkande parser i svarta mössor.

Olyckligtvis nöjde sig Passepartout inte med att på avstånd betrakta det brokiga gatulivet. På vägen till stationen fick han syn på den stora pagoden på Malabar Hill och greps av en ödesdiger lust att se, hur den såg ut inuti.

Den stackars Passepartout var totalt okunnig om två saker: först och främst att tillträde till vissa av de indiska templen är förbjudet för kristna, och för det andra att hinduerna själva aldrig går in i templen utan att först ta av skorna och sätta dem vid dörren. Engelska regeringen hade respekt för landets religion och straffade strängt den som bröt mot sådana föreskrifter.

Passepartout hade nätt och jämnt hunnit inom dörren och stod just i all oskuld och beundrade templets ornament, då han plötsligt blev omkullkastad på golvets heliga plattor. Tre präster rusade på honom, drog av honom strumpor och skor

Tre präster rusade på Passepartout, drog av honom strumpor och skor och dunkade på honom, medan de uppgav höga tjut.

och dunkade på honom, medan de uppgav höga tjut.

Men fransmannen var stark och vig och kom fort på fötter igen. Med ett välriktat knytnävsslag och en spark fällde han två av sina angripare, som besvärades av sina långa mantlar. Sen la han benen på ryggen och sprang, medan den tredje prästen förföljde honom och hetsade upp folket på gatan med sina skrik.

Klockan fattades bara fem minuter i åtta, då Passepartout, barhuvad och barfota, kom springande in på perrongen. Sakerna han köpt hade han tappat i folkträngseln eller i templet. På perrongen stod Fix. Han hade fått klart för sig, att Fogg tänkte fortsätta resan. Detektiven beslöt att följa efter till Kalkutta eller ännu längre, om det blev nödvändigt. Passepartout såg inte detektiven, men Fix uppsnappade några ord, när fransmannen berättade om det olycksaliga tempelbesöket.

— Jag hoppas något sånt aldrig ska hända mer! sa Fogg allvarsamt och steg upp i en kupé.

Passepartout följde efter. Han var alldeles förbi och till på köpet utan skor och hatt.

Fix skulle just stiga upp i en annan kupé, då han plötsligt fick en idé. Han steg ner från vagnen med ett flyktigt leende.

— Ett brott begånget på indisk mark — jag stannar kvar. Nu har jag honom!

I detsamma ljöd lokomotivets vissling, och tåget försvann i kvällsmörkret.

På järnväg genom Indien

Tåget hade avgått på bestämd tid. Passagerarna var de vanliga i den här delen av världen — officerare, ämbetsmän och några köpmän, som var ute och gjorde affärer, framför allt i indigo och opium.

I samma kupé som Fogg och Passepartout satt en tredje resande. Fogg hade gjort bekantskap med honom redan på sjöresan från Suez till Bombay. Det var överste Francis Cromarty, som var på väg till sitt regemente i trakten av Benares.

Han var lång och blond, omkring femtio år, och hade utmärkt sig vid kuvandet av det senaste upproret i Indien. Han hade nästan hela sitt liv vistats i Östern och bara några gånger gjort korta besök i sitt fädernesland England. Han var en mångkunnig man, som hade kunnat ge Fileas Fogg alla möjliga upplysningar om Indiens seder och bruk, historia och styrelse — om Fogg bara hade frågat. Men Fileas Fogg tänkte

inte alls på sådant. Han gladde sig åt tiden han hade vunnit, sedan han reste från London. Om han inte hade varit en avgjord fiende till all onödig rörelse, skulle han kanske fått lust att gnugga händerna.

Översten visste redan varför Fogg var ute och reste, men han ansåg hela företaget vara meningslöst. Han hade också snart upptäckt, att hans tystlåtna reskamrat inte hörde till dussinmänniskorna. Foggs fullständiga känslolöshet var honom en gåta, och han undrade ofta om Fogg verkligen hade ett hjärta under sitt kalla skal.

Då och då växlade de några ord. Just när tåget rullade in mellan Västra Ghatsbergen, sa översten:

— För några er sen hade ni varit tvungen att göra ett uppehåll här, som skulle ha försenat er ohjälpligt.

— Hur så?

— Jo, då gick inte järnvägen längre än till foten av bergskedjan, och man måste fortsätta i bärstol eller till häst ända till staden Kandallah på andra sidan bergen.

— Ett sånt avbrott skulle inte ha rubbat min resplan. Jag har naturligtvis tänkt på att det kan uppstå hinder av olika slag.

— Ni kunde ha råkat ganska illa ut genom er betjänts äventyr i templet. Engelska regeringen straffar såna förbrytelser mycket strängt och det med rätta. Om han hade blivit arresterad . . .

— Så hade han blivit dömd, fått avtjäna sitt straff och sen helt enkelt rest tillbaka till Europa. Jag kan inte inse, att det hade kunnat fördröja min resa.

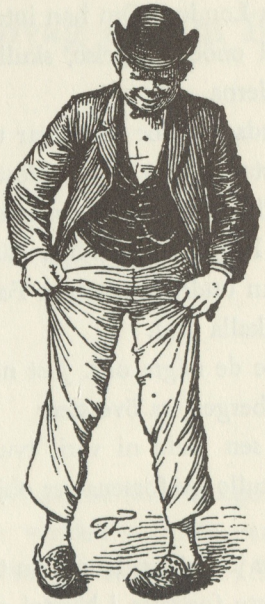

Med det avslutades samtalet.

Nästa dag gick färden genom tämligen flacka nejder. När Passepartout vaknade, kände han sig alldeles omtumlad, och det dröjde en stund innan det gick upp för honom, att han verkligen var i Indien. Från lokomotivet kom tjocka, svarta rökskyar, som långsamt sänkte sig över fält, bevuxna med bomull, kaffe, peppar och kryddnejlikor. Ångan svepte vita ulliga ringar kring palmlunder, där kloster och underbara tempel skymtade fram. En lång sträcka gick tåget genom täta

djungler, tillhåll för tigrar och jätteormar, som skrämdes upp av tågets buller, och genom skogar, där hjordar av elefanter betänksamt stirrade efter det töffande och bolmande vidundret.

Klockan halv ett gjordes ett kort uppehåll vid en station, där Passepartout lyckades få köpa ett par tofflor, broderade med oäkta pärlor. Den gode Passepartout kände sig inte lite stolt över sin nya fotbeklädnad.

Den 22 oktober frågade översten händelsevis, hur mycket klockan kunde vara. Passepartout halade upp sin gamla familjeklenod och svarade, att hon var tre. Översten smålog och sa, att den gick ungefär fyra timmar efter. Passepartout bara skakade på huvudet — hans klocka skulle gå fel! Förgäves försökte översten göra klart för honom, att eftersom han reste mot öster, blev dagen fyra minuter kortare för var längdgrad han passerade. Men Passepartout lyssnade inte på honom. Han visste bara, att klockan gick efter Londontid, och den var den enda rätta för honom.

Förresten hade Passepartout börjat känna en stark spänning. Så länge han inbillat sig att resan när som helst skulle avbrytas, hade han tagit dagen som den kom och bara längtat efter att få komma i lugn och ro i London igen. Men nu, när han märkte, att det var rena, rama allvaret, kände han sig verkligt orolig, precis som om det hade varit hans egna tjugotusen pund som stod på spel. Han räknade om och om igen, hur många dagar som hade gått och hur lång väg de hade farit. Han var förbittrad över tågets långsamma fart och de många uppehållen, ja, han undrade rent av, varför inte

hans husbonde lovade lokföraren en liten belöning, om han ville raska på. Naturligtvis glömde han att tågets ankomst- och avgångstider är bestämda och inte får rubbas. I annat fall kunde ju olyckshändelser inträffa. Men för var dag blev hans otålighet större; han gick som på nålar.

Ett oväntat avbrott

Klockan åtta nästa morgon stannade tåget mitt i skogen på en öppen plats, som var omgiven av halmtäckta hyddor och arbetarkojor. Konduktören gick längs med tåget, öppnade dörrarna och ropade:

— Avstigning!

Fogg och översten såg på varandra. Vad var meningen? Varför stannade tåget inne i en skog av tamarinder? Passepartout var inte mindre förbluffad; han skyndade ut.

— Järnvägen har tagit slut! ropade han för full hals, när han kom tillbaka.

— Vad menar ni? frågade översten.

— Tåget går inte längre.

Översten och Fogg steg ner ur vagnen och vände sig till konduktören.

— Var är vi?

— I Kholby.

— Ska vi stanna här?

— Ja, banan är inte färdig.

— Inte färdig?

— Nej, på en sträcka av sjuttio kilometer finns inga skenor, men vid Allahabad kan ni fortsätta igen.

— Men det stod i tidningarna att banan är färdig!

— Tidningarna har misstagit sej.

— Ni säljer ju biljetter från Bombay till Kalkutta! utropade översten röd i synen.

— Jo, visserligen, men alla resande vet, att de själva måste ta sej mellan Kholby och Allahabad, svarade konduktören.

Översten var rasande, och Passepartout hade god lust att klå upp den stackars konduktören, som ju inte rådde för, att banan inte räckte längre.

Fileas Fogg stod lugn som vanligt.

— Vi måste tänka ut ett sätt att komma till Allahabad, sa han bara.

— Det här oväntade avbrottet måste väl vända upp och ner på era planer, herr Fogg?

— Det var inte oförutsett.

— Visste ni, att banan inte räckte längre . . .?

— Nej, men jag visste, att förr eller senare kunde jag vänta ett hinder. Det här betyder ingenting. Jag har hittills vunnit två dagar, och de kommer väl till pass nu. Den tjugofemte på middagen avgår en ångare från Kalkutta till Hongkong, och idag har vi den tjugoandra. Vi ska hinna till Kalkutta i tid.

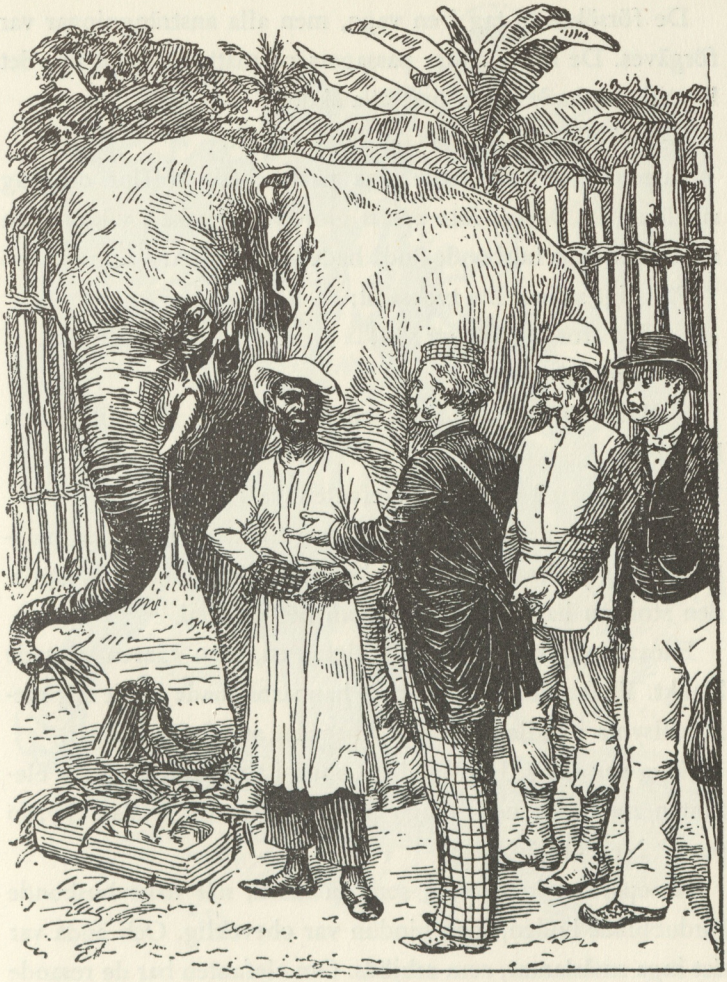

Fileas Fogg beslöt att hyra elefanten, men ägaren vägrade blankt.

De försökte få tag i en vagn, men alla ansträngningar var förgäves. De flesta andra passagerarna måtte ha vetat hur det låg till och hade redan hyrt alla åkdon.

— Då går jag till fots, sa Fogg enkelt.

Passepartout betraktade sina pärlstickade tofflor och såg slokörad ut. De var inte precis gjorda att traska i vildmarken med. Om hans husbonde ändå hade stannat kvar i London.

Plötsligt sa han lite tveksamt:

— Jag tror jag vet ett sätt!

— Vad då?

— Nån sa, att det finns en elefant här. Den tillhör en hindu . . .

— Låt oss gå och se på elefanten, sa Fogg.

Fem minuter senare kom de fram till en liten hydda utanför en hög palissad. I hyddan bodde en hindu, och i inhägnaden stod en halvtam elefant, som hette Kioni.

Fileas Fogg beslöt att hyra elefanten, men ägaren vägrade blankt. Elefanterna, i synnerhet hannarna, hade blivit allt mera sällsynta i Indien och stod knappast att få för pengar.

Fogg var envis. Han bjöd tio pund i timmen i hyra för elefanten men fick nej. Tjugo pund i timmen? Avslag. Fyrtio pund? Nej, alltjämt nej.

Passepartout krökte sig som en mask, när hans husbonde fördubblade buden, men hindun var obeveklig. Och ändå var det inga småslantar, som erbjöds. Om elefanten bar de resande fram till Allahabad på femton timmar, skulle han åt sin ägare tjäna in den nätta summan av sexhundra pund.

Fogg tog saken kallt. Nu ville han i stället köpa elefanten

och bjöd först ettusen pund för honom. Ägaren förklarade, att han inte till något pris ville sälja Kioni. Men hans giriga blickar visade, att han bara ville raka åt sig så mycket som möjligt.

Översten rådde Fileas Fogg att tänka sig för innan han höjde anbudet igen. Fogg svarade, att han hade bestämt sig. Om han så skulle betala tjugo gånger mer än elefanten var värd, skulle han ha den — för han behövde den.

Och så bjöd han ett tusen tvåhundra pund, sen ett tusen femhundra. Hindun vägrade. Ett tusen åttahundra pund! Hindun tvekade. Tvåtusen pund!

Då slog han till.

Passepartout hade följt hela uppträdet med ängslig spänning. Han ömsom rodnade och bleknade. När köpet var avslutat, utbrast han:

— Det var gräsligt, vad elefantkött måtte vara dyrt!

Sen gällde det att få tag i en lämplig förare. Det gick lätt nog. En ung parser med klokt ansikte erbjöd sin tjänst. Fogg lovade honom riklig betalning.

Föraren la ett täcke på elefantens rygg och fäste på ömse sidor en korg, som just inte var någon vidare bekväm sittplats.

Fogg erbjöd översten en plats på Kioni — en person mer kunde inte nämnvärt trötta det kolossala djuret. Översten tackade och tog plats i den ena korgen, Fileas Fogg i den andra. Sen Passepartout hade köpt en del matvaror, satte han sig grensle över djurets rygg, föraren tog plats på elefantens hals och så bar det av in i den täta palmskogen.

Vägvisaren tog en genväg, som skulle vara tre mil kortare än den banade vägen. Fogg och översten, som satt djupt nedsjunkna i sina korgar, blev ordentligt omskakade, när elefanten föll in i en snabb lunk.

Passepartout hade all möda att hålla sig kvar, men han log

förnöjt medan han guppade och slängdes än hit och än dit. Ibland tog han ur fickan upp ett stycke socker, som den kloka Kioni grep med sin snabel utan att ett ögonblick sakta farten. Det påminde Passepartout om den gamla, goda tiden, då han uppträdde som konstberidare, lindansare och pajas. Det var ändå rätt bra, att han i sin ungdom hade fått lära sig hålla balansen.

En syn i skogen och Fogg visar att han har hjärta

Efter ett par timmars ritt hejdade föraren elefanten och lät honom vila en stund. Bjässen släckte sin törst i ett vattenhål och betade sen löv i snårskogen. Översten var förtjust över den korta vilan, för han kände sig alldeles rådbråkad. Fogg däremot tycktes vara lika pigg som om han nyss hade stigit upp från sin mjuka bädd hemma i London.

— Den karlen måtte vara av järn! utbrast översten med beundran.

— Av stål, sa Passepartout, stolt på sin herres vägnar.

Betjänten lagade en enkel frukost, och vid middagstiden bröt de upp.

Landskapet ändrade snart karaktär. De färdades inte längre genom stora skogar utan genom dungar av tamarinder och dvärgpalmer, som omväxlade med stora, torra, nakna slätter. Hela det området var bebott av en vild folkstam, som strängt

höll på den gammalindiska religionens alla egendomliga bruk och var ovanligt grym och blodtörstig.

Allt emellanåt såg man på avstånd hopar av infödingar; de gjorde hotfulla åtbörder, när elefanten lunkade förbi. Föraren höll sig så långt ifrån dem som möjligt. Man såg inte till många djur; bara några enstaka apor, som tog till flykten under löjliga grimaser och höga luftsprång. De roade i synnerhet Passepartout, där han skumpade på elefantens rygg.

Vid åttatiden på kvällen hade de korsat högsta kedjan av Vindhyabergen och gjorde halt vid en förfallen hydda. Då hade de hunnit halvvägs.

Natten var kall. Inne i hyddan tände föraren en eld av torra grenar. Kring den samlades de resande, och kvällsmaten dukades fram. Fastän alla var trötta och mörbultade gjorde de heder åt Passepartouts anrättning. Men samtalet gick trögt, och snart sov och snarkade de alla tre. Vägvisaren vakade hos elefanten, som stödde sig mot en trädstam och sov.

Klockan sex på morgonen var sällskapet startklart igen, och Fogg hoppades att redan samma kväll hinna fram till Allahabad. På det sättet skulle han bara förlora en liten del av de två dygn han vunnit sedan resans början.

Det bar av nedför Vindhyas lägsta sluttningar, och Kioni travade raskt på. Föraren undvek helst bebodda platser — han kände sig säkrare i de öde dalsänkorna. Mot middagstiden gjorde de halt under en grupp bananträd.

Det blev bara en kort matrast. Kioni hade redan ett par timmar travat genom en tät skog, då han plötsligt började visa tecken till oro och tvärstannade.

— Vad står på? frågade översten och stack upp huvudet ur sin korg.

— Jag vet inte, svarade föraren med låg röst och spetsade öronen, för genom det täta lövverket hördes ett besynnerligt sorl.

Det lät som sång av människoröster och klang av mässingsinstrument. Passepartout var idel öga och öra. Fogg satt lugn som en filbunke och yttrade inte ett ord. Föraren hoppade ner, band elefanten vid ett träd och försvann i de tätaste snåren. Om en liten stund kom han tillbaka.

— Det är en procession av bramaner, viskade han. Det är säkrast att vi gömmer oss.

Han löste elefanten och ledde honom in i ett skymmande snår. Sen bad han de resande att sitta kvar i sina korgar och hålla sig stilla. Själv stod han färdig att ögonblickligen klättra upp på Kioni, om det skulle bli nödvändigt att fly. Men han hoppades, att skaran skulle tåga förbi utan att få syn på dem.

Allt närmare kom det skärande missljudet; entoniga sånger ackompanjerade av trummor och cymbaler. Snart syntes tåget på femtio stegs avstånd från Fogg och hans sällskap, som spejade mellan blad och grenar.

Främst kom prästerna, klädda i mitror och långa, broderade mantlar. Efter dem följde män, kvinnor och barn. De sjöng ett slags begravningssång, som emellanåt avbröts av slag på cymbaler och gonggonger. Sen kom en vagn med stora hjul. Överst på vagnen, som drogs av två par rikt utstyrda zebuoxar med fettpucklar över bogen, tronade en vederstygglig bildstod med fyra armar, hemskt stirrande ögon och tovigt hår. Tung-

Överst på vagnen tronade en vederstygglig bildstod.

an hängde långt ut ur munnen, och de tjocka läpparna var rödmålade med betel. Kring bildstodens hals hängde ett halsband av dödskallar, om midjan en gördel av avhuggna händer. Den stod upprätt på en kullslagen, huvudlös jätte.

Översten kände igen bildstoden.

— Gudinnan Kali, dödens och kärlekens gudinna, viskade han.

— Det var en faslig kärleksgudinna, mumlade Passepartout. Jag har då aldrig sett en ruskigare fågelskrämma.

Föraren gav honom en vink att hålla sig tyst.

Runt vagnen med bildstoden vimlade det av fakirer, som dansade och svängde runt som förryckta.

Deras ansikten var målade med strimmor av gulockra och täckta med korsvis skurna sår, som blodet sipprade ur. Passepartout ryste vid deras åsyn.

Efter fakirerna följde några bramapräster i praktfulla österländska dräkter. De släpade med sig en kvinna, som vacklade för vart steg hon tog. Hon var ung och skär i hyn som en europeisk kvinna. Hennes huvud, hals, axlar, öron, armar, händer och tår var fullsatta med smycken, armband, ringar, spännen och ädelstenar. En guldstickad mantel slöt sig om hennes smidiga gestalt.

Tätt efter henne kom ett par livvakter, beväpnade med blottade sablar och långa pistoler, instuckna i bältet. Emellan sig i en bärstol bar de liket av en åldring, klädd i en praktfull indisk furstedräkt: pärlbroderad turban, en mantel, invävd med silke och guld, en gördel av kaschmir, glittrande av diamanter, och sådana vapen, som brukar bäras av en raja.

Bramaprästerna släpade med sig en ung kvinna.

Bakom båren kom en flock flöjtblåsare och sist en skränande folkhop, som med sina vilda tjut ibland överröstade musikens öronbedövande larm. Så småningom avlägsnade sig processionen.

Översten hade betraktat den vilda ståten med en djupt vemodig blick.

— Ett människooffer? frågade han föraren.

Parsern nickade till svar.

— Jag förstår inte, anmärkte Fogg.

— Kvinnan ska brännas . . .

— Vem var det gamla gubbkräket? frågade Passepartout.

— Det var liket av hennes make, en oberoende furste, rajan av Bundelkund. På hans bår ska hon brännas levande.

— Såå? sa Fogg utan minsta darrning på rösten. Har inte engelsmännen kunnat utrota den där barbariska seden?

— På de flesta platser är den avskaffad, svarade översten, men vi har ingenting att säja till om i de här trakterna och allra minst i Bundelkund. Man hör fortfarande talas om ideliga plundringar, rån och mord längs hela norra sluttningen av Vindhyabergen.

— Levande bränd! Och så vacker! mumlade Passepartout.

— Om hon inte fogade sej, sa översten allvarligt, skulle hennes lott bli beklagansvärd. Mannens släkt skulle raka av hennes lockar, låta henne halvsvälta, knuffa och misshandla henne, ja, betrakta henne som ett orent djur, och till slut skulle hon få dö i en vrå som en skabbig hund. Ofta är det kanske just tanken på den fasansfulla framtiden, som driver de arma änkorna till bålet. Men någon enstaka gång är offret

verkligen frivilligt, så att inte ens regeringens kraftiga ingripande kan hindra det.

— Finns det så galna människor! utbrast Passepartout.

— För några år sen, när jag bodde i Bombay, fortsatte översten, kom en ung änka till guvernören och bad att få bli bränd tillsammans med sin avlidne man. Guvernören vägrade naturligtvis, men änkan flyttade till en annan ort och lät bränna sej där.

— Men det här offret är inte frivilligt, sa föraren. Det vet alla här i Bundelkund.

— Hon tycktes i alla fall inte göra motstånd.

— De hade bedövat henne med opium.

— Vart fördes hon? frågade Fogg.

— Till pagoden i Pillaji, en halv mil härifrån. Där ska hon vara i natt, och när morgonen gryr, ska hon följa sin man till bålet, sa föraren.

Han ledde elefanten ut ur dungen och klättrade upp. Men just som han med en vissling skulle sätta djuret i gång, hejdades han av Fogg.

— Om vi skulle rädda kvinnan? sa Fogg vänd till översten.

— Rädda henne? ropade sir Cromarty förbluffad.

— Jag har ju fortfarande tolv timmars tidsvinst — dem skulle jag kunna använda.

— Utmärkt! Ni har hjärtat på rätta stället!

— Ja, när jag har tid, svarade Fileas Fogg enkelt.

Passepartout fick inte fram ett ord av idel förvåning.

Passepartout får en idé

Det var en djärv plan. Fogg löpte risken att förlora livet eller i varje fall sin frihet, och då skulle hans resa misslyckas. Men han tvekade inte ett ögonblick, och översten var genast med om saken.

Passepartout var alldeles hänryckt. Han började riktigt hålla av sin husbonde.

— När allt kommer omkring, finns det ändå *någon* känsla i den där isfiguren, tänkte han.

Men hur skulle föraren ställa sig? Det var nödvändigt att få veta, och översten frågade honom rent ut.

— Vi är av samma stam, kvinnan och jag, svarade parsern, och jag ska gärna hjälpa er.

— Bra, sa Fogg.

— Men ni måste tänka på, tillade föraren, att om vi blir gripna, sätter vi inte bara livet på spel, utan vi riskerar också tortyr.

— Jag vet det, svarade Fogg. Vi får väl vänta, tills det blir mörkt, innan vi gör någonting?

— Det är säkrast.

Så berättade föraren, vad han visste om den unga kvinnan.

Hon hette Aoda. Hon var dotter till en rik parsisk köpman i Bombay och var vida känd för sin skönhet. Hon hade fått en engelsk uppfostran, och att döma av hennes uppträdande och kunskaper skulle man kunna tro att hon var av europeisk härkomst. Hennes föräldrar dog, och mot sin vilja blev hon gift med den gamla rajan av Bundelkund. Efter tre månaders äktenskap blev hon änka. Hon visste, vad som väntade henne och tog till flykten men greps genast. Eftersom rajans släktingar hade fördel av hennes död, var hennes dom utan vidare fälld, och nu fanns det ingen möjlighet för henne att slippa undan.

Den skildringen ökade naturligtvis Foggs och överste Cromartys intresse. De beslöt att bege sig till Pillajipagoden och vänta någonstans där i närheten.

En halvtimme senare gjorde de halt vid en uthuggning i skogen, ungefär femhundra steg från pagoden. Man kunde inte se den därifrån, men människomassans tjut och skrän hördes tydligt.

De rådgjorde om bästa sättet att tränga fram till det olyckliga offret. Föraren kände väl till pagoden. Frågan var, om de skulle kunna bana sig väg till henne genom någon av ingångarna, sen vakten som vanligt hade berusat sig och fallit i sömn, eller om de skulle bli tvungna att göra hål i muren? Det var nödvändigt att föra bort kvinnan under nattens lopp — i

gryningen skulle hon ledas till bålet, och då kunde ingen mänsklig makt rädda henne.

Fogg och hans följeslagare väntade på att det skulle bli mörkt.

Vid sextiden började det skymma, och då gick de på en spaningstur runt pagoden. Fakirernas skrän började dö bort. Antagligen hade de som vanligt rökt opium och fallit i sömn. Det kanske fanns en möjlighet att smyga sig förbi dem och komma fram till templet.

Föraren gick först, och alla smög ljudlöst genom skogen. Efter fem minuter kom de till ett litet vattendrag, och vid stranden såg de en hög av uppstaplad ved. Den belystes av facklor av harts eller kåda. Bålet var uppfört av dyrbart, välluktande sandelträ och indränkt med rosenolja. Ovanpå vilade rajans balsamerade kropp, och hundra steg därifrån avtecknade sig pagoden, vars smäckra minareter framträdde i dunklet ovan trädtopparna.

— Kom! viskade föraren.

Med yttersta försiktighet gled han framför de andra genom det höga gräset. Det var alldeles tyst nu, och man hörde bara vindens sus i träden.

Framför en öppen plats, där några facklor brann, hejdade föraren sina steg. Marken var täckt av människor, alla försänkta i opiumrus. Män, kvinnor och barn låg huller om buller. Till förarens missräkning stod rajans livvakt på post vid ingången till templet med dragna sablar. Troligen vakade också prästerna i pagodens inre.

Föraren vågade sig inte längre; han förstod, att de inte med

våld kunde tränga in i pagoden. Fileas Fogg och översten begrep också, att ett anfall skulle vara vanvettigt. De drog sig tillbaka.

— Vi väntar så länge, föreslog översten. Klockan är bara åtta än, och det kan ju tänkas, att livvakten också somnar.

Sällskapet slog sig ner under ett träd och väntade. Emellanåt smög föraren in i snåren för att speja. Men ännu vakade rajans livvakt bland de flammande facklorna, och genom pagodens fönster trängde ett svagt ljussken.

Ända till midnatt blev allt sig likt. Det var nog inte stora utsikter att livvakternas vaksamhet skulle minskas — de tycktes inte ha tagit del i opiumfesten. Då måste de försöka komma in i pagoden från något annat håll. Frågan var, om prästerna därinne var lika vakna som livvakten utanför.

Det hölls en ny överläggning, och föraren förklarade sig beredd att rycka fram. De måste ta en lång omväg för att osedda kunna komma till templets baksida. Men de mötte ingen på vägen, och vid den sidan av pagoden fanns ingen vakt utsatt, troligen för att där varken fanns dörrar eller fönster.

Det var en mörk natt. Månen var nätt och jämnt synlig. De höga träden gjorde dunklet ännu djupare. Fogg och hans följeslagare hade inga andra verktyg än sina pennknivar. Men lyckligtvis bestod tempelväggarna av soltorkat tegel och trä och borde inte vara så svåra att komma igenom. Fick man bara loss en tegelbit, skulle de andra säkert lätt kunna brytas ut.

Föraren och Passepartout började båda arbeta med sina knivar. De undvek omsorgsfullt allt buller. Arbetet gick

snabbt, och allas hjärtan klappade av otålighet. Då ljöd plötsligt ett rop inifrån templet! Det besvarades ögonblickligen av vakten utanför. Passepartout och föraren hejdade sig genast. Vad stod på — varför slog man alarm? Hade de blivit upptäckta?

Det var ingen annan råd än att dra sig tillbaka, tills det blev lugnt igen. Om en stund skulle de kanske kunna fortsätta sitt arbete. Fogg och översten sökte också skydd under det täta lövverket, och alla hoppades, att bramanerna inte hade misstänkt något.

Men just då ryckte en vaktavdelning fram och fattade posto vid pagodens baksida. Sen var det omöjligt att närma sig.

Hur skulle de nu kunna rädda den stackars kvinnan? Översten bet sig i läppen. Passepartout skar tänder, och föraren hade all möda att hålla honom tillbaka. Fogg stod lika lugn som alltid.

— Vi har inget annat att göra än fortsätta resan, sa översten med låg röst.

— Det är vår enda utväg, sa föraren.

— Vänta, bad Fogg.

— Vänta? Ännu längre? utbrast översten. Snart ljusnar det, och då . . .

— Det kan ordna sej ännu. Och för min del är det tids nog om jag är i Allahabad i morron middag.

Översten skakade på huvudet. Vad väntade denne kallblodige man på? Tänkte han i det avgörande ögonblicket rusa fram och rycka den unga änkan från hennes bödlar? Det vore ju rena galenskapen.

Men naturligtvis gick översten med på att vänta, och de vände försiktigt tillbaka till utkanten av den öppna platsen. Där kunde de bakom en grupp lummiga träd hålla ögonen på den sovande folkhopen.

Passepartout hade klängt upp i de nedersta grenarna av ett träd. Som en blixt for en idé genom hans hjärna. Till en början avvisade han tanken som höjden av dårskap. Men den kom tillbaka, och ju mer han ruvade på den, desto mer lockade den honom.

— Varför inte? tänkte han. Det är åtminstone en utväg, och vi har just inte så mycket att välja på. Och när man har att göra med såna dummerjönsar som de här skränfockarna, så bör det kunna gå . . .

Utan att säga ett ord gled han smidig som en orm nedför trädets grenar och försvann bland snåren.

Timmarna gick långsamt, och snart började det ljusna i öster. Men i skogen var det fortfarande mörkt.

Med ens blev det liv i den domnade massan. Här och där reste sig människor. Gonggongslagen skrällde, sången och tjuten började på nytt.

Stunden var inne — den olyckliga skulle föras till döden. Tempelportarna öppnades. I fackelskenet kunde Fogg och översten se den dödsdömda, som leddes ut av två präster. Det såg ut, som om den stackars kvinnan med en sista ansträngning försökte vakna ur sin bedövning och slita sig lös från sina bödlar. Överstens hjärta var nära att sprängas av harm, och när han krampaktigt grep Foggs hand, märkte han, att Fogg hade fällt upp sin kniv.

Hopen satte sig i rörelse. Den unga kvinnan hade svimmat. Hon bars bort genom skocken av fakirer, som började ett ohyggligt mässande.

Fogg, översten och föraren slöt sig till tågets sista led och smög långsamt fram. Ett par minuter senare stod de vid stranden av vattendraget, knappt femtio steg från bålet, där rajans kropp låg. I halvdunklet kunde de se kvinnan ligga medvetslös och orörlig vid sidan av makens lik.

En fackla hölls intill bålet, och den oljedränkta veden fattade genast eld . . .

I det ögonblicket försökte översten och föraren med våld hålla tillbaka Fogg, som ville rusa fram till bålet. Han hade redan slitit sig lös, när något sällsamt inträffade. Ett förfärans skri genljöd, och hela folkmassan störtade, slagen av skräck, till marken. Var den gamla rajan inte död!!!

Man såg honom plötsligt resa sig som en vålnad. Han lyfte den unga kvinnan i sina armar och steg ner från bålet genom virvlar av rök, som gav honom ett spöklikt utseende.

Fakirer, präster, livvakt — alla låg de framstupa, stumma av fasa. Ingen vågade lyfta sina ögon inför ett sådant under. Föraren hade böjt sitt huvud, och Fogg och översten stod ensamma upprätta, mållösa av häpnad.

Passepartout då?

Den återuppståndna rajan närmade sig platsen, där Fogg och översten stod som fastvuxna, och viskade andtruten:

— Kom nu! Skynda er!

Det var Passepartout själv!

Det var han, som genom nattens mörker och facklornas rök

Vålnaden lyfte den unga kvinnan i sina armar och steg ner från bålet genom virvlar av rök.

hade smugit sig bort till bålet! Det var han, som hade klättrat upp och ryckt den arma kvinnan ur elden och som med otrolig djärvhet spelat rajans roll.

Ett ögonblick senare satt de alla på elefanten, som i hastigt trav försvann i den täta skogen.

Det var också på tiden.

När prästerna hade hämtat sig från den första förskräckelsen såg de rajans lik på det brinnande bålet och förstod att de hade blivit frånlurade sitt offer. De rusade in i skogen, följda av livvakten, som sköt åt alla håll och upphävde förfärliga tjut. En kula gick igenom överstens tropikhjälm, men elefanten sprang så fort, att de flyende snart var utom skotthåll för både pilar och kulor.

Den djärva planen hade lyckats.

Översten hade tryckt den modiga Passepartouts hand, och hans husbonde hade sagt "Bra"! Det var ett ovanligt beröm av den mannen. Men helt anspråkslöst hade Passepartout svarat, att hela äran tillkom hans husbonde. Själv hade han bara hjälpt till med sitt lilla lustiga infall. Men han skakade av skratt, när han tänkte på, att han, Passepartout, den gamla lindansaren, akrobaten, cirkusgycklaren och brandsoldaten, också en gång i livet hade spelat balsamerad raja och en ung, vacker kvinnas gemål!

Den räddade kvinnan hade ingen aning om vad som hade hänt. Insvept i resfiltar låg hon fortfarande medvetslös i en av korgarna. Översten kände till verkningarna av de indiska bedövningsmedlen och oroade sig inte för hennes liv. Men hur skulle det gå för henne i framtiden? Han förklarade för

Fogg, att om Aoda stannade kvar i Indien, skulle hon ofelbart förr eller senare falla i sina fienders händer. Hon var inte i säkerhet förrän hon kom utanför Indiens gränser.

Fogg tackade för upplysningen och svarade, att han skulle fundera på saken.

Vid tiotiden kom Allahabad i sikte. Där fortsatte den avbrutna järnvägslinjen och på mindre än ett dygn skulle tåget ta de resande till Kalkutta. Fogg borde alltså hinna dit i tid för att kunna komma ombord på ångaren till Hongkong klockan tolv dagen därpå.

Aoda inkvarterades i ett rum på stationen, och Passepartout fick i uppdrag att skaffa kläder och annat, som hon kunde behöva. Hos en gammal judisk klädmånglare lyckades han komma över en klänning av skotskt tyg, en vid kappa och en präktig pälskrage av utterskinn, som han utan betänkande betalade sjuttiofem pund för. Hans husbonde hade givit honom fullmakt att handla vad han tyckte var lämpligt. Och förtjust vände han tillbaka till stationen.

Flera gånger under resan hade Passepartout undrat, vad hans husbonde skulle göra med elefanten. Inte kunde han ta den med sig hela jorden runt? Skulle han sälja den? Eller släppa den fri i skogen? Ja, nog hade den präktiga Kioni förtjänat en sådan belöning, för utan honom hade säkert allting gått galet. Men kolossen hade i alla fall kostat tvåtusen pund! Tänk om — om herr Fogg skulle skänka elefanten åt sin trogna tjänare Passepartout? Vad skulle han då göra? Det tålde att tänka på!

Aoda hade kommit till sans igen men kunde naturligtvis

inte fatta, var hon var eller vad som hade hänt. Tåget skulle just gå. Föraren fick sin betalning av Fogg, men inte ett öre mer. Det förvånade Passepartout, eftersom den kloka parsern onekligen hade vågat sitt liv i pagoden i Pillaji. Om bramaprästerna fick tag i honom, skulle han knappast undgå deras hämnd.

Passepartout skulle snart få lösningen på den gåtan. Fogg vände sig till föraren:

— Du har varit tjänstvillig och trogen. Din tjänst har jag betalt, men inte din trofasthet. Vill du ha elefanten, så är Kioni din.

Förarens ögon strålade av glädje.

— Men det är ju en hel förmögenhet ers nåd skänker mej! ropade han.

— Håll till godo! Det är jag som har skäl att vara tacksam!

— Ta emot den! sa Passepartout oegennyttigt. Det är ett ädelt och troget djur.

Han närmade sig elefanten, smekte honom och gav honom några sockerbitar. Elefanten grymtade förnöjt. Så lyfte han Passepartout högt i luften med sin snabel och satte varsamt ner honom på marken igen. Nästa gång djuret räckte fram snabeln, tryckte Passepartout den rörd, som för att skaka hand till avsked.

Några ögonblick senare var Fogg, översten och Passepartout instuvade i en kupé, där Aoda redan hade fått den bekvämaste platsen, och bakom dem låg snart det heliga Allahabad, "Guds egen stad".

Översten tar farväl

Tåget ilade med full fart mot Benares.

Aoda var nu vid fullt medvetande, men ytterligt förvånad över att befinna sig i en bekväm järnvägskupé bland alldeles obekanta reskamrater. Översten talade om vad som hade hänt. Han framhöll Foggs hjältemodiga och uppoffrande beslut att sätta sin resplan och sitt liv på spel för hennes räddning. Han berättade också om Passepartouts djärva påhitt, som hade givit äventyret en så lycklig utgång. Fogg satt tyst som vanligt, men Passepartout rodnade över hela ansiktet av förtjusning; fast han anspråkslöst sa, att "det där var väl ingenting att tala om".

Aoda tackade varmt sina räddare. Hennes ögon var mera vältaliga än hennes ord, för hon visste knappt vad hon skulle säga. Hon ryste ännu av fasa, när hon tänkte på den grymma död hon med knapp nöd hade undgått. Och vad skulle hon nu ta sig till?

Fogg förstod hennes oro, och för att lugna henne erbjöd

han sig att ta henne med till Hongkong. Där kunde hon stanna, tills hela historien hade fallit i glömska. Hon tog emot anbudet med stor tacksamhet — en av hennes släktingar, en rik köpman, var bosatt där.

Klockan slog halv ett, när tåget rullade in på stationen i Benares. Där skulle överste Cromarty stiga av, eftersom hans regemente var förlagt någon mil norr om staden. Han tog farväl av Fogg, önskade honom lycka till och hoppades att nästa resa han gjorde skulle bli mindre jäktig, men mer givande än den här.

Fogg tackade med en lätt böjning på huvudet, men Aoda hade tårar i ögonen och försäkrade, att hon aldrig skulle glömma, vad han hade gjort för henne. Passepartout kände sig stolt, när översten gav honom en hjärtlig handtryckning, och försökte dölja sin rörelse genom att stirra ut genom kupéfönstret.

Tåget fortsatte sin färd genom Gangesdalen. Passepartout hade en omväxlande utsikt över landskapet, med vete-, majs- och kornfält, med floder och träsk, lummiga skogar och små byar. I den heliga floden plumsade otympliga elefanter och zebuoxar med stora fettpucklar, och skaror av hinduer tvådde sig andäktigt vid stränderna.

Med blixtens hastighet flög landskapet förbi, och natten sänkte sig över jorden. Man kunde inte längre urskilja något — emellanåt hördes rytandet av tigrar, björnar och vargar, som tog till flykten för lokomotivets frustande och de röda, jättestora lyktorna, som liknade de brinnande ögonen hos sagornas vidunder.

Passepartout somnade sist av sällskapet och vaknade inte förrän klockan sju nästa morgon, då tåget stannade i Kalkutta. Ångaren skulle avgå först klockan tolv på middagen, så Fogg hade fem timmar på sig. Han var framme på utsatt dag, men hade förlorat de två dygn han vunnit mellan London och Bombay.

I stället hade han räddat ett människoliv.

Det ser illa ut för Fileas Fogg

När tåget stannade på perrongen, skyndade Passepartout först ur kupén; därnäst kom Fileas Fogg, som hjälpte ner Aoda. Han tänkte bege sig direkt till Hongkongbåten, eftersom han inte ett ögonblick ville lämna den stackars änkan ensam i ett land, där hon hotades av tusen faror.

Just som de skulle gå från stationen, närmade sig en poliskonstapel.

— Är det herr Fileas Fogg? frågade han.

— Det är jag.

— Och det här är er betjänt?

— Ja.

— Var så goda och följ med båda två.

Fogg ändrade inte en min. Framför honom stod en lagens ställföreträdare, och lagen är för varje engelsman helig. Passepartout ville göra invändningar, men polisen makade på ho-

nom med sin käpp, och husbonden gav honom ett tecken att lyda.

— Kan damen här få följa med? frågade Fogg.

— Det går an, svarade polisen och gick med dem till en vagn som stod och väntade.

Ingen yttrade ett ord under färden, som varade tjugo minuter. Först for de genom "den svarta staden" med trånga gator och ruskiga lerkyffen. Där vimlade det av folk från alla världens kanter. Sen kom de in i den trevligare europeiska stadsdelen, med vackra byggnader skuggade av kokospalmer och med utsikt över en hel skog av master i hamnen.

Vagnen stannade utanför ett förfallet hus. Polisen lät de åkande stiga ur och visade dem till ett rum med gallerförsedda fönster.

— Klockan halv nio ska ni inställa er inför domare Obadja, sa han och reglade dörren efter sig.

— Vi är fångar, stönade Passepartout med ynklig min och sjönk handlöst ner på en stol.

— Det är för min skull ni har arresterats. Ack, lämna mej åt mitt öde! bad Aoda, och rösten darrade.

— Det är inte möjligt! sa Fogg lugnt. Hur skulle bramaprästerna våga komma inför en engelsk domstol med en sån anklagelse? Det måste bero på något misstag.

Och han försäkrade, att han inte skulle överge henne utan föra henne till Hongkong som han hade lovat.

— Men båten går klockan tolv, påpekade Passepartout.

— Dessförinnan är vi ombord, sa Fogg bara.

Tonen var så säker, att Passepartout mumlade:

— Ja visst — dessförinnan är vi ombord.

Men riktigt lugn kände han sig ändå inte.

Klockan halv nio öppnades dörren igen och polismannen visade fångarna in i domsalen. Åhörarplatserna var redan upptagna av en stor skara nyfikna, både européer och infödingar.

Fogg, Aoda och Passepartout fick sätta sig på de anklagades bänk mitt emot domarens och notariens stolar. De trädde in strax efter.

Domaren Obadja var en stor, mycket fetlagd man. Han tog en peruk, som seden är vid de engelska domstolarna, och satte den vårdslöst på huvudet.

— Ropa upp första målet! sa han.

Men i samma ögonblick tog han med handen åt huvudet och utbrast:

— Vad vill det här säja! Det är ju inte min peruk!

— Nej, jag tror nästan det är min! medgav notarien.

— Min kära notarie! Tror ni, att en domare kan avkunna en laglig dom i en notaries peruk?

— Nej, det förstås, sa notarien ödmjukt.

Så bytte de peruker. Passepartout satt som på nålar och bara såg på väggklockan, där minutvisaren rusade runt med olycksbådande fart.

— Första målet! upprepade domaren.

— Fileas Fogg? sa notarien.

— Här.

— Passepartout?

— Det är jag.

— Det är bra.

— Nej, det är inte bra alls, mumlade Passepartout.

— Sedan två dagar spanar man efter er vid alla tåg från Bombay, sa domaren.

— Vad är vi anklagade för? frågade Passepartout otåligt.

— Det ska ni nog få veta.

— Jag är engelsk medborgare, sa Fogg, och jag har rätt att . . .

— Har man inte visat er vederbörlig aktning? avbröt domaren.

— Jovisst.

— Gott. Låt kärandena komma in.

En dörr öppnades och en rättstjänare släppte in tre hinduiska präster.

— Kunde just tro det — där har vi de där kanaljerna, som ville bränna den unga damen, mullrade Passepartout.

Prästerna ställde sig framför domaren, och notarien läste upp en anklagelse mot Fogg och hans betjänt för helgerån. De hade vanhelgat en plats, som var invigd till Bramas dyrkan.

— Har ni förstått? frågade domaren Fogg.

— Ja, svarade Fogg och såg på klockan.

— Erkänner ni?

— Ja.

— Nå, då är saken klar.

— Men nu skulle jag i min tur vilja fråga de tre prästerna där, vad de gjorde i pagoden i Pillaji och med vilken rätt de ville bränna sitt offer levande?

Prästerna såg på varandra — de tycktes inte fatta ett ord.

— Jag är engelsk medborgare, sa Fogg, och jag har rätt att . .

— Ja, just det! skrek Passepartout. Just i pagoden! Varför skulle offret stekas tillsammans med gubben?

Prästerna såg på varandra igen och skakade på huvudet. Domarens ögon irrade från den ena till den andra. Han begrep inte heller.

— Vilket offer? frågade han till slut. Vem skulle stekas? Skulle en gubbe stekas i Bombay?

— I Bombay? sa Passepartout och spärrade upp ögonen.

— Ja visst. Här är inte tal om någon pagod i Pillaji, utan om Malabar-Hill i Bombay.

— Och som bevismaterial anhålles att få visa helgerånarens skor, sa notarien och ställde ett par skor framför sig på skranket.

— Mina skor! klack det ur Passepartout, i rena häpenheten.

Nästa ögonblick ångrade han sig, men då var det så dags.

— Fakta är således klara? frågade domaren.

— Ja, erkände Fogg med iskallt lugn.

För nu kom han ihåg Passepartouts äventyr i templet.

— Alldenstund, förklarade domaren Obadja, den engelska lagen vill kraftigt och oväldigt skydda de indiska folkens olika trosbekännelser, och enär anklagade Passepartout är genom full bevisning och eget erkännande funnen skyldig att den 20 sistlidna oktober med helgerånande fot hava beträtt den i Malabar-Hill vid Bombay belägna pagoden, varder bemälde Passepartout dömd till fjorton dagars fängelse och trehundra pund sterling i böter.

— Trehundra pund! utropade Passepartout, blek av förfäran.

— Tyst! kraxade rättens vaktmästare.

— Och, fortsatte domaren i samma pipande näston som förut, då det inte ens påståtts, ännu mindre bevisats, att inte husbonde och tjänare varit i hemligt samförstånd med varandra samt den förstnämnde bör vara ansvarig för den senares görande och låtande, så länge denne är i den förres tjänst anställd, finner domstolen det rättvist att döma bemälde husbonde, Fileas Fogg, till åtta dagars fängelse och etthundrafemtio pund i böter.

Passepartouts förtvivlan kände inga gränser. Då skulle hans husbonde förlora sitt vad och bli ruinerad för sin nyfikna tjänares skull. Varför hade han gått in i den usla pagoden?

Fogg däremot satt så lugn, som om saken inte angick honom. Men när nästa mål ropades, reste han sig och sa:

— Jag erbjuder mej att ställa borgen.

— Det är er rättighet, förklarade domaren artigt. Med anledning av att herr Fogg och hans tjänare är utlänningar, bestäms borgenssumman för vardera till ettusen pund.

— Var så god! sa Fogg och tog upp en stor packe sedlar ur sin kappsäck och lade den på bordet framför notarien.

— Härmed förklarar jag er tillfälligt försatta på fri fot! sa domaren, när han hade räknat pengarna. Ni får tillbaka summan, när ni har avtjänat ert straff och böterna dragits av.

— Kom! uppmanade Fogg den olycklige Passepartout.

— Jag ska väl åtminstone få igen mina skor! ropade betjänten förbittrad.

Han fick dem och skakade dem, glödande av harm.

— De där åbäkena kostar vackra slantar, muttrade han. Sin vikt i guld många gånger om! Och så till på köpet är de för trånga!

Han gjorde en bra ynklig figur när han med sina skor i ena handen, kappsäcken i den andra och de turkiska tofflorna på fötterna traskade bakom sin husbonde. Fileas Fogg hade med sin vanliga stela artighet bjudit Aoda armen. Han tycktes helt oberörd av den stora utgiften, som kom Passepartout att känna sig som en av jordens brottsligaste betjänter.

När Passepartout gick ut ur domsalen, knöt han handen mot prästerna. Visserligen bara i smyg, men han tyckte ändå, att det lättade en smula.

Vem var det som låg bakom anhållandet, som så när hade dragit ett grovt streck över alla Foggs beräkningar?

Det var Fix, detektiven.

Han förstod genast, att han kunde dra fördel av Passepartouts olyckliga intrång i pagoden på Malabar-Hill. Därför hade han stigit av tåget och satt sig i förbindelse med de upprätade tempelprästerna. Eftersom han kände till, hur strängt engelska regeringen straffade sådana förbrytelser, var det lätt att övertyga prästerna om att de kunde begära en stor skadeersättning av Fogg och hans tjänare. Med nästa tåg följde han och bramaprästerna brottslingarnas spår.

Eftersom de använde ganska lång tid för att befria änkan, kom han före Fogg till Kalkutta, där han telegrafiskt redan hade begärt häktning av de båda missdådarna. Han blev mycket besviken, när han fick veta vid framkomsten, att man

varken sett till Fogg eller tempelskändaren. Betjänten brydde han sig inte om, men han blev rädd, att Fogg hade stigit av vid en mellanstation och gett sig i väg till någon av de norra provinserna.

Därför snokade han ängsligt och bekymrad igenom alla tåg, som anlände de närmaste timmarna. Och han drog en suck av lättnad, när han fick syn på de efterspanade, fast han inte förstod, vad det var för en ung dam, som befann sig i deras sällskap. Han utpekade dem ögonblickligen för polisen. På det sättet hade det gått till, att Fogg och Passepartout ställdes inför rätta.

Om inte den annars så vakna Passepartout hade varit så förtvivlad, skulle han säkert fått syn på Fix, som satt gömd i en vrå i domsalen och med stort intresse följde händelsernas gång. Lyckades inte hans plan nu, så var allt förlorat, för i Kalkutta liksom i Suez och Bombay hade han ännu inte fått någon arresteringsorder från London.

Han jublade, när fängelsedomen avkunnades över Fogg och hans betjänt — åtta dagar var allt vad han behövde! Under den tiden skulle arresteringsordern hinna fram, och han kunde gripa den förslagna banktjuven.

Han kände en rysning genom märg och ben, när Fogg erbjöd borgen. Men när beloppet blev så högt, fattade han mod igen. Han kunde inte tänka sig, att Fogg skulle offra den stora summan av tvåtusen pund. Men när han såg den orubbligt lugna Fogg lägga upp sedelbunten — gled återigen den hala fisken ur nätet! Förtvivlad smög han ut och följde sällskapet tätt i spåren.

Fogg tog genast en vagn, hjälpte upp Aoda, och med Passepartout på kuskbocken bar det raskt av ner till hamnen. Fix sprang efter, flåsande och utom sig.

När de hade hunnit ner till hamnen, slog klockan en kvart över elva. Fogg hade således tre kvart på sig, innan båten skulle avgå. Den syntes ute på redden med avgångsflaggan hissad. Fogg steg ur vagnen och hyrde strax en roddbåt, alla tre steg i, och Passepartout höll den dyrbara resväskan tryckt tätt intill sig.

Fix stampade i marken.

— Nu reser han, den boven, väste han. Han spar inte på slantarna, och varför skulle han det? Han har ju fått dem så lätt! Men jag ska följa honom till världens ände, om det behövs. Det värsta är, att när jag äntligen får min arresteringsorder, har han väl slösat bort alltihop, så att jag ingenting får för besväret!

Vad skulle han ha sagt, om han känt till det dyrbara elefantköpet — om han hade anat, att Fogg sen han lämnat London hade gjort av med drygt femtusen pund?

Fix kastade sig huvudstupa i en båt och lät ro sig ut till ångaren.

Ombord på Rangoon

Rangoon var en av de förnämsta propellerångarna på linjen Indien—Kina—Japan. Den var byggd av järn och hade en maskin på fyrahundra hästkrafter. Den hade samma fart som *Mongolia* men var inte så bekvämt inredd. Fogg beklagade det för fru Aodas skull. Men det var ju bara fråga om en resa på ungefär tolv dagar, och för övrigt var Aoda så glad, att hon hade sluppit undan död och förföljelse, att hon gärna skulle ha nöjt sig med det enklaste krypin på en lastångare.

Under resans första dagar försökte hon på allt sätt inleda samtal med Fileas Fogg och visade öppet, hur tacksam hon var. Han hörde på henne med största köld, och inte en åtbörd eller ett tonfall i hans röst visade, att han satte värde på hennes vänliga ord. Visserligen såg han till, att ingenting fattades henne, och ibland satte han sig bredvid henne, men han lät henne tala och var för det mesta själv tyst som en

staty. Passepartout tyckte ofta, att hans husbonde var alldeles lik en sån där automatisk docka, som sitter i skyltfönstren och då och då böjer på huvudet, sluter ögonen eller lyfter upp handen.

Aoda förvånade sig många gånger över hans märkvärdiga lugn. Passepartout förkortade ibland tiden för henne med en

pratstund. Då talade han mest om Fileas Fogg och hans ovanliga kallblodighet. Bland annat berättade han om det höga vadet, som hade fått hans husbonde att resa jorden runt. Aoda blev alltmer intresserad. Hon hoppades att han skulle vinna sitt vad, och i hennes ögon blev han så småningom en hjälte, som ständigt upptog hennes tankar.

Upplysningarna, som elefantföraren i Bundelkund hade lämnat om henne, visade sig vara riktiga. Hon berättade själv, att hon tillhörde den parsiska folkstammen, som intar främsta platsen i den indiska handelsvärlden. Hon var släkt med en rik parsisk köpman, som hade skapat sig en omätlig förmögenhet på bomullsaffärer och av engelska regeringen blivit upphöjd i adligt stånd. Han bodde i Bombay, och det var en av hans kusiner, som Aoda hoppades träffa i Hongkong.

Första delen av resan var härlig. Vädret var gynnsamt; vind och strömsättning påskyndade ångarens fart genom Bengaliska viken.

Snart kom Andamanerna i sikte, och den 732 meter höga bergstoppen "Sadelpiken" på den största av öarna framträdde i all sin skönhet. Den är ett av de mest bekanta sjömärkena i de farvattnen.

Kustlandet var klätt med skogar av palmer, bamburör, trädartade ormbunkar och teakträd, som lämnar det bästa skeppsvirket i världen, och väldiga tamarinder. Salanganer, svalor av den märkvärdiga arten, vars bon äts som en läckerhet i Kina, svärmade vid kusten i tusental.

Med full fart styrde *Rangoon* mot Malackasundet.

Vad gjorde detektiven Fix under tiden? Han hade lyckats

undgå Passepartouts uppmärksamhet, och det var han glad åt. Hur skulle han ha förklarat sin närvaro på ångaren?

Med stor otålighet väntade Fix på att båten skulle anlända till Hongkong, dit han bett att arresteringsordern skulle eftersändas. I Singapore var uppehållet för kort för att något skulle kunna göras. Hongkong var alltså den sista engelska besittningen på vägen. I Kina, Japan och Amerika skulle rymlingen kunna trotsa Fix' försök att få honom fast. Skulle något bli av, måste det vara i Hongkong — annars skulle detektiven stå där med lång näsa.

Var timme föreföll honom därför lång som en vecka, och han grubblade på något sätt att fördröja Foggs avresa från Hongkong, ifall häktningsordern inte skulle ha hunnit dit.

Den unga damen i Foggs sällskap satte myror i huvudet på Fix. Vem kunde hon vara? Och varifrån kom hon? Hur hade Fogg gjort hennes bekantskap? Var det en slump, eller hade han kanske rest till Indien bara för att träffa henne? Var hon hans medbrottsling? Eller . . .

Tänk om Fogg hade rövat bort henne! Var hon gift eller inte? Säkert hade hon någon anhörig, som var böjd att hämnas och som Fix kunde slå sig samman med. Men eftersom Fogg hade den obehagliga vanan att rusa direkt från en båt till ett tåg måste allting förberedas i god tid; annars kunde karlen vara långt borta innan Fix hunnit få klarhet i saken. Han beslöt att telegrafera från Singapore till de engelska myndigheterna i Hongkong. Men för att inte begå något misstag måste han ändå till sist bekväma sig att höra sig för med Passepartout om den unga damen.

Dagen före ankomsten till Singapore smög sig Fix ut ur sin hytt och gick upp på däck, där Passepartout promenerade fram och tillbaka. Detektiven låtsades ytterst förvånad och förtjust över att råka honom.

— Vad i all världen! Är ni här på *Rangoon?*

— Ni, herr Fix! Hur är det möjligt? Senast såg jag er i Bombay, och nu är ni här på väg till Kina! Ska ni också resa jorden runt?

— Nej, bevare oss, sa detektiven. Jag har bara ett ärende att uträtta i Hongkong och hoppas vara klar med det på några dagar.

— Jaså. Hm! Men hur kan det komma sej, att vi inte har träffats på däck en enda gång sen vi lämnade Kalkutta?

— O, jag har varit så sjösjuk!

— I så vackert väder!

— Ja, jag är en stackare att tåla sjön. Nå, hur mår er husbonde, den förträffliga herr Fogg?

— Utmärkt! Och resan går som efter kronometer. Vi är inte en dag försenade, fast vi räddade den unga damen . . .

— Vilken unga dam?

Fix försökte se mycket förvånad ut. Naturligtvis skyndade sig den pratsamma Passepartout att tala om allting från början till slut. Fix kunde inte låta bli att småle skadeglatt, när Passepartout berättade hur de hade blivit häktade i Kalkutta. Men när han tänkte på den höga borgenssumman, som Fogg hade rest ifrån, såg han sur ut. Och han mulnade ännu mer, när Passepartout berättade om köpet av elefanten och de tvåtusen punden som hade strukit med den gången.

— Vad i all världen! Är ni här? utropade Fix.

— Nå, vad tänker er husbonde göra med damen? Ska hon följa med hem till England?

— Inte alls! Han tänker lämna henne hos en släkting i Hongkong, en rik köpman, svarade Passepartout. Herr Fogg är inte mycket för fruntimmer. De är bara till hinders ...

— Då gick planen upp i rök! tänkte Fix för sig själv. Karln är oåtkomlig. Men vänta bara, tills jag har fått min häktningsorder från London!

Så smålog han mot Passepartout och frågade:

— Ska vi inte tömma ett glas för vårt oväntade möte här?

— Med största nöje, herr Fix! Det är alltid roligt att råka på gamla vänner, och er trivs jag bra med!

Passepartout begriper alltsammans

Från den dagen hade Fix och Passepartout då och då en pratstund ihop, men detektiven hade blivit mera förbehållsam och ledde aldrig samtalet in på Fileas Fogg. Det kunde inte hjälpas att Passepartout till slut började undra, hur det kom sig, att den älskvärda och tjänstvilliga mannen överallt hade korsat deras väg — i Suez, på *Mongolia,* i Bombay, på *Rangoon.* Det verkade nästan, som om han följde efter Fogg. Men varför? Passepartout rev sig bakom örat och funderade allt ivrigare.

Plötsligt gick det upp ett ljus för honom.

Visst följde Fix efter hans husbonde. Han var förstås utsänd av "Reformklubbens" medlemmar för att övervaka att Fogg verkligen reste jorden runt! Att inte Passepartout genast hade kunnat begripa en så enkel sak!

Han kände sig mycket stolt över sitt skarpsinne, men sam-

tidigt högst förnärmad över de andra vadhållarnas misstroende mot Fogg. Och han gav sig själv ett heligt löfte att om han kunde, så skulle han spela den eländiga spionen ett spratt.

Han beslöt i alla fall att inte oroa sin husbonde med sina funderingar.

Onsdagen den 30 oktober passerade *Rangoon* Malackasundet, som skiljer ön Sumatra från halvön Malacka. Klockan fyra nästa morgon lade ångaren till i Singapores hamn. Det var sex timmar tidigare än beräknat, så Fogg kunde föra in en liten tidsvinst i sin anteckningsbok.

På Aodas önskan gjorde hon och Fogg en tur i vagn på ön Singapore. Den var egentligen mer idyllisk än imponerande — hela ön ser ut som en välansad park. Palmer med yppiga och underligt formade blad bildar vackra alléer, och där finns gott om nejlikträd, pepparbuskar och jättelika ormbunkar. Aoda njöt i fulla drag av den härliga naturen, men Fogg satt till synes ointresserad.

Fix vågade inte släppa Fogg ur sikte. Han tog en droska och följde efter på avstånd vart de for. Passepartout såg det och log i mjugg; själv gick han som vanligt och gjorde uppköp.

Klockan elva skulle *Rangoon* lägga ut, och en timme tidigare var alla ombord igen. Passepartout hade passat på att köpa mangofrukter, som han bjöd Aoda på. Hon tackade honom hjärtligt, och hans husbonde gav honom en vänlig, fast nästan omärklig nick.

På bestämd tid avgick *Rangoon*. Om sex dagar måste Fogg vara framme i Hongkong, om han skulle hinna ombord på

ångaren, som skulle avgå till Jokohama den 6 november.

Snart förändrades det vackra vädret, och sjön började gå hög. Visserligen var den sydostliga vinden gynnsam, men ibland blev sjön så hård att seglen måste revas. Fartyget fick ligga bi för bara halv maskin, och många av passagerarna fick känna på vad sjösjuka vill säga.

Passepartout kunde inte behärska sig, när ångaren låg så där och stampade. Han såg snett på kapten, maskinist och alla människor och önskade tusen olyckor över ångbåtsbolagen, som skickade ut folk i sådana usla "tråg". Hur skulle det här sluta? När skulle de komma fram? Hur länge skulle hans gaslåga hemma i London brinna till ingen nytta? Fördömda skeppsbyggare!

— Ni tycks ha mycket bråttom att komma till Hongkong? frågade Fix en dag när han och Passepartout satt tillsammans vid en grogg.

— Mycket! medgav Passepartout.

— Tror ni att er husbonde genast rusar ombord på Jokohamabåten?

— Ögonblickligen!

— Och den där historien om vadet och resan jorden runt? Tror ni själv på den?

— Visst gör jag det.

— Men det gör inte jag.

— Hycklare! sa Passepartout och gav honom en skämtsam puff.

Fix blev förbluffad. Skulle Passepartout ana något? Hade han genomskådat att Fix var detektiv?

— Jag vet nog, vem som har skickat er, tillade Passepartout.

Fix kände sig obehaglig till mods. En polis, som är ute på spaning men själv blir avslöjad, är just ingenting att skryta med. Men han försökte se obesvärad ut.

— Ska vi skiljas, när vi har kommit till Hongkong? fortsatte Passepartout och kisade med ena ögat.

— Hm! Jag vet inte riktigt, stammade Fix. Det kan ju — hm, det skulle kunna hända . . .

— Hör nu, sa Passepartout. Det skulle vara så roligt att njuta av ert sällskap hela turen — res med! Vi är snart i Kina — därifrån är det bara ett tuppfjät till Japan och ett litet skutt till Amerika. Och från Amerika till Europa kommer man i en handvändning. Följ med bara!

Fix såg skarpt på den pratsamma fransmannen men kunde inte upptäcka någon baktanke hos honom. Passepartout såg så ärlig och hjärtlig ut som helst.

— Vi får väl se, sa Fix och log gemytligt.

— Förtjänar man bra på att resa så där som ni gör, va? frågade Passepartout skälmaktigt.

— Hm, ja ibland. Man kan ju göra goda affärer en gång och sämre en annan. Men naturligtvis står jag inte själv för resekostnaderna.

— Nej, det begriper jag nog, sa Passepartout och skrattade gott.

Detektiven gick ner i sin hytt. Utan tvivel hade Passepartout listat ut vem han var. Men hade han talat om allt för sin husbonde? Kunde Fogg och hans betjänt vara medbrottslingar?

Han blev het om öronen, när han tänkte på, att de båda kanske hånade honom i smyg.

Om häktningsordern låg färdig och väntade på honom i Hongkong, skulle i alla fall saken vara klar på ett ögonblick; i annat fall skulle han tala om för Passepartout, vad hans husbonde var för en gynnare. Om betjänten inte kände till stölden, skulle han naturligtvis bli rädd om sitt eget skinn och lämna tjuven i rättvisans händer.

Den 3 november övergick vinden till nordvästlig storm. Halva dagen måste *Rangoon* ligga bi och driva för — halv maskin — om stormen höll i sig kunde båten komma att fördröjas tjugo timmar eller mer.

Med sin vanliga överlägsna likgiltighet såg Fogg havet rasa; inte ett veck syntes på hans panna, och han visade varken otålighet eller oro. När Aoda ängsligt frågade honom, svarade han, att han hade förutsett stormen också.

Men Fix satt i sin hytt och gnuggade händerna av belåtenhet. Kom bara *Rangoon* ett par dagar för sent till Hongkong, så skulle båten till Japan redan ha gått, och då måste Fogg stanna kvar, tills den efterlängtade ordern hunnit anlända. Den förhoppningen tröstade honom för alla sjösjukans kval.

Men Passepartout pinades desto mer, fast han inte var sjösjuk. Allt hade hittills gått bra, till lands och sjöss, på järnvägar som på ångbåtar. Han skulle som den persiska konungen ha velat piska havet med järnkedjor, för att det nu plötsligt hade satt sig på tvären. Han hade ingen ro i sin hytt, han klättrade som en apa i riggen till besättningens överraskning och hjälpte till på alla håll och kanter. Tusen gånger frågade

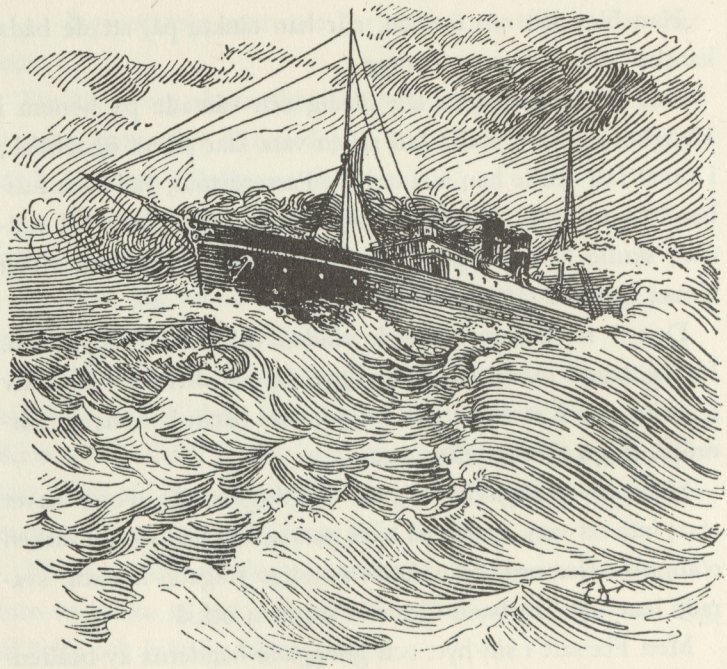

han kaptenen, styrmannen och matroserna, hur länga ovädret skulle hålla i.

Den 4 november lade sig stormen, vinden blev sydlig och *Rangoon* sköt fart. Passepartout klarnade upp på samma gång som himlen. Men ett dygn hade gått förlorat. Båten var framme först den 6 november.

Klockan sex på morgonen kom lots ombord för att styra *Rangoon* in i Hongkongs hamn. Passepartout var halvdöd av

ängslan att få veta, om Jokohamabåten hade avgått från Hongkong. Men han tordes inte fråga lotsen — han ville bevara en gnista hopp ända in i sista minuten. Han klagade sin oro för Fix, och detektiven svarade med skenhelig min, att Fogg nog fick ge sig till tåls och ta nästa båt. Den stackars Passepartout blev gröngul av förbittring.

Men Fileas Fogg var inte så rädd av sig utan gick fram till lotsen och frågade lugnt, om han visste, när nästa båt skulle avgå till Jokohama.

— I morgon vid flodtiden, svarade lotsen.

— Verkligen? sa Fogg utan att ändra en min.

Fix bleknade.

— Vad heter båten? frågade Fogg.

— *Carnatic*.

— Den gick ju i går?

— Skulle ha gått! Men en av pannorna måste repareras, och därför avgår båten först i morgon.

— Bra! sa Fogg och gick med avmätta steg ner i salongen.

Men Passepartout rusade fram och kramade lotsens hand.

— Tack, utbrast han, ni är en bra karl, en riktig hederspascha!

Lotsen hade mycket svårt att förstå hur han kunde få det utmärkta betyget, för att en ångpanna hade gått sönder på Japanbåten. Men i alla fall förde han *Rangoon* mellan djonker och fiskebåtar, som trängdes med varandra i det smala sundet. Klockan ett lade ångaren till vid kajen, och passagerarna gick i land.

Lyckan hade den här gången på ett märkvärdigt sätt gyn-

nat Fileas Fogg. Om inte ångpannan behövt repareras, skulle *Carnatic* ha avgått den femte, och de hade fått vänta i åtta dagar. Ett dygns försening var ju en småsak i jämförelse med en hel vecka, allra helst som det var Foggs hela tidsförlust under resan.

Utsikterna hade ljusnat igen.

Passepartout promenerar

Eftersom *Carnatic* skulle avgå först klockan fem följande morgon, hade Fogg sexton timmar till sitt förfogande. Han följde Aoda till ett hotell och lämnade henne i Passepartouts beskydd. Sen beslöt han att söka upp släktingarna, som hon hade talat om.

Han gick till börsen, men där fick han veta, att den parsiska affärsmannen för två år sen hade lämnat Kina och flyttat till Europa. Fogg vände genast tillbaka till hotellet och berättade det för Aoda.

En stund satt hon tyst och funderade.

— Vad ska jag nu ta mej till? frågade hon sen med sin milda röst.

— Följa med till Europa helt enkelt! svarade Fogg.

— Men det är omöjligt . . . jag blir bara till hinder . . .

Kinesiska blomsterbåtar.

— Visst inte — er närvaro stör inte på något sätt mina planer. Passepartout!

— Ja, herr Fogg!

— Gå genast ombord på *Carnatic* och beställ tre hytter!

— Ska ske!

Och Passepartout kilade i väg, förtjust över att få fortsätta resan i sällskap med den unga damen, som alltid hade varit så vänlig mot honom. Men snart saktade han farten, för han hade gott om tid.

På gatorna trängdes européer, kineser och japaner, bärstolar och kärror. Passepartout fängslades av blomsterbåtarna i hamnen, ett slags flottar, fyllda med trädgårdsjord, där blommor odlades, så att de såg ut som flytande blomsterrabatter.

På gatan lade han märke till några gamla kineser, som var klädda i gult. En person, som talade engelska, berättade, att de där gubbarna var över åttio år gamla och därför hade rätt att klä sig i gult, som annars är det kejserliga husets färg.

Efter ett besök hos barberaren begav sig Passepartout ner till kajen, där *Carnatic* låg. Där fick han se Fix vanka av och an med missnöjd och bister uppsyn. Det gladde Passepartout ofantligt.

— Jojo! Det kommer att gräma de där herrarna i "Reformklubben", att herr Fogg har tur, mumlade han förnöjd. Det är rätt åt dem och deras spion.

Utan att låtsa om något närmade han sig Fix med ett glatt leende. Detektiven hade verkligen alla skäl att reta sig på sin envisa otur. Skulle den usla häktningsordern aldrig hinna fram? Om han inte kunde anhålla Fogg i Hongkong, som var

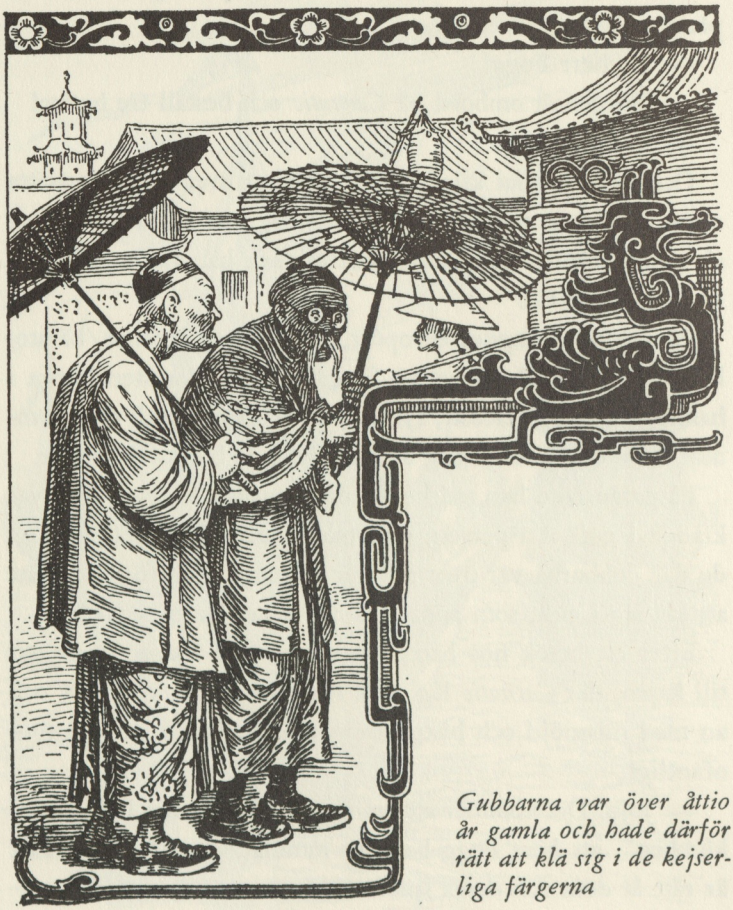

Gubbarna var över åttio år gamla och hade därför rätt att klä sig i de kejserliga färgerna

den sista engelska orten under resan, så skulle det aldrig gå.

— Nå, herr Fix! Följer ni med vidare? frågade Passepartout.

— Ja! mumlade Fix och bet ihop tänderna.

— Vad sa jag! ropade Passepartout och skrattade högt. Jag visste nog, att ni inte skulle överge oss! Kom nu, så går vi och beställer platser.

De gick in på ångbåtsbolagets kontor och beställde fyra hytter. Där väntade en överraskning, *Carnatics* ångpanna hade hunnit repareras fortare än man trott, så att båten kunde avgå redan på kvällen klockan åtta i stället för klockan fem nästa morgon.

— Underbart, sa Passepartout. Det här blir herr Fogg glad åt. Jag ska genast gå och tala om det för honom.

— Nu eller aldrig! tänkte Fix. Här finns ingen annan utväg.

Ett samtal på tu man hand

När de kom ut på gatan, föreslog Fix, att de skulle dricka ett glas någonstans. Vid kajen låg en vinkällare, som såg ganska inbjudande ut. Där steg de in i en rymlig, vackert dekorerad sal. Längs ena väggen löpte en brits med en mängd kuddar, och där låg en rad gäster i djup sömn.

Fix och Passepartout förstod strax, var de hade hamnat. Det här var ett tillhåll för opiumrökare. De beställde in en butelj portvin och talade om ditt och datt. Men snart reste sig Passepartout för att gå och underrätta sin husbonde om den ändrade avgångstiden. Fix hejdade honom.

— Dröj ett ögonblick! sa han.

— Varför det? frågade Passepartout.

— Jag har allvarliga saker att säja er!

— Allvarliga saker. Sånt får vi tala om i morgon — nu har jag inte tid.

Och han tömde sitt glas.

— Det gäller er husbonde.

Passepartout såg forskande på Fix; han tyckte, att detektivens ansiktsuttryck var egendomligt.

— Vad har ni på hjärtat då? undrade han och satte sig.

Fix lade sin hand på hans arm och viskade:

— Ni har väl gissat, vem jag är?

— Kanske det! smålog Passepartout.

— Då ska jag tala rent ut!

— Gå på bara, min gubbe lilla! När jag vet det förut, lär det väl inte bli stora nyheter! Men en sak är säker: de där herrarna har verkligen slängt ut sina pengar i onödan!

— I onödan! Det är lätt för er att säja! Ni tycks inte veta vilken summa det är fråga om!

— Visst vet jag det! svarade Passepartout. Tjugotusen pund.

— Femtiofemtusen! sa Fix med eftertryck.

— Vad säjer ni? Skulle herr Fogg ha vågat ... Nå, så mycket dyrbarare är tiden! Jag måste ge mej av ...

Han reste sig tvärt.

— Kypare! Ta hit en butelj konjak! ropade Fix.

Han drog ner Passepartout på stolen och fortsatte:

— Det är sant, *femtiofemtusen pund*. Om jag lyckas, blir min belöning tvåtusen pund. Jag bjuder er fjärdedelen, om ni vill hjälpa mej.

— Hjälpa er? ropade Passepartout och gjorde stora ögon.

— Ja. Hjälpa mej att hålla kvar herr Fogg några dar här i Hongkong.

— Jag! Vem tar ni mej för? De där herrarna nöjer sej inte med att tvivla på min husbondes heder och skickar spioner efter honom — de vill hindra honom också. Det är så man blygs på deras vägnar!

— Vad menar ni med det?

— Jag menar, rent ut sagt, att det är höjden av tarvlighet. De kunde lika gärna överfalla herr Fogg och ta pengarna ur fickorna på honom.

— Det är just meningen, sa Fix.

Utan att tänka på det drack Passepartout ur glaset, som Fix fyllde med konjak, och blev alltmer het och ivrig.

— Men det är ju ett rent bovstreck, en nedrig fälla! Och såna där kallar sej fina herrar — gentlemän!

Nu var det Fix, som kände sitt förstånd stå stilla.

— Jaha, just gentlemän! Medlemmar av "Reformklubben". Men ser ni, herr Fogg är en hedersman, och när han försöker vinna sitt vad, så gör han det på ärligt sätt! Det säjer jag, Passepartout.

— Vem tror ni egentligen, att jag är? frågade Fix.

— De där klubbherrarnas ombud förstås — som har skickats ut för att ränna i hälarna på oss och kontrollera vår resa! Ni är ute i ett ovanligt lumpet ärende. Jag har genomskådat er för längesen fast jag inte har brytt mej om att säja nånting till herr Fogg.

— Jaså, han vet ingenting! utropade Fix.

— Inte ett dugg!

Och Passepartout tömde återigen glaset, som Fix hade fyllt.

Fix strök med handen över pannan och funderade ett ögonblick. Vad skulle han göra? Passepartout var tydligen ingen medbrottsling. Han hade säkert inte en aning om stölden. Han skulle nog ställa sig på rättvisans sida.

— Hör nu noga på! sa Fix till Passepartout. Jag är inte alls den ni tror. Inte alls utskickad av "Reformklubben".

— Jaså, inte det! sa Passepartout och drog munnen till ett försmädligt leende.

— Nej, jag är detektiv och utsänd av Scotland Yard i London.

— Vad för nåt? Är ni polis?

— Ja, det kan jag strax bevisa. Var så god — här är min fullmakt, undertecknad av polismästarn. Tvivlar ni fortfarande?

Passepartout gapade på honom.

— Herr Foggs vad, som har lurat er och hans kamrater i "Reformklubben", är bara en list. Han ville ha er till medbrottsling, utan att ni hade en aning om det!

— Men varför det? Jag begriper inte ett ord av allt det här.

— Vänta! Den 28 september i år stals femtiofemtusen pund i Englands Bank. Vi har fått en beskrivning på tjuvens utseende och den stämmer till punkt och pricka in på er husbonde.

— Nej, hör nu. Dra så långt pepparn växer! Min husbonde är den hederligaste karl som har gått i ett par skor!

— Verkligen? Hur vet ni det, om jag får fråga? Ni känner honom ju knappast. Ni blev anställd hos honom samma dag han reste. Några timmar senare for han huvudstupa från

London under en fullkomligt löjlig förevändning. Han gav sej inte ens tid att packa utan tog bara med sej en väldig sedelbunt! Och ni vågar påstå, att han är en hedersman? Ni är inte lite godtrogen, ni!

— Ja, men ... jo, jag försäkrar ...

— Har ni lust att bli arresterad som hans medbrottsling kanske?

Passepartout vågade inte se på detektiven. Han grep med båda händerna om pannan. Skulle Fileas Fogg vara en tjuv? Den frikostiga, modiga mannen, som hade räddat rajans änka, som hade betalt en stor summa pengar i böter för sin tjänares dumhet att gå in i pagoden i Bombay, och som alltid var lika lugn och trygg! Omöjligt! Men skenet var emot honom, och fåfängt försökte Passepartout kväva sina misstankar.

— Vad vill ni jag ska göra? sa han till slut och försökte samla sig.

— Jo, hör på! Från Suez och ända hit har jag förföljt er husbonde utan att hinna få häktningsordern som jag väntar från London. Ni måste hjälpa mej att hålla honom kvar här, tills ...

— Jag! Skulle jag ...?

— Ja, och ni ska få hälften av belöningen, som banken har utfäst!

— Faller mej inte in! ropade Passepartout.

Men just som han ville resa sig upp och skynda bort, föll han tungt tillbaka på stolen — det gick runt i huvudet på honom.

— Hör nu, herr Fix! stammade han. Om det också sku-

skulle vara sa-sant, vad ni sä-säjer . . . om he-herr Fogg skulle va-vara en tjuv . . . så är det lö-lögn i alla fall, för ja-jag känner honom . . . han är en br-bra människa . . . och jag förråråder honom aldrig! Inte för alla pengar i vä-världen, för där jag kommer ifrån — där bä-är man sej inte åt som en f-fähund!

— Ni vill alltså inte?

— Nähej! sa Passepartout eftertryckligt.

— Nå, då talar vi inte mer om den saken — och ni kan ju hålla tyst med vad jag har sagt. Skål!

— Skå-ål!

Passepartout fumlade, innan han fick tag i glaset, och tömde det sen i ett drag. Fix insåg, att han hade gått för långt. Han måste hindra, att Passepartout träffade Fogg. På bordet låg några opiumpipor. Fix tog en av dem, tände den och smög den omärkligt i munnen på fransmannen, som omedvetet drog ett par bloss. Några ögonblick senare var han omtöcknad, och hans huvud föll tungt mot bordskivan.

— Äntligen! tänkte Fix triumferande, när han såg Passepartout bedövad sjunka samman. Äntligen har jag min bov i nätet. Fileas Fogg får ingenting veta om båtens ändrade avgångstid, förrän det är för sent, och skulle han ändå få nys om den och resa, så är jag åtminstone av med den där ohängda betjänten.

Han skyndade att göra upp med kyparen och gav sig iväg med ett skadeglatt leende.

Fileas Fogg får nytt ressällskap

Fileas Fogg och Aoda promenerade genom den engelska stadsdelen, utan att ana vad som hände Passepartout. Det var nödvändigt att ordna med kläder och reseffekter nu när Aoda skulle följa med till Europa. Med sitt orubbliga lugn tog Fogg hand om saken, lät henne välja, och på alla hennes ursäkter och tacksägelser svarade han bara:

— Ingenting att tala om — det ingår i mitt program.

När inköpen var gjorda, åt de en god middag i matsalen på hotellet. Aoda drog sig tillbaka till sitt rum. Fogg slog sig ner i rökrummet och sysselsatte sig hela kvällen med läsning av de engelska tidningarna.

Det låg inte i hans natur att bli förvånad — annars skulle han säkert ha funnit det märkvärdigt att Passepartout inte hade kommit hem, när det var dags att gå till sängs. Men eftersom han var säker på, att ångbåten till Jokohama inte skulle avgå förrän nästa morgon, fäste han sig inte vid det.

När han ringde tidigt morgonen därpå, lät Passepartout inte höra av sig. Fogg lät i stället hotelluppassaren beställa en bärstol. Han lyfte inte ens på ögonbrynen, när han fick veta, att ingen på hotellet hade sett till Passepartout under natten.

Bärstolen kom, och Aoda och Fogg tog plats. En halvtimme senare var de vid kajen. Men där fanns ingen Passepartout. Och, vad ännu värre var, ingen *Carnatic*.

Snart fick Fogg veta, att båten hade avgått klockan åtta kvällen förut. Men hans min visade inget tecken till överraskning, och när Aoda oroligt såg på honom, sa han:

— Ett litet missöde bara — ingenting att bry sig om.

Då närmade sig en person, som en stund hade stått och betraktat dem på avstånd. Det var Fix.

Han hälsade artigt.

— Säj, kom inte ni liksom jag hit med *Rangoon* i går? frågade han.

— Jo, svarade Fogg kallt, men jag har inte den äran att . . .

— Ursäkta, men jag trodde, att jag skulle träffa er betjänt här!

— Vet ni kanske var han är? frågade Aoda livligt.

— Vad! Är han inte tillsammans med er? utbrast Fix med väl spelad förvåning.

— Nej, svarade Aoda, han har inte synts till sen i går middag! Skulle han verkligen ha gått ombord på ångaren utan oss?

— Förlåt en fråga? Hade ni tänkt resa med *Carnatic?*

— Ja visst.

— Jag också. Det var mycket tråkigt, att den har gått ifrån

mej. Nu måste vi vänta på nästa båt, och den går inte förrän om åtta dagar.

Med vilket inre jubel han sa de orden: *Åtta dagar!* Fogg skulle bli kvar i åtta dagar! Och han själv skulle äntligen få ordern från London! Äntligen skulle han ha turen på sin sida.

Därför var det ett fruktansvärt slag för honom, när Fogg lugnt svarade:

— Men nog finns det väl fler båtar än *Carnatic* i en hamn som Hongkong.

Han bjöd Aoda armen och fortsatte bort mot dockorna för att höra sig för om ett fartyg. Snopen följde Fix efter. Det var, som om han varit bunden vid Fogg med en osynlig tråd.

Men turen tycktes verkligen ha övergett Fogg. Under tre timmar sökte han förgäves igenom hela hamnen. I nödfall ville han hyra ett fartyg till Jokohama, men inte ett enda kunde avgå strax; antingen var de i färd med att lasta eller lossa.

Fix började andas lättare.

Men Fogg var inte den, som gav sig så lätt. Han tänkte just fara över till Makao för att se, om han skulle ha bättre tur där, då en sjöman i yttre hamnen hejdade honom och strök av sig hatten.

— Söker ers nåd en båt?

— Ja. Har ni någon, som kan avgå strax?

— Ja, ers nåd, lotsbåten *Fiskmåsen,* den bästa i hela hamnen. Den ligger där ute.

— Och den är snabb?

— Ers nåd blir säkert belåten med den. Det gäller en lusttur utåt havet? frågade lotsen.

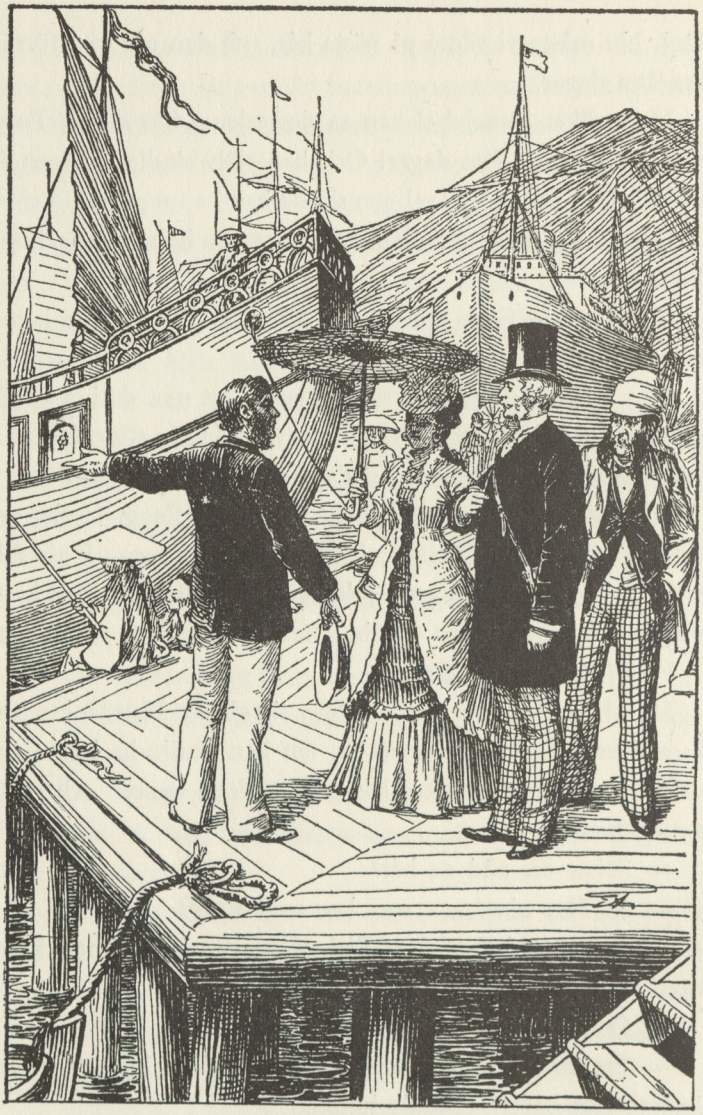

— Kan ni segla oss till Jokohama? frågade Fogg.

— Nej, en resa, svarade Fogg.

— Lång?

— Kan ni åta er att segla oss till Jokohama?

Lotsen stod alldeles handfallen och stirrade på Fogg.

— Ers nåd skämtar väl?

— Nej, jag kom för sent till *Carnatic* och måste vara i Jokohama senast den fjortonde för att kunna fara vidare till San Francisco.

— Men det är tyvärr omöjligt.

— Jag ger hundra pund om dagen och tvåhundra pund i belöning, om jag hinner fram i tid.

— Och det är ert fulla allvar?

— Jag skämtar aldrig.

Lotsen såg utåt havet en stund. Det var tydligt, att han gärna ville förtjäna den stora summan men var rädd för att ge sig så långt ut. Han var i valet och kvalet.

Fix stod som på glödande kol. Fogg vände sig till rajans änka.

— Är ni orolig? frågade han.

— Inte vid er sida, svarade hon tryggt.

Lotsen närmade sig igen och vred hatten mellan händerna.

— Nå? sa Fogg.

— Jag kan inte ge mej så långt ut med en så liten båt den här tiden på året — det kunde kosta både er och besättningen livet. Och förresten skulle vi ändå inte hinna fram i tid.

Fix drog en lättnadens suck.

— Men, fortsatte lotsen, det kanske kan ordnas på ett annat sätt.

Fix kände hjärtat stiga upp i halsgropen.

— Vi kunde fara till Nagasaki på Japans sydkust eller till Shanghai. I det senare fallet kunde vi hålla oss utmed kinesiska kusten, och det skulle vara en stor fördel, eftersom strömmen längs kusten går mot norr.

— Men jag måste ombord på den amerikanska postångaren i Jokohama och inte i Shanghai eller Nagasaki!

— Varför det då? Postångaren till San Francisco anlöper visserligen Nagasaki och Jokohama, men utgångshamnen är Shanghai.

— Är ni säker på det? Och när går postångaren från Shanghai?

— Den elfte, klockan sju på kvällen. Vi har mer än fyra dygn på oss, eller ungefär hundra timmar. Om vi har tur, så att vinden håller sig sydostlig och det inte blir oväder, så hinner vi fram.

— När kan ni segla?

— Om en timme. Till dess kan vi skaffa proviant och hissa segel.

— Då är saken avgjord. Är ni skeppare på båten?

— Ja, John Bunsby, skeppare på *Fiskmåsen.*

— Vill ni ha förskott?

— Ja tack, om det går för sej . . .

— Var så god, här har ni tvåhundra pund i avräkning!

Sen vände sig Fogg till Fix, som stod där och rev sig bakom örat.

— Vill ni göra oss sällskap?

— Jag hade just tänkt be er om det, sa detektiven.

— Gott, om en halvtimme går vi ombord.

— Men den stackars Passepartout! inföll Aoda, som var mycket orolig för att den duktiga betjänten hade försvunnit.

— Jag ska göra allt vad jag kan för honom, sa Fogg.

Nervös och rasande gick Fix ombord på lotsbåten, medan Fileas Fogg och Aoda begav sig till polisen i Hongkong, där de uppgav Passepartouts signalement och lämnade en summa så att han skulle kunna resa hem till England. Hos franska konsuln gjorde de på samma sätt, och på utsatt tid var de vid hamnen.

Klockan slog tre, när kuttern var färdig att lägga ut. Provianten var instuvad, besättningen redo och passagerarnas resgods ombord.

Fiskmåsen styr till havs

Fiskmåsen var en liten vacker skonert med skarp förstäv och smäckra former. Den liknade en kappseglingsbåt och hade flera gånger vunnit pris vid lotsarnas tävlingar. Däcket var vitskurat som elfenben, kopparbeläggningen blank och beslagen prydliga. Det syntes, att John Bunsby var stolt över sin skuta och mån om hennes yttre.

Besättningen bestod av fyra man utom skepparen själv. Alla kände väl till farvattnen och var härdade män, vana att hjälpa nödställda fartyg i alla slags väder. Skepparen Bunsby var en kraftig, solbränd fyrtiofem års man med vaken blick och bestämd hållning.

Fogg och Aoda steg ombord. Fix var redan där.

Genom akterkappen kom de ner i en fyrkantig kajuta med kojer längs väggarna. Där fanns en stoppad soffa och ett bord, som upplystes av en hänglampa. Kajutan var snygg om också inte rymlig.

— Jag beklagar, att jag inte kan bjuda er något bättre, sa Fogg till detektiven.

Fix bugade sig utan att svara. Han kände sig lite skamsen över att stå i tacksamhetsskuld till en brottsling.

— Det är en mycket väluppfostrad tjuv, tänkte han, men en tjuv är han i alla fall.

Tio minuter över tre hissades seglen, och engelska flaggan gick i topp. Passagerarna satt på däck, och ända in i sista minuten kastade Fileas Fogg och Aoda spanande blickar mot kajen för att se, om inte Passepartout skulle komma.

Fix såg åt samma håll men med en viss beklämning. Tänk, om Passepartout, som han hade behandlat så illa, skulle dyka upp i sista ögonblicket. Då skulle nog Fix få veta om att han levde! Men ingen Passepartout kom, och detektiven lugnade sig med tanken, att fransmannen antagligen sov på britsen i vinkällaren bland de andra offren för opiumgiftet.

Snart fylldes *Fiskmåsens* segel av vinden, och den lätta båten dansade muntert på vågorna.

Det var ett äventyrligt företag att göra en så lång resa med ett fartyg på bara tjugo ton. Särskilt på hösten är de kinesiska farvattnen mycket farliga för de häftiga kastvindarnas skull. Fast det skulle ha varit en bättre affär för Bunsby att ta sina passagerare ända till Jokohama, hade han inte vågat göra ett så farligt försök — det var ett vågspel redan att segla till Shanghai. Men han litade på sin snabba *Fiskmås*.

Under dagens sista timmar passerade skonerten alla bukterna i inloppet till Hongkong och redde sig bra, hur svår leden än var.

— Jag behöver väl inte påminna er om att sätta högsta möjliga fart? sa Fogg till skepparen.

— Lita på mej, ers nåd! Vi har så många segel uppe som hon tål. Toppseglet skulle bara tynga ner båten utan att farten ökades.

— Det är bra! Det där förstår ni bäst.

Och Fogg ställde sig bredbent som en gammal sjöman på däck och såg ut över det gropiga havet utan att ett ögonblick förlora jämvikten.

Aoda tog plats på akterdäck. Hon däremot kände sig ängslig till mods vid åsynen av det alltmer mörknande havet. De stora seglen föreföll henne som väldiga vingar, som bar *Fiskmåsen* fram genom rymden.

Det blev natt. Månens svaga sken skymdes snart av dimmorna vid synranden. Molnen jagade fram österifrån och skuggade redan en del av himlen. Skepparen satte upp sina lanternor.

Virvelstormen

Vinden friskade i under natten. Fix hade redan lagt sig i en av hängkojerna, när Fogg och Aoda vid midnatt kom ner i kajutan. De hade talat om Passepartout och trodde båda, att han genom någon egendomlig missuppfattning hade gått ombord på *Carnatic,* och att de skulle råka honom igen i Jokohama.

När solen gick upp nästa morgon, hade skonerten hunnit ett bra stycke på väg. Den gick för fulla segel, och eftersom den följde kusten, hade den god hjälp av strömmen.

De resande besvärades inte av sjösjuka, utan Fogg och Aoda åt sin frukost med samma goda aptit som om de hade suttit på ett hotell. De bjöd Fix att dela deras måltid och han tvingades säga tack och ta emot, för han visste att både båt och mage behöver barlast på sjön. Men maten kändes besk, när han tänkte på, hur han reste på en bovs bekostnad och åt vid hans bord.

Han började skämmas för sig själv, och när frukosten var slut, erbjöd han sig att betala sin del av resekostnaderna. Men Fogg förklarade kallt, att det inte kunde komma i fråga — Fix fick finna sig i att tillhöra de allmänna omkostnaderna för rundresan.

Detektiven satte sig förödmjukad på sin vanliga plats i fören, och där stannade han hela dagen utan att säga så mycket som ett ord.

Skepparen var på så mycket bättre humör. Hans ansikte strålade, när hans lätta fartyg flög fram som en stormsvala, och flera gånger sa han till Fogg, att de säkert skulle hinna fram till Shanghai i god tid. Den värdiga engelsmannen böjde på huvudet och svarade, att han hoppades det. Besättningsmännen tävlade i nit och uppmärksamhet, ivriga att förtjäna den utlovade belöningen. Varje skot var spänt, varje segel välsträckt. Man kunde inte ha begärt större påpasslighet vid en kappsegling.

Fogg var belåten. Hans första motgång efter avresan från London skulle inte vålla honom någon tidsförlust.

Tidigt på morgonen den 9 november passerade *Fiskmåsen* Kräftans vändkrets och seglade in i Fokiensundet, som skiljer kinesiska fastlandet från den stora ön Formosa. Höga, branta berg omväxlar med härliga slätter, och nedför sluttningarna kastar sig floderna i silverglittrande forsar. I sundet var farleden mycket svår, och skonaren kämpade sig med möda fram genom virvlar och strömdrag.

I gryningen ökade vinden ytterligare och tecken till storm syntes på himlen. Barometern steg och föll om vartannat, och

i sydost reste sig vågkammarna allt högre. Kvällen förut hade solen gått ner i rött.

Skepparens min blev mörkare, ju längre han såg på himmel och hav. Han gick rastlöst fram och tillbaka, och emellanåt mumlade han något. En gång, när han strök tätt förbi Fogg, sa han med låg röst:

— Man kan ju tala rent ut med ers nåd?

— Javisst! svarade Fogg.

— Stormen är i faggorna!

— Från norr eller söder?

— Söder! Se där borta! Det är en tyfon vi får över oss — en virvelstorm!

— Den ska skjutsa oss framåt, påpekade Fogg.

Skepparen ryckte på axlarna.

— Tar ni det på det sättet, så har jag ingenting mer att säja.

— Hur skulle jag annars ta det? frågade Fogg.

Skepparen stövlade åstad — det gällde att vara rustad i tid. Tyfonerna är farligast vid och efter höstdagjämningen. Därför lät Bunsby beslå alla segel och firade ner rårna på däck, däcksluckorna skalkades omsorgsfullt så att inte en droppe vatten skulle tränga in. Ett enda trekantigt segel av stark duk sattes som stormfock.

Och så var det bara att vänta; varken Fileas Fogg eller Aoda hade lust att stänga in sig i kajutan. Till och med Fix höll sig på däck och kom fram till de andra.

Vid åttatiden bröt ovädret löst med stormbyar och störtskyar. *Fiskmåsen* bar visserligen bara en liten segelflik men slungades fram som en fjäder av den rasande vinden. Det

var omöjligt att bedöma vindens hastighet, men troligen var den mer än tre gånger så stor som ett lokomotivs, när det kör för full fart.

Så bar det hela dagen ständigt norrut. *Fiskmåsen* susade fram med samma fart som de vidunderliga vågorna. Otaliga gånger såg det ut, som om det lilla nötskalet skulle slukas av de väldiga vattenbergen, men John Bunsby skötte rodret med van och säker hand.

Vågskummet yrde över passagerarna. De hade till slut inte en torr tråd på kroppen. Fix grinade illa och frustade alltemellanåt. Han skulle nästan ha velat ge bort sin del av bankens belöning, om han i nästa ögonblick kunnat komma välbehållen i land. Men Aoda, som stod vid Foggs sida, hämtade mod av honom. Han var densamma som alltid. Av hans uppträdande kunde man tro att tyfonen ingick i hans program.

Mot kvällen gick vinden över till nordvästlig. Därigenom fick skonaren sjöarna från sidan och började knaka i alla fogar. De vilda vågorna dunkade mot plankorna med förfärande styrka. Skulle fartyget hålla? När mörkret kom, kände sig skepparen illa till mods. Han rådgjorde med besättningen och gick sen fram till Fogg.

— Jag tror det skulle vara bäst, om vi sökte hamn här på kusten, ers nåd! sa han tveksamt.

— Det tror jag också, sa Fogg.

— Nå! Var då?

— Jag känner bara en hamn.

— Vilken menar ni?

— Shanghai!

Först stod John Bunsby mållös. Han förstod inte strax all den fasthet, som låg i det svaret.

— Ja visst! utbrast han. Ers nåd har rätt. Vi måste fram till Shanghai!

Han gick till rodret igen och *Fiskmåsen* styrde fortfarande norrut.

Det blev en fasansfull natt, och det var ett under, att inte den lilla seglaren kantrade. Flera gånger var den också nära däran, och allt skulle ha spolats över bord, om det inte hade varit så väl surrat. Med knapp nöd kunde de resande hålla sig fast. Aoda var som sönderbråkad i alla leder, men hon yttrade inte ett ord av klagan. Mer än en gång ställde sig Fogg framför henne och tog emot den inbrusande störtvågens första anfall. Fix fräste och spottade, när han fick näsa och mun fulla av saltvatten. Det blev en lång natt.

För sent!

När stormen rasade som värst, gick vinden på nytt över till sydost. Det medförde förlig vind för *Fiskmåsen,* men samtidigt blev havet mera upprört, eftersom den nya vinden drev sina vågor mot de gamla. Men skonaren var ypperligt byggd och klarade sig förträffligt.

Då och då, när tjockan skingrades, skymtade kusten, men så långt blicken kunde nå syntes ingen seglare. *Fiskmåsen* ensam trotsade storm och vågor. Mot middagen blev det lugnare, och när solen sjönk vid synranden, blev vädret så drägligt, att de utmattade passagerarna kunde få sig litet mat och gå till vila.

Natten blev ganska lugn. Skepparen lät hissa fler segel och skonaren ilade mot målet. I gryningen den elfte närmade den sig kusten. Men ännu var det långt kvar till Shanghai, och Fileas Fogg måste vara där samma kväll, om han ville komma

med Jokohamabåten. Stormen hade rövat flera timmar av hans dyrbara tid. Alla segel sattes till, och skummet yrde kring stäven. Med var timme minskades avståndet — allt större blev passagerarnas och sjömännens spänning. Skulle man lyckas?

Brisen blev allt mer oregelbunden, och från kusten kom nyckfulla kastvindar, men strömmen var gynnsam. Klockan sju hade *Fiskmåsen* tre sjömil kvar till Shanghai.

Då syntes på avstånd en hög, svart skorsten, och från den höjde sig som en plym en mörk strimma rök. Det var den amerikanska postångaren, som tidtabellsenligt avgick till Jokohama.

Skepparen skar tänder — det var en stor summa, som gick honom ur händerna. Han skulle mista extrabelöningen på tre hundra pund, som Fogg hade lovat honom om han kom fram i tid! I vredesmod släppte han rodret.

Fogg såg mot ångaren och skuggade ögonen med handen.

— Signalskott! sade han till skepparen.

I skonarens förstäv stod en liten kanon, som man signalerade med i dimmigt väder. Den laddades ända till mynningen, men just som lotsen förde ett glödande kol till fänghålet, ropade Fileas Fogg:

— Nödflagg!

Flaggan sänktes på halv stång.

— Fyr! kommenderade Fogg.

Skottet brann av, och knallen dånade över havet.

Skulle postångaren hejda sig, ändra kurs och ta dem ombord? Alla som stod på *Fiskmåsens* däck kände hjärtat klappa — det var som om tiden hade stått stilla.

Passepartout vaknar

Klockan åtta på kvällen den 6 november gick ångaren *Carnatic* från Hongkong fylld med resande och fraktgods, och styrde mot Japan. Bara två förstaklasshytter stod tomma.

Nästa morgon såg däckspassagerarna till sin förvåning en egendomlig figur komma upp från andra klass. Han gick ostadigt, hans hår var rufsigt och hans blick slö och stirrande. Han slog sig ner på en bänk och försökte tydligen få klart för sig, var han befann sig.

Det var Passepartout i egen hög person.

Vad hade hänt honom?

Så fort Fix hade gett sig iväg från opiumnästet, tog två uppassare hand om den stackars Passepartout, som sov som ett gott barn. De lade honom på britsen bland de andra offren för det sömngivande giftet. Där låg han i tre timmar. Men till och med under bedövningen förföljdes han i drömmen

av en kvalfull oro, en oklar känsla att han skulle uträtta något. När han vaknade, visste han varken ut eller in, men så småningom kom han ihåg, att han inte hade underrättat sin husbonde om när ångaren skulle avgå.

Han steg upp och försökte gå. Visserligen måste han stödja sig mot väggarna; men till slut kom han ut ur det ohyggliga kyffet, och livad av den friska luften började han springa mot hamnen, medan han mumlade:

— *Carnatic! Carnatic!*

Fartyget låg med ångan uppe. Passepartout behövde inte ta många steg: han tumlade över landgången och föll ner som en hösäck i fören på ångaren i samma ögonblick som förtöjningarna lossades.

Matroserna var vana vid sådana uppträden. De bar ner den stackars karlen under däck och stuvade in honom i en andraklasshytt. Där sov han ända till ljusan dag och vaknade när ångaren hade hunnit långt ut till havs.

Nu dök han upp på däcket och den friska sjöluften piggade upp honom. Efter hand började det klarna i hans minne. Han samlade sina tankar, och så kom han ihåg gårdagens händelser, den slipade Fix, hans förtroende, opiumnästet . . .

— Jag måtte ha blivit rysligt full, tänkte han. Vad ska min husbonde säja? Fy skäms, Passepartout — du borde ha haft bättre förstånd!

Ångern gjorde, att han kände sig ännu mer ruskig och eländig. *En* sak tröstade honom en smula.

— Jag hann i alla fall med på båten, och det är ju huvudsaken, mumlade han. Och vad den där Fix beträffar, så hop-

pas jag att vi slipper honom i fortsättningen. Efter sina snygga förslag till mej kan han väl inte ha panna att gå ombord på samma båt som vi! En detektiv i hälarna på min husbonde! Å, det är nedrigt! Herr Fileas Fogg är inte mera tjuv än vad jag är mordbrännare.

Hans tanke flög tillbaka till den brinnande gaslågan — tänk om den hade vållat en explosion, tänk om . . .

Nå, åt den saken var ingenting att göra. I stället bekymrade honom någonting annat! Skulle han tala om för sin husbonde, vad detektiven hade sagt? Borde han inte hellre vänta, tills de hade kommit hem till London? Då skulle det allt vara lustigt att tala om, hur en polis hade farit jorden runt för att gripa den förmenta tjuven och bara fått lång näsa! Jo, det skulle bli mycket festligare.

Först och främst måste han gå och söka upp sin husbonde och be om ursäkt för att han hade burit sig så dumt åt. Han steg upp och begav sig akterut, men havet var så oroligt, och ångaren rullade så starkt, att han hade mycket svårt att hålla jämvikten på sina osäkra ben.

Varken hans husbonde eller Aoda syntes till på däck.

— Nåja, den vackra änkan har väl inte stigit upp än, och herr Fogg sitter nog som vanligt och spelar whist i salongen, tänkte han och slog sig till ro en stund.

Lite senare gick han ner i salongen — nej, inte där heller fanns herr Fogg. Det var då märkvärdigt!

Så gick han till förste styrman.

— Förlåt mej, vilken hytt har herr Fogg? frågade han.

— Känner ingen med det namnet! fick han till svar.

— En lång, stel, mycket tystlåten herre, och han är i sällskap med en ung vacker dam . . .

— Finns ingen dam ombord!

Passepartout såg ut som ett levande frågetecken.

— Förresten är passagerarlistan här — var så god och se efter själv!

Passepartout tog listan och ögnade igenom den. Där fanns varken hans husbondes eller Aodas namn. Hans ben började skälva, och det svartnade för hans ögon.

Så gick det upp för honom — han måste ha gått ombord på fel fartyg!

— Är det här *Carnatic?* frågade han.

— Det är det.

— På väg till Jokohama?

— Javisst.

Passepartout sjönk ner på en stol. Då var hans husbonde inte med! Och plötsligt slog det honom — ångarens avgångstid hade ju blivit ändrad!

Men herr Fogg hade inte fått veta det. Han och Aoda hade missat båten och troligen inte kommit ner till hamnen förrän dagen därpå! Och det för hans dumhets och lättsinnes skull! Åå!!

Han bet ihop tänderna av harm och förtvivlan, ja, han dunkade sig i pannan med knytnävarna.

Visst var det hans fel! Men mest berodde det på den lömska Fix, som hade ordnat det så slugt, att Fogg skulle bli försenad i Hongkong. Nu förstod betjänten detektivens plan. Ordern skulle hinna fram, Fogg bli arresterad och ruinerad.

Passepartout slet sig i håret och svor en dyr ed, att om den skurken kom i hans väg en gång till, så skulle han — ja, han skulle bulta honom sönder och samman, om han så var detektiv femton gånger om.

Vad Passepartout såg i Japan

Efter sin första rådlösa förtvivlan lugnade sig Passepartout så småningom. Han började överväga vad han skulle ta sig till. Han var på väg till Japan, det visste han, men hur skulle han komma därifrån? Han var alldeles pank, ägde inte ett rött öre!

Nå, resan och maten var i alla fall betalda i förskott, och han hade fem, sex dagar på sig att hitta på en utväg!

Under tiden åt och drack han så mycket han orkade. Han skulle minsann äta för sin husbonde också, som hade betalt biljetterna men inte fick något för sina pengar. Det var som om han trodde, att Japan var en öken, där ingenting ätbart fanns.

Vid inseglingen i Tokiobukten syntes i väster vulkanen Fusijamas snöklädda kägla höja sig över ett kuperat skogsland.

Den 13 november på morgonen löpte *Carnatic* in i Joko-

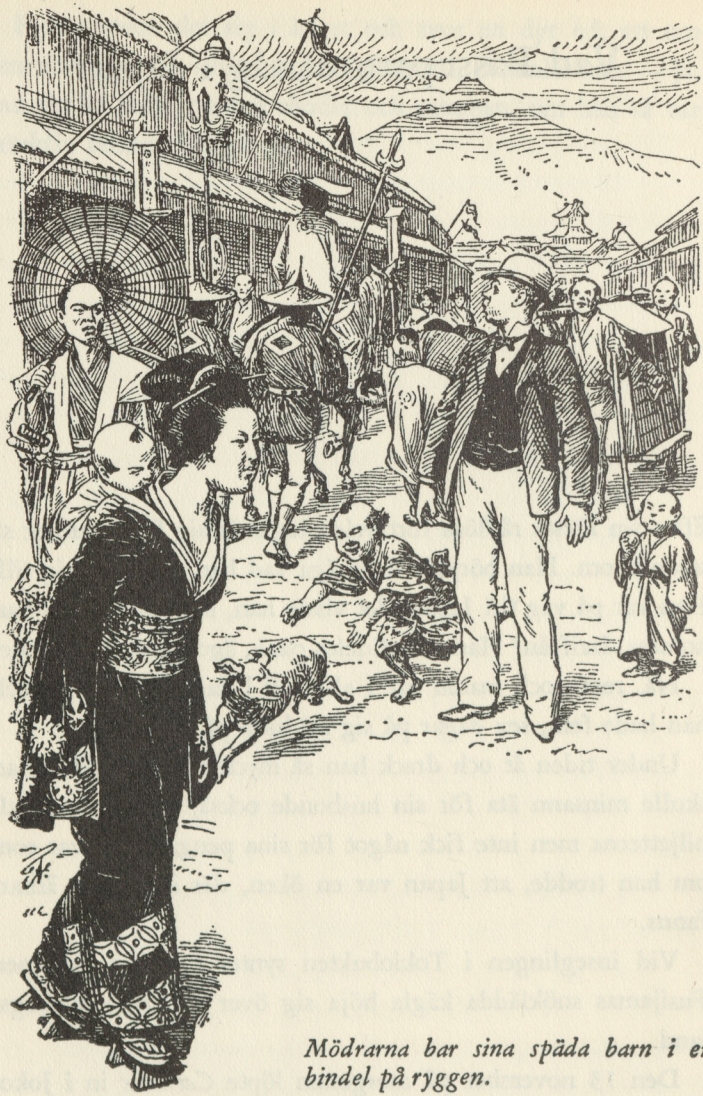

Mödrarna bar sina späda barn i en bindel på ryggen.

hamas hamn. Den är en av de största vid Stilla havet och angöres av alla ångare, som för post och passagerare mellan Nordamerika, Kina, Japan och Filippinerna. Vid samma vik och inte långt från Jokohama ligger Tokio.

När ångaren hade lagt till vid kajen steg Passepartout i land. Han var dyster till mods och kände sig inte gladare vid anblicken av det här landet, där invånarna kallar sig "solens söner". Han slog in på första bästa gata och drev omkring.

Först kom han till den europeiska stadsdelen. Husen var låga och hade vackra verandor med pelargångar. Där rörde sig på gatorna en brokig blandning av alla folkslag och Passepartout kände sig så främmande, som om han fallit ner i en hottentottby. Vad skulle han ta sig till?

Han kunde förstås vända sig till franska eller engelska konsulaten i staden, men han drog sig för att berätta, hur han hade låtit lura sig av Fix. Han ville åtminstone försöka alla andra utvägar först. Medan han funderade, begav han sig till den japanska delen av staden — Benten, som den kallas efter en havsgudinna.

Där vandrade han genom härliga alléer av cedrar och furor; hans blickar fängslades av heliga portar i sällsam byggnadsstil, av tempel, som skuggades av tusenåriga träds mörka lövverk, och helgedomar, i vilkas skumma innandöme buddistpräster grubblade över tillvarons gåtor.

Gatorna var slingrande och tycktes aldrig ta slut. Bland kortbenta hundar och gula, feta, svanslösa kattor myllrade tjocka barnungar, som såg ut som om de varit klippta ur en japansk solfjäder. Åldringar, vuxna män och barn släppte upp

pappersdrakar, och alla tycktes ha lika stort nöje av det. Mitt på ljusa dagen avbrändes fyrverkerier, mest raketer, som exploderade högt uppe i luften i de grannaste färger.

Präster gick i långa processioner och slog oavbrutet på sina tamburiner. Poliser skred fram i spetsiga, lackerade hattar med två sablar i bältet, likaså soldater i uniform av vit- och blårandigt bomullstyg med flintlåsgevär på axeln och mikadons livvakt i vida, vita sidenjackor och pansarskjortor.

Där gick tiggare, som inte försökte väcka medlidande genom jämmer och suckan utan tvärtom gycklade, slog kullerbyttor och gjorde konster. Där tågade pilgrimer i långa rockar, där kom vanliga kortväxta stadsbor med slätt svart hår, stort huvud, lång överkropp, spinkiga ben och en hudfärg, som växlade från vaxvitt till kopparrött men aldrig var gul som kinesernas.

Mellan ryttare, vagnar och bärstolar av bambu trippade kvinnorna kring i träskor, halmsandaler eller tygtofflor. Passepartout tyckte inte att de var vidare vackra. De hade små ögon och sammantryckt bröst — dessutom fordrade landets sed, att en nygift kvinna skulle svärta sina tänder och raka av sina ögonbryn. Mödrarna bar sina späda barn i en bindel på ryggen. Alla hade den vanliga dräkten, en kimono, och om livet ett brett skärp av sammet eller siden med en stor fyrkantig knut, som ogifta kvinnor bar på ryggen.

Passepartout blev nästan vimmelkantig av allt han såg. Han tittade på de välförsedda butikerna och basarerna, de många värdshusen, där flaggor, standar och vimplar vajade, tehusen, där man serverade stora, bräddfulla koppar av dof-

tande te eller rislikören, som kallas "saki", och de bekvämt inredda rökstugorna, där män och kvinnor rökte fin tobak men aldrig opium som kineserna. Aldrig såg han någon begagna näsduk, utan alla använde en papperslapp, som de sen kastade bort.

Utanför staden skymtade ofantliga risplanteringar och trädgårdsland, som prunkade av färgrika blommor. Bakom staket av bambu stod körsbärs-, plommon- och äppelträd, som i Japan odlas lika mycket för blommornas skull som för fruktens.

Efter den långa promenaden kände sig Passepartout ganska hungrig; han tog ett par äpplen, som stack fram mellan löven, men de var omöjliga att äta. Vad skulle han få till kvällsmat? Får, get- eller svinkött fanns inte i bodarna, och nötkreatur används i Japan bara som dragare. Han skulle gärna ha hållit till godo med fågel eller fisk, vildsvins- eller hjortkött, som japanerna brukar dryga ut sitt ris med. Men pank som han var måste Passepartout med tom mage ströva omkring i staden, som på kvällen lystes upp av mångfärgade papperslyktor.

Till slut gick han ner till kajen och såg vattnet glimma av fiskebåtarnas bloss. Han slog sig ner, med ryggen mot en pollare, och mumlade:

— Tur att jag åt för tre på den där båten!

Sen nickade han till och föll i en orolig sömn . . .

I japanska kläder

När Passepartout vaknade, var han hungrig som en varg. Mat måste han skaffa fortast möjligt, hur det nu skulle gå till.

Ett sätt var att sälja klockan. Men hellre skulle han svälta ihjäl än han gjorde sig av med sin älskade släktklenod.

Då föll det honom in, att han kanske kunde förtjäna en slant som sångare. Han kunde några engelska och franska sånger. Japanska sånger gör lycka i Paris. Varför skulle inte en parissångare göra lycka i Japan? Folket i det här landet var nog musikaliskt, eftersom allt vad de tog sig för, gjordes till ackompanjemang av cymbaler, tamburiner och trummor.

Men kanske var det ändå för tidigt med en konsert så här på morgonkvisten? Om han väckte folk ur deras ljuva morgonslummer, var det fara värt, att han skulle få mer ovett än slantar. Därför beslöt han att vänta några timmar till. Magen fick ge sig till tåls.

Under sin väntan kom han att tänka på, att han inte precis var klädd som en vandrande vissångare, och beslöt byta ut sina kläder mot en mera passande utstyrsel. Han skulle kanske till och med kunna vinna lite på bytet och få pengar så att det räckte till ett mål mat.

Efter långt letande hittade han en klädmånglare, som var villig att köpa hans dräkt. Efter en stund steg han ut på gatan igen, utspökad i en gammal japansk rock och ett slags blom-

mig, urblekt turban. Men han hade också i fickan några små silvermynt, som skramlade löftesrikt.

Genast styrde han sina steg till ett enkelt tehus, där han fick sig en bit fågel och ett par nävar ris, som försvann som snö i solsken.

Efter den mättande måltiden kände han sig bättre.

— Nu duger det inte att hänga läpp! tänkte han. Det gäller bara att på något fiffigt sätt komma bort ifrån det här solens land, där allting ser så dystert ut för mej.

Han bestämde sig för att gå ner till hamnen och erbjuda sina tjänster som kock eller uppassare på någon amerikabåt.

— En fransman slår sig alltid fram — han duger till allt, resonerade Passepartout på vanligt franskt sätt.

Och så vandrade han iväg.

Men ju närmare han kom hamnen, desto tveksammare blev han. Vem skulle han hänvisa till? Han hade inga rekommendationer. Han kände inte en själ i hela Japan. Inte var det troligt, att någon av båtarna behövde en kock eller uppassare! Besättningen var säkert fulltalig. Och sångarens bana föreföll honom plötsligt alltför törnbeströdd.

Försänkt i dystra tankar vandrade Passepartout av och an, tills han fick ögonen på en man som bar en ofantlig affisch.

— Amerikas förenta stater — hip, hurra! Det är just vad som passar mej! utbrast Passepartout och tog ett litet skutt av glädje.

Han följde efter affischbäraren och kom snart in i den japanska stadsdelen. Efter en kvart stannade mannen med plakatet utanför ett stort träskjul, målat i skrikande färger. Mål-

WILLIAM BATULCARS
japanska akrobattrupp

Oåterkalleligen sista
föreställningen
av
LÅNGNÄSORNA
före deras avresa till
AMERIKAS FÖRENTA STATER

STOR FÖRESTÄLLNING
under åkallan av
Guden Tingou

ningarna föreställde en akrobattrupp men såg ut som om de hade gjorts av ett barn.

Det var den berömda cirkus Batulcar. Direktören själv var en företagsam amerikan, som från alla världens kanter hade rafsat ihop en trupp akrobater, lindansare, svärdslukare, jonglörer, ekvilibrister, clowner, ormmänniskor m. m.

Passepartout bad att få tala med direktören, som strax kom ut. När han fick se främlingen, tog han honom först för en inföding.

— Vad vill ni? frågade han.

— Behöver ni en betjänt, herr direktör? sa Passepartout.

— En betjänt? svarade Batulcar och log. Nej, jag har redan två, lydiga och starka, som har tjänat mej troget ända sen

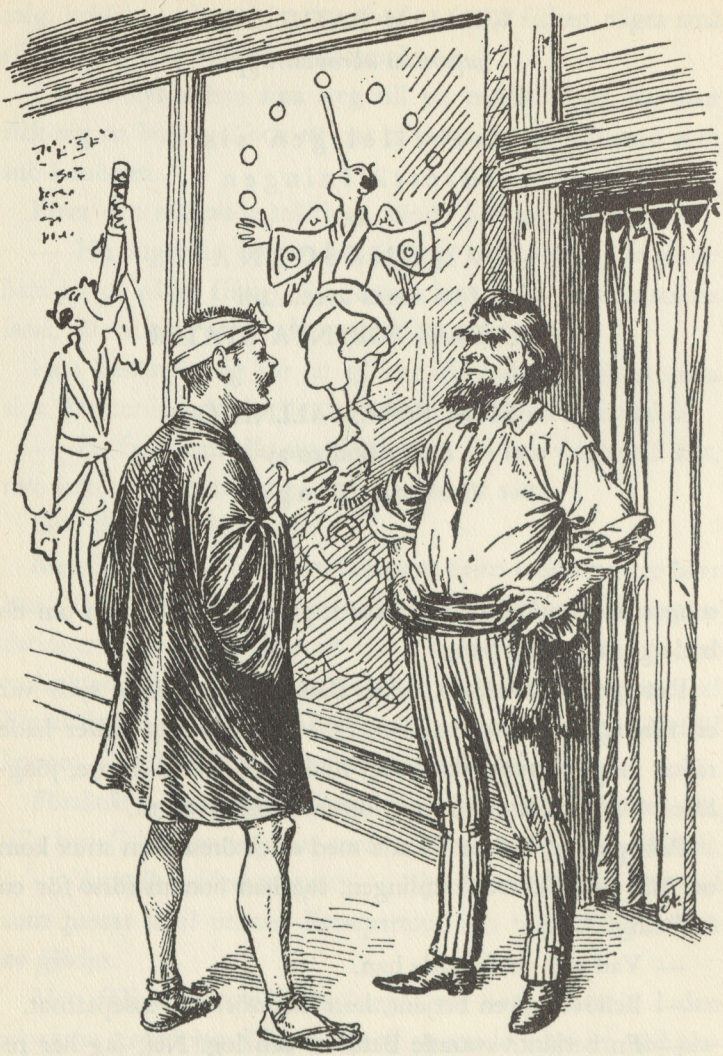

— Behöver ni en betjänt, herr direktör? sa Passepartout.

de kom till världen, och som aldrig lämnar mej i sticket. Det är de här!

Och han pekade på sina kraftiga armar, där de tjocka senorna låg spända som strängarna på en basfiol.

— Har ni ingen användning för mej?

— Absolut inte!

— Så ledsamt! Det skulle ha varit riktigt trevligt att få resa med er!

— Hm! Jaså! Men nu märker jag, att ni är inte mer japan än jag är en apa. Varför har ni spökat ut er så där?

— Man klär sej i vad man har.

— Det förstås. Ni är fransman?

— Jaha, äkta parisare från Paris!

— Nå, då kan ni väl spela pajas och hitta på skoj?

— Ja, nästan lika bra som en amerikan.

— Bra sagt! Jag kan kanske använda er som clown. Är ni stark?

— Väldigt, i synnerhet när jag har ätit en bra middag.

— Ni kan sjunga?

— Ja visst! försäkrade Passepartout, som i sin gröna ungdom hade varit gatusångare ibland.

— Nå, men kan ni sjunga med huvudet nedåt, med en snurra svängande på vänstra fotbladet och en värja balanserande på det högra?

— Ja, bevars, sa Passepartout, som kom ihåg sina gamla cirkustalanger.

— Ser ni, det är hela konsten! sa direktör Batulcar. Vill ni ha platsen?

Passepartout betänkte sig en sekund. Det var just ingen lysande anställning han skulle få, men om en vecka skulle han vara på resa till San Francisco, och det är i alla fall behagligare att sjunga med huvudet nedåt än att svälta. Han räckte fram handen och slog till. Och så följde han med direktören och åt middag.

Livet såg inte längre så mörkt ut. Till ombyte kunde det vara lustigt att återuppliva gamla minnen!

”Människopyramiden”

Klockan tre dånade den japanska orkesterns mäktiga trummor och gonggonger vid ingången till cirkusen. Lokalen var redan till trängsel fylld av infödda och utlänningar, män och kvinnor, vuxna och barn, som i all gemytlighet packade ihop sig på de smala bänkarna. Musiken började med ett öronbedövande oväsen av flöjter och bastrummor, stränginstrument, skallror och pukor.

En akrobat hälsade publiken välkommen. En jonglör bollade med tända vaxljus, som han släckte varje gång de flög förbi hans mun och sen tände utan att ett ögonblick avbryta sina rörelser. En annan gjorde de otroligaste konster med snurror — det var som om de små tingestarna haft liv. De kilade iväg på pipskaft, på eggen av sabelklingor, på en hårfin, osynlig ståltråd, som var spänd från scenens ena vägg till den andra; de klättrade på bambustegar, promenerade på kanten

av stora kristallvaser medan de spelade olika toner. Jonglören stoppade dem i fickan, men de snurrade lika fullt, och när de togs fram igen och — om fjädern i dem var utgången — exploderade de i kvastar av gnistrande stjärnor.

Passepartout hade inte hunnit studera in någon roll, men på grund av sina breda axlar skulle han vara med i slutnumret "Människopyramiden", som utfördes av "Långnäsorna" under åkallan av guden Tingou. Det var föreställningens glanspunkt.

"Långnäsorna" var klädda som härolderna vid medeltidens kungahov och hade ett par glänsande vingar på skuldrorna. Men märkligast var deras långa näsor, som bestod av en och en halv till två meter långa bamburör, somliga raka, andra krokiga, några släta, andra knottriga. Med hjälp av dem utförde de en mängd ekvilibristiska konster. Ett dussin av artisterna lade sig på rygg, så att de stadigt fastsatta bambunäsorna stack rätt upp. De övriga använde dem som stöd, kastade sig emellan dem med otrolig vighet och slog volter och dubbelvolter i luften.

Finalnumret människopyramiden skulle föreställa den i Indien vid offerfester förekommande Jaggernautvagnen. En av vagnens stöttepelare hade lämnat truppen, och Passepartout fick rycka in för att ersätta honom.

Den stackars fransmannen kände sig ganska ömklig, när han kläddes i medeltidskostym, fick brokigt färgade vingar på ryggen och en två meter lång näsa fastbunden vid ansiktet. Men det var ju med den han skulle förtjäna sitt levebröd, så det var bara att finna sig.

Det var Passepartout, som var skuld till katastrofen.

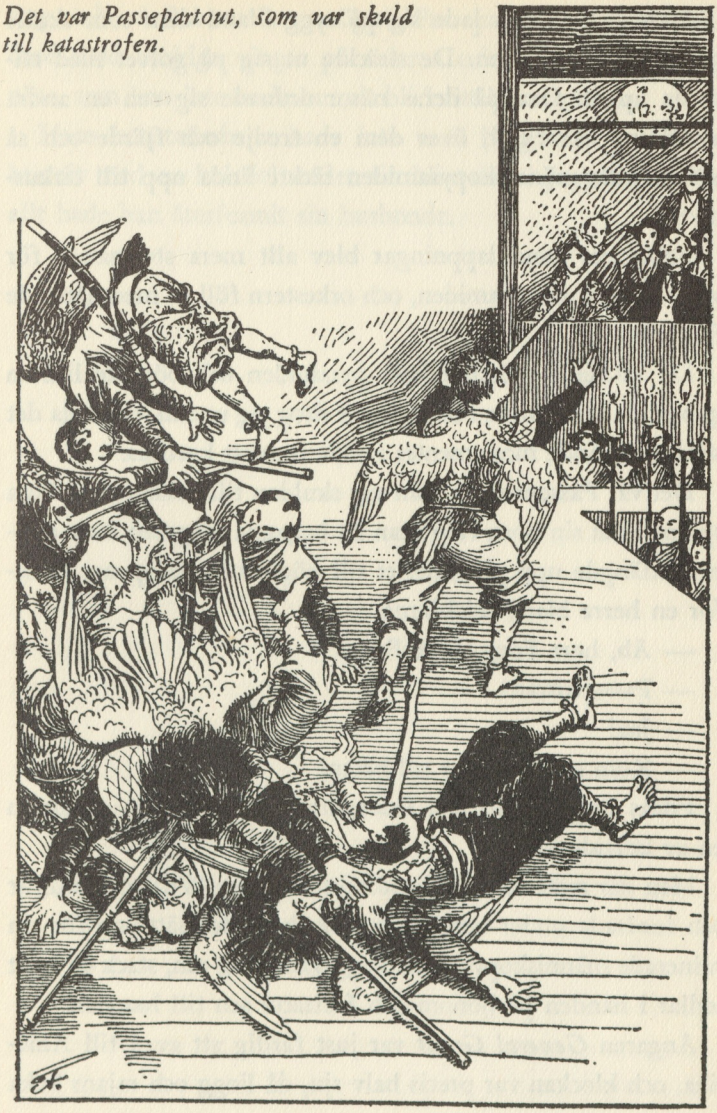

Han gick in och lade sig på rygg bland dem som skulle bilda vagnens botten. De sträckte ut sig på golvet med näsorna uppåt. Ovanpå deras näsor ordnade sig sen en andra avdelning akrobater, över dem en tredje och fjärde och så vidare, tills människopyramiden räckte ända upp till cirkustaket.

Publikens handklappningar blev allt mera stormande för varje våning av pyramiden, och orkestern föll in med dånande fanfarer . . .

Då vacklade plötsligt hela pyramiden och började liksom gunga, en av näsorna i bottenlaget drog sig undan, och hela det ståtliga levande monumentet rasade som ett korthus.

Det var Passepartout, som var skulden till katastrofen. Han sprang från sin post, flög utan att begagna vingarna över rampen, klängde upp på galleriet till höger och damp ner framför en herre bland åskådarna.

— Åh, herr Fogg, herr Fogg!

— Passepartout!

— Jaa!

— Kom med! Direkt till båten!

Fileas Fogg, Aoda och Passepartout trängde sig ut genom en av korridorerna.

Men där mötte dem cirkusdirektören herr William Batulcar och fordrade under hotelser och skrik skadeersättning för sin ruinerade människopyramid. Fogg vände sig om, stack en bunt sedlar i handen på honom och fortsatte sen till hamnen.

Ångaren *General Grant* var just färdig att avgå till Amerika, och klockan var precis halv sju, då Fogg och rajans änka

steg ombord. Bakom dem smög sig Passepartout tämligen slokörad med brokiga vingar på axlarna och en två meter lång näsa, som han inte hade hunnit bli kvitt i hastigheten.

Hans konstnärsbana hade inte varit lång, men han hade hunnit med en hel del under sin blixtvisit i Japan. Framför allt hade han återfunnit sin husbonde.

Passepartouts klocka gick nog rätt

Fiskmåsens signaler hade upptäckts ombord på Jokohamabåten. Kaptenen satte kurs på den lilla skonaren, John Bunsby fick sin överenskomna betalning plus belöningen, och så steg herrarna Fogg och Fix och fru Aoda ombord på ångaren. Den fortsatte sin resa mot Jokohama och kom dit på bestämd tid den 14 november.

Fileas Fogg lät Fix sköta sina egna affärer och gick omedelbart ombord på *Carnatic*. Där fick han veta, att Passepartout kvällen förut hade anlänt till Jokohama. Vid den underrättelsen blev Aoda mycket glad, och antagligen också Fogg, fast det inte föll honom in att visa det. Han försökte genast få fatt på sin betjänt. Men förgäves vände han sig till både engelska och franska konsulaten, förgäves genomströvade han gatorna kors och tvärs, och han började redan misströsta. Då förde honom en slump eller kanske en dunkel aning till cir-

kus Batulcar. Han kunde naturligtvis inte känna igen sin betjänt i den vidunderliga utstyrseln, men Passepartout, som låg på rygg och tittade uppåt galleriet, fick se Fileas Fogg, rörde på näsan en smula, och så brakade hela pyramiden och föll sönder och samman.

Den överlyckliga fransmannen gjorde sig fortast möjligt av med konstnärsnäsan och vingarna. Aoda berättade hur de hade gjort överresan med *Fiskmåsen* tillsammans med en herre, som hette Fix.

Fast det klack till i Passepartout när han hörde det namnet låtsades han ingenting om. Det var inte rätta ögonblicket att berätta för herr Fogg om detektivens onda anslag. Han talade om för sin husbonde, att han hade blivit överrumplad och bedövad i ett opiumnäste i Hongkong men nämnde inte vem som hade lockat honom dit och satt opiumpipan i hans mun.

På hans bön om ursäkt svarade Fogg inte ett ord men gav honom heller inga förebråelser utan ställde om, att Passepartout fick lämpliga kläder.

General Grant var mycket snabbgående. Det var en stor hjulångare på 2 500 ton, riggad som en tremastad skonare. På tjugoen dagar borde den kunna göra färden över Stilla oceanen. Alltså kunde Fileas Fogg beräkna att vara i San Francisco den 2 december, i New York den elfte och i London den tjugonde, det vill säga några timmar före den tjugoförsta, då vadet skulle avgöras.

Allt var lugnt under överresan. Stilla havet gjorde skäl för sitt namn — det var lika stillsamt som självaste Fileas Fogg. Han var fortfarande likadan. Den unga änkan kände sig allt

mer dragen till honom, inte bara av tacksamhet, fast hon nog inte själv förstod vad slags känsla, som spirade i hennes hjärta. Hon intresserade sig allt livligare för hans djärva företag och oroade sig för varje motgång, som kunde försena hans resa.

För Passepartout var det inte svårt att gissa sig till, att hon höll av hans husbonde. Själv kände han numera ett obegränsat förtroende för den tyste engelsmannen och beundrade hans ädla och självuppoffrande karaktär.

När *General Grant* den 23 november passerade den 180:e längdgraden, hade Fogg tillryggalagt hälften av sin resa. Visserligen hade redan 52 dagar gått, och han hade således bara 28 kvar. Men i själva verket hade han hunnit mer än två tredjedelar av väglängden. Han hade ju gjort en mängd omvägar; från London till Aden, från Aden till Bombay, från Kalkutta till Singapore, därifrån till Shanghai och så till Jokohama. Nu låg resten av vägen nästan rak framför honom.

— Och nu finns inte Fix med för att ställa till oreda och lägga hinder i vägen, tänkte Passepartout för sig själv.

Passepartout hade för övrigt just den 23 november firat en stor triumf. Med hårdnackad envishet hade han låtit sin ovärderliga familjeklocka gå efter Londontid och rynkat på näsan åt uren i alla länder han rest igenom — de gick ju rakt uppåt väggarna! Nu stämde hans klocka precis med kronometrarna ombord, och ändå hade han inte vridit den en sekund vare sig fram eller tillbaka! Han skulle ha velat se Fix nu, den där stollen, som hade pratat en hop gallimatias om meridianer och sol och måne! Det skulle just vara snyggt om urmakarna

skulle fästa sig vid sådana tokerier! Har man en bra och pålitlig klocka, så rättar sig nog solen efter den förr eller senare.

Men om Passepartout hade haft tjugofyra timmar på sin urtavla, skulle han ha triumferat så lagom. Då skulle den inte som nu ha visat nio på morgonen utan tjugoett på kvällen, eftersom tidsskillnaden mellan Greenwich och 180:e meridianen är tolv timmar. Men han hade nog aldrig erkänt sitt misstag, även om han hade insett det.

Passepartout boxas

Men var befann sig just nu den outtröttliga detektiven? Hade han gett upp förföljelsen och nöjt sig med sprattet som han spelat Passepartout?

Visst inte. Han var ombord på *General Grant* han också, fast ingen anade hans närvaro.

När Fix tillsammans med Fogg och Aoda kom till Jokohama, lämnade detektiven sin banktjuv och begav sig till engelska konsulatet. Där fick han den efterlängtade häktningsordern, som under fjorton dagar hade följt honom hack i häl och skickats från Hongkong just med *Carnatic* som man trodde att detektiven hade rest med. Han hade alltså fallit i den grop han grävt åt en annan. Man kan lätt tänka sig hans förbittring. Nu var ordern utan verkan, eftersom Fogg hade lämnat engelskt område.

— Nåja, tänkte Fix efter en grundlig funderare. Om or-

dern är ogiltig här, så kan man väl få användning för den i England. Det verkar som om den boven tänkte fara tillbaka dit, och jag ska minsann följa med. Men vem vet, om det blir något kvar av de stulna pengarna, när han en gång hinner hem. Han har redan öst ut många tusentals pund på resor, elefanter, båtar, skadestånd, böter och belöningar. Men banken är rik!

Alltså skyndade han ombord på *General Grant,* där han stod i en vrå, när Fogg och Aoda steg ombord. Till sin stora förvåning kände han igen Passepartout under den konstiga förklädnaden. Han smet genast ner i sin hytt för att slippa undan en obehaglig förklaring och hoppades kunna undgå att bli upptäckt bland de många passagerarna.

Men en dag smög han sig upp på fördäck för att andas lite frisk luft. Då stod plötsligt Passepartout framför honom. Fix hann inte säga ett ord, förrän fransmannen kastade sig över honom och utan ett ord till förklaring gav honom ett ordentligt kok stryk till stor förnöjelse för några amerikaner, som genast höll vad om, att Passepartout skulle vinna. Han lyckades också på ett glänsande sätt bevisa, att en fransman kan vara en engelsman överlägsen i boxningskonsten.

När Passepartout hade slutat, kände han sig lugnare och lättare om hjärtat.

Fix reste sig, illa tilltygad, såg sin motståndare i ögonen och frågade kallt:

— Är det slut nu?

— Ja, för den här gången! svarade Passepartout något häpen.

— Kom då! Jag har något att säja er!

— Vi . . . vill ni ha mera smörj?

— Det gäller er husbonde.

Passepartout följde med, kuvad av en sådan sinnesnärvaro hos den mörbultade detektiven. Fix gick bort i fören.

— Ni har klått mej — det var jag beredd på. Hör nu vad jag har att säja er! Hittills har jag varit en motståndare till er husbonde. Nu står jag på hans sida.

— Har ni äntligen insett, att han är en hederlig karl! utropade Passepartout.

— Han! Nej, han är en tjuv — det tror jag fortfarande . . . Seså, lugna er nu! Det skulle ju vara slut för i dag. Låt mej få tala! Så länge herr Fogg var på engelskt område, låg det

i mitt intresse att fördröja honom medan jag väntade på häktningsordern. Jag gjorde vad jag kunde i det fallet. Det var jag, som berusade er i Hongkong, för att han skulle komma för sent till Jokohamabåten . . .

Passepartout hörde på med knutna händer och gnisslande tänder. Han var färdig att ge Fix en ny duvning.

— Nu, fortsatte Fix, ser det ut, som om han tänkte vända tillbaka till England. Jag följer med, men hädanefter ska jag försöka undanröja alla hinder. Ni har samma intresse av det som jag. Först i England kan vi få veta, om ni är i tjänst hos en brottsling eller en hederlig man.

Passepartout hade uppmärksamt hört på och var övertygad, att karlen talade fullt uppriktigt.

— Är vi vänner nu? frågade Fix till slut.

— Vänner? Aldrig i livet! Vi kan ju kalla oss bundsförvanter — men vid minsta tecken till förräderi vrider jag nacken av er, skjuter er som en hund eller dränker er levande. Nu vet ni det.

— Det är bra! svarade detektiven.

Elva dagar senare, på morgonen den 3 december, ångade *General Grant* in i San Franciscos hamn.

Fileas Fogg hade varken förlorat eller vunnit en enda dag under hela resan.

Ett valmöte i Amerika

Klockan slog sju, när Fileas Fogg, Aoda och Passepartout lämnade fartyget och steg ned på pontonkajen utanför San Francisco. Dessa flytande kajer höjer och sänker sig med ebb och flod och underlättar i hög grad lastning och lossning.

I glädjen över att äntligen vara på amerikansk mark gjorde Passepartout ett hopp, som hade kunnat hedra en av akrobaterna vid Batulcars cirkus. Men plankbeläggningen var så murken och skraltig, att han höll på att falla tvärs igenom. I förskräckelsen gav han till ett högt rop, som skrämde upp pelikanerna och de andra fåglarna, som höll till på kajen.

Första tåget till New York skulle inte gå förrän klockan sex på kvällen, så de resande hade en hel dag att bese Kaliforniens huvudstad. Fogg och hans följeslagarinna tog en vagn, Passepartout steg upp på kuskbocken, och så bar det av till ett hotell.

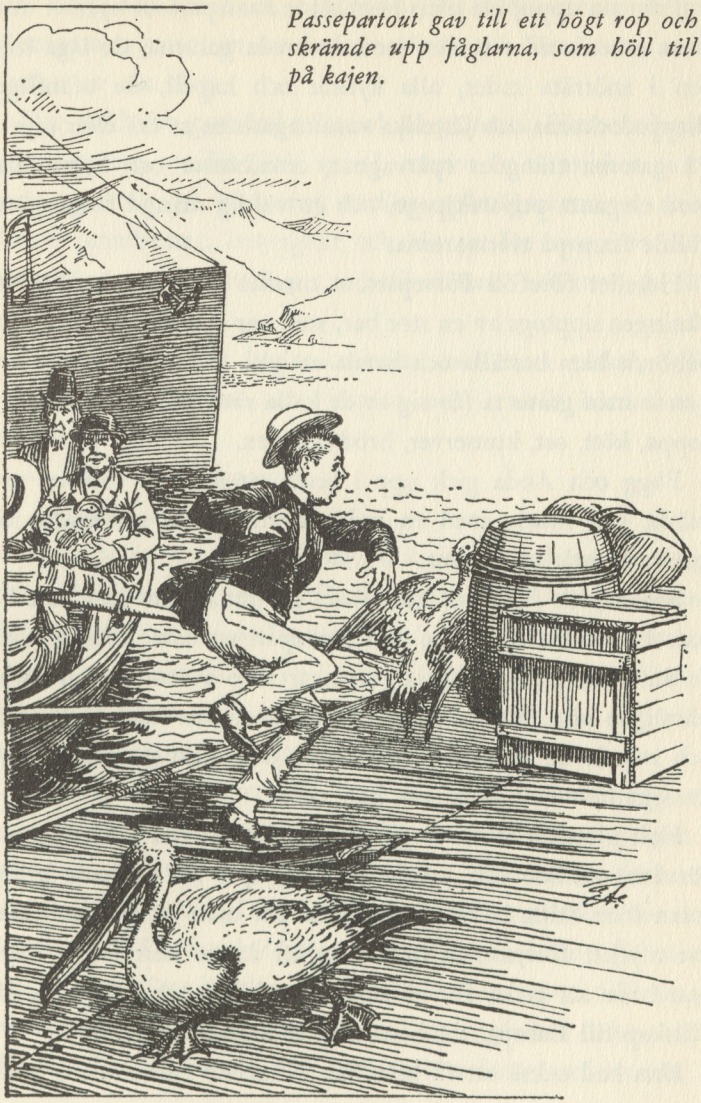

Passepartout gav till ett högt rop och skrämde upp fåglarna, som höll till på kajen.

Från sin upphöjda plats betraktade Passepartout nyfiket den stora amerikanska staden med de breda gatorna, de låga husen i snörräta rader, alla kyrkor och kapell, de ofantliga skeppsdockorna och jättelika varumagasinen av trä eller tegel. På gatorna trängdes spårvagnar, omnibussar och hyrvagnar med eleganta privatekipage, och en väldig mängd fotgängare vällde fram på trottoarerna.

Hotellet föreföll Passepartout mycket amerikanskt. Nedre våningen upptogs av en stor bar, som var öppen för alla. Man behövde bara beställa och betala ett glas öl eller vin, och sen kunde man gratis ta för sig av de kalla rätterna, såsom ostronsoppa, kött, ost, konserver, bröd och kex.

Fogg och Aoda gick upp i restaurangen och fick en utmärkt god lunch, med en rad smårätter, som serverades av kolsvarta, ståtliga negrer.

Sedan gick Fogg till konsulatet för att få sitt pass påtecknat. På trottoaren mötte han Passepartout som frågade, om de inte borde köpa några revolvrar före avresan. Han hade nämligen hört, att indianerna brukade stoppa tågen och råna och mörda de resande. Fogg ansåg det onödigt men sa, att Passepartout fick göra som han ville.

Helt plötsligt stötte Fogg på Fix. Detektiven satte upp ett förvånat ansikte och kunde inte begripa, att de hade gjort resan över Stilla havet med samma båt utan att träffas. Han var mycket förtjust, sa han, över att återse herr Fogg, som han hade att tacka för så mycken välvilja och hoppades få sällskap till Europa, dit hans affärer kallade honom.

Han bad också att få bese San Francisco tillsammans med

herr Fogg och fru Aoda, och så började de promenera in på Montgomerygatan, en av stadens största och förnämsta, med butiker av alla slag.

Det rådde en oerhörd trängsel på gatorna. Först undrade främlingarna, om det alltid var så; massor av människor skockade sig mitt på körbanan, mellan spårvägsskenorna, mitt ibland omnibussar, lastvagnar och kärror. De som inte fick plats där, stod i portgångar, i butiksdörrar, i fönster, ja till och med på taken.

Här och var gick karlar omkring med stora plakat, folk svängde med flaggor och vimplar, och överallt hördes rop och skrän.

— Hurra för Johnson!

— Leve Smith!

Fix gissade, att det hölls ett politiskt möte. Han föreslog, att de skulle dra sig undan, för vid sådana tillfällen kunde det lätt bli bråk och slagsmål. Fogg medgav, att om knytnävsslag är aldrig så politiska, är de i alla fall obehagliga, och sällskapet styrde kosan mot en trappa, där de kunde se ner på tumultet utan att bli indragna i det.

Plötsligt uppstod en vild rörelse i folkmassan. Flaggorna och standaren vajade av och an, försvann och dök upp igen i trasor. Hopen stormade framåt trappan, huvudena höjde och sänkte sig som axen på ett rågfält. Skränet blev öronbedövande. Hurraropen för Smith blandades med skällsord mot Johnson och tvärtom. Standarstängerna användes som vapen, folk slogs på omnibussarnas tak, stövlar och skor haglade i luften, och det lät nästan, som om revolverskott blandades med larmet.

Folkmassan närmade sig trappan och stormade redan uppför de nedersta trappstegen. Fix blev rädd, att hans "bov" skulle bli omkullslagen eller arresterad och föreslog, att de skulle dra sig tillbaka.

— En engelsk medborgare är . . ., sa Fogg.

Mera hann han aldrig säga, för just då höjdes bakom honom ett gräsligt skrän från övre trappavsatsen. En grupp valmän hade kommit sina meningsfränder till undsättning och rusade nedför trappan.

Fogg, Aoda och Fix befann sig mellan två eldar. Strömmen av upphetsade människor, som banade sig väg med knölpåkar och blydaggar, var omöjlig att hejda. De bägge männen fick våldsamma knuffar under sina försök att skydda stackars Aoda. Fogg var lugn som alltid, medan han försvarade sig med välriktade knytnävsslag. En storväxt, rödbrusig, bredaxlad figur, som tycktes vara hopens anförare, höjde näven mot Fogg och skulle kanske ha klubbat ner honom, om inte Fix med hjältemodig självuppoffring hade kastat sig emellan och avvärjt slaget.

— Yankee! ropade Fogg föraktfullt.

— Engelsman! svarade den andre. Vi ses igen.

— När ni vill.

— Ert namn?

— Fileas Fogg. Och ert?

— Överste Proctor.

Under tiden strömmade Proctors män förbi dem. Fix reste sig. Han hade inte fått någon allvarligare skada, men hans resrock hade rämnat i ryggen, och hans byxor såg ut, som om

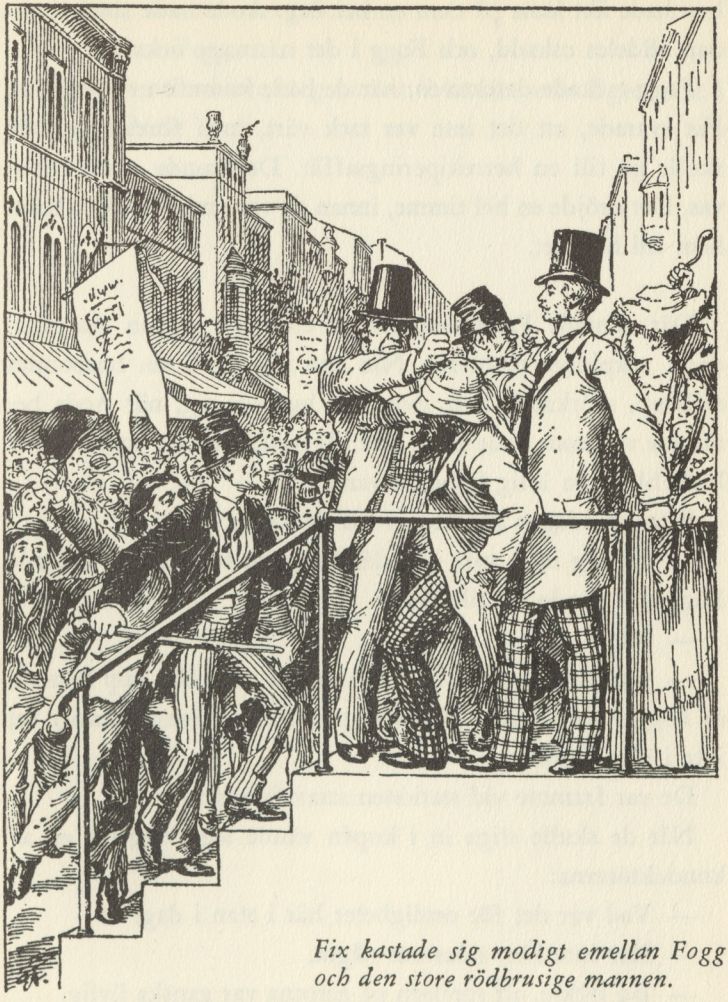

Fix kastade sig modigt emellan Fogg och den store rödbrusige mannen.

han hade åkt kana på dem en hel dag. Aoda hade sluppit undan alldeles oskadd, och Fogg i det närmaste också.

Fogg tackade detektiven, när de hade kommit ur trängseln. Fix svarade, att det inte var tack värt, men föreslog att de skulle gå till en herrekiperingsaffär. Det kunde också behövas. Det dröjde en hel timme, innan de var omklädda och hann hem till hotellet.

Där väntade Passepartout med ett halvt dussin skarpladdade, sexpipiga revolvrar. När han såg Fix i sin husbondes sällskap, mörknade han, men han lugnade sig, när Aoda berättade vad som hade hänt. Det såg verkligen ut, som om Fix hade blivit en ärlig bundsförvant.

Efter middagen for de ner till stationen.

— Ni såg inte, vart den där översten tog vägen? frågade Fogg och vände sig till Fix.

— Nej.

— Jag får resa tillbaka till Amerika och söka upp honom, sa Fogg i sin vanliga likgiltiga ton. En engelsman finner sej inte i såna fasoner.

De var framme vid stationen strax före sex.

När de skulle stiga in i kupén vände sig Fogg till en av konduktörerna:

— Vad var det för oroligheter här i stan i dag?

— Har inte hört talas om några.

— Jag tyckte, att rörelsen på gatorna var ganska livlig.

— Å, det var bara ett valmöte.

— Presidentval? gissade Fileas Fogg.

— Nej, vi valde fredsdomare.

— Jaså, sa Fogg.

Utan ett ord vidare steg han in i kupén, och tåget satte i gång mot New York.

Expresståget och bisonoxarnas tåg

Före järnvägens tid tog det *ett halvt år* att fara mellan San Francisco och New York. När den stora Pacificbanan blev färdig, kunde resan från kust till kust göras på *sju dagar*.

Fileas Fogg och hans sällskap for med ett expresståg för att göra färden på kortaste möjliga tid. Vagnen var bekvämt inredd. Genom tåget rörde sig en ström av människor, bland annat försäljare av böcker och tidskrifter, cigarrer, apelsiner, konfekt och olika drycker. Det var som om livet i en stor stad med tåget hade flyttats ut i vildmarken.

Det började snöa, och snön minskade tågets hastighet. Samtalet ville inte heller ta fart. Sömnen tog ut sin rätt. Passepartout sov förstås "bara med ena ögat" för att kunna ha det andra på Fix. För han misstrodde fortfarande detektiven och höll sig beredd att vid minsta skymt av svek kasta sig över sin före detta vän.

Ute på prärien syntes stora hjordar av bisonoxar.

Snön föll som ett fint sidentäcke över landskapet, och ångan från lokomotivet spred sig som gråa moln i luften. Enformigt flög telegrafstolparna förbi kupéfönstren. Därför var det en lättnad, när en uppassare klockan åtta kom in och anmälde, att det var sängdags. Stolsryggarna fälldes ner, sängar slogs ut, och genom draperier förvandlades hela vagnen på ett ögonblick till två rader små sovrum — alldeles som hytterna på en ångare — med mjuka kuddar och bländvita lakan. Snart sov resenärerna var och en i sin vrå.

Klockan åtta nästa morgon förvandlades sovvagnen till en vanlig vagn igen, och passagerarna kunde i allsköns ro betrakta den vackra utsikten över Sierra Nevadas berglandskap. Banan löpte i ständiga vindlingar. Ur lokets skorsten stod en gnistrande rökkvast; den röda lyktan kastade ett trolskt sken in i skogarnas mörka skrymslen och ångvisslan överröstade vattenfallens dån.

När de kom ut på prärien syntes stora hjordar av bisonoxar, och en dag tågade en skock på tio eller tolv tusen djur över järnvägen. Först minskade lokföraren hastigheten och försökte bana sig väg, men förgäves. Den täta massan var ogenomtränglig som en mur, och tåget måste stanna. Bufflarna gjorde sig ingen brådska, där de bölande och tätt hopträngda vällde över banan. De var betydligt större än den tama hornboskapens tjurar — manken bildade en stor puckel, hornen satt långt åtskilda, och huvudet, halsen och bogen var täckta av långt hår.

Det dröjde tre timmar, innan den väldiga hjorden hade hunnit över banan. Fogg såg intresserat på det oväntade hind-

ret och tycktes ta den motgången lika lugnt som allt annat. Men Passepartout skummade av otålighet och kände sig starkt frestad att hjälpa till att bana väg för lokomotivet med sina revolvrar.

— Vilka fräcka nöt de där amerikanska oxarna! röt han. Blockerar trafiken, som om det varken fanns lag eller förordning här i landet! Och vilken stackare den där lokföraren! Vore det *jag,* så skulle jag köra tvärs igenom hela rasket!

Det var tur för både tåg och passagerare, och inte minst för Passepartouts husbonde, att den hetlevrade betjänten inte förde tåget. Visserligen kunde han ha krossat ett halvt tjog bufflar, men det skulle säkert ha slutat med att tåget spårat ur och passagerarna trampats ner av de envisa djuren, som aldrig hejdar sig, när de väl har satt sig i gång, utan blint går på, tills ett oöverstigligt hinder stänger deras väg.

Kvällen var redan inne, när de sista bufflarna passerade banan.

Lokomotivet rusade vidare, snabbare än förut, som för att ta igen den förlorade tiden.

Ett vågspel

En dag när tåget gjorde uppehåll vid en station, satt Aoda och såg ut genom kupéfönstret. Några passagerare hade stigit av tåget och promenerade av och an på perrongen. Bland dem upptäckte hon plötsligt överste Proctor, samma man som hade överfallit Fileas Fogg i San Francisco. Hon blev orolig och drog sig strax tillbaka för att inte bli igenkänd.

Eftersom de for med samma tåg, gällde det att tänka ut något sätt att hålla Fogg kvar i kupén, så att inte han och översten drabbade samman igen. Hon berättade för Fix och Passepartout vad hon sett. Fix förklarade, att han hellre själv skulle slåss med översten än tillåta, att Foggs dyrbara liv löpte någon fara.

Passepartout fick en av sina goda idéer och rådgjorde med Fix. Om en stund sa detektiven till Fogg:

— Tiden går bra långsamt på såna här tågresor.

Fogg medgav det.

— Tycker ni inte om att spela whist? frågade Fix. Jag vill minnas, att ni gjorde det under resan till Indien.

— Jo visst, men här finns varken kort eller medspelare.

— Kort hittar vi nog; jag ska gå och se efter i rökvagnen. På ett amerikanskt expresståg finns allting. Jag är själv road av whist.

— Och jag, inföll Aoda, brukade förr i tiden då och då spela ett parti med min far; han påstod att jag var ganska duktig.

När Fix en stund efteråt kom tillbaka med ett par kortlekar, marker och ett litet spelbord log Passepartout förnöjt och gnuggade sina händer. Nu kunde det regna amerikanska överstar, utan att herr Fogg skulle lägga märke till dem.

Färden fortsatte genom Klippiga bergen med deras talrika klyftor, floder och forsar. Vid ett-tiden hördes plötsligt häftiga signaler från lokomotivet, och tåget stannade. Passepartout stack ut huvudet men kunde inte se någon station. Fix och Aoda blev ängsliga, att Fogg skulle gå ut, men han bad bara Passepartout höra efter, vad som stod på.

Passepartout rusade ut och bland andra också överste Proctor, som betjänten kände igen på Aodas beskrivning.

Mitt på banan stod en banvakt med en röd flagga. Han var skickad av stinsen på närmaste station för att upplysa om, att en hängbro i närheten inte kunde bära tågets tyngd. Några av vajrarna hade brustit och det var alldeles för riskabelt att försöka passera den.

Passepartout kände en rysning ända in i hjärteroten. Han

hade så ofta hört talas om amerikanernas djärvhet och dumdristighet. Han insåg, att en verklig fara måste hota, när de manade till försiktighet.

Översten tog till orda med sin skräniga röst:

— Men vi kan väl inte bli sittande här i snön?

— Vi har telegraferat efter ett annat tåg, men det hinner inte fram till bron förrän klockan sex.

— Fem timmars förlust! tänkte Passepartout och bleknade.

— Kan man komma över strömmen med båt? frågade en annan resande.

— Nej, strömmen är strid efter den sista tidens snö och regn. Nu måste vi göra en omväg på ett par mil för att komma till ett ställe, där vi kan vada över.

Den råa översten öste ur sig en mängd förbannelser över järnvägsstyrelsen, konduktören, lokföraren, broar, floder och regn.

— Förresten behöver vi nog de fem timmarna för att gå härifrån till stationen, sa konduktören.

— Ska vi gå? mumlade passagerarna.

De började gorma och beklaga sig, den ena högre än den andra. Hade inte Fileas Fogg just då varit så försjunken i sitt kortspel, skulle han utan tvivel ha lagt märke till allt buller och oväsen.

Passepartout skulle just med förtvivlan i hjärtat tala om för sin husbonde, hur det stod till, då lokomotivföraren steg fram.

— Mina herrar! ropade han. Det finns kanske ändå ett sätt att komma över bron!

— Vad för nåt? Över bron? Bravo! Hurra! skrek passagerarna om varandra.

— Med vårt tåg? frågade översten.

— Ja, med tåget! sa lokföraren.

— Men bron håller ju på att ramla! invände konduktören och skakade på huvudet.

— Det gör ingenting, sa lokföraren obekymrat. Jag kör med högsta möjliga fart — då kan det gå.

Passepartout kände sig helt beklämd vid tanken, att tåget kunde rulla ner i den strida floden. Men förslaget tilltalade flera av passagerarna och i synnerhet den bullersamma översten. Han påpekade, att någon ingenjör till och med hade framkastat den djärva idén, att tåg skulle kunna passera floder utan broar, om de bara kördes med oerhörd snabbhet. Den äventyrliga planen vann allt fler försvarare, åtskilliga började på äkta amerikanskt sätt hålla vad om att tåget skulle komma lyckligt över.

Passepartout häpnade över ett sådant lättsinne men ännu mer över att ingen tycktes tänka på en mycket enkel sak. Han vände sig till en av de resande och sa:

— Lokomotivförarens förslag förefaller mej lite vågsamt, och jag skulle nog . . .

— Jag håller hundra dollar mot en! sa amerikanen.

— Den allra enklaste eftertanke . . ., fortfor Passepartout.

— Det behövs ingen eftertanke — lokföraren har ju sagt att det går, fick han till svar.

— Jag tror visst, att man kan komma över, men vore det inte klokare att . . .

— Klokare! utbrast överste Proctor, som stod i närheten. Vi ska sätta högsta fart! Fattar ni inte?

— Jo, jag förstår väl det, sa Passepartout och försökte göra sig hörd, men jag ville bara påpeka, att det vore *naturligare,* om . . .

— Vad menar karlen? Vad talar han om? Vad är det, som är naturligt? ropades det från alla håll och kanter.

— Han är rädd, förstås! sa översten och log försmädligt.

— Rädd, jag, en fransman! skrek Passepartout. Å, jag ska visa de där skränfockarna, att en fransman från Paris kan vara lika amerikansk som de! Kör!

— Tag plats! ropade konduktören.

Alla skyndade tillbaka till sina vagnar.

— Men jag ville bara säja, ropade Passepartout när han kom upp på vagnssteget, att det hade varit riktigare, om *vi* först hade gått till fots över bron och sen låtit tåget följa efter. Man har i alla fall bara ett liv . . .

Men ingen hörde på honom; alla andra hade för bråtт att slå vad. Lokomotivet visslade och backade för att få riktig fart över bron. Så ljöd en ny signal, och det bar framåt igen. Hastigheten ökade och blev till slut rent av fruktansvärd; från lokomotivet hördes ett enda hemskt väsande, och det rök om hjulaxlarna. Det tyngde inte längre på skenorna, det flög fram.

Bron syntes inte ens — tåget gick över den med blixtens hastighet, det hoppade från den ena stranden till den andra, och föraren kunde inte hejda det förrän ett stycke på andra sidan stationen.

Tåget hade nätt och jämnt hunnit över klyftan, då bron brakade och föll ner i den skummande floden.

Men tåget hade nätt och jämnt hunnit över klyftan, då bron brakade och föll ner i den skummande floden.

I samma ögonblick sa Fileas Fogg:

— Vill ni blanda, herr Fix?

Han hade inte haft en aning om faran.

Överste Proctor blandar sig i spelet

Tåget passerade Evanspasset, och nu bar det nedåt mot Atlantiska oceanen. Man hade kört in den försummade tiden, och Fogg kunde hoppas hinna fram i tid.

En morgon satt Fogg och hans medspelare inbegripna i ett parti whist. Fogg hade fått goda kort och skulle just spela ut spader, då han hörde en grov, raspig röst bakom sig:

— För min del skulle jag ha spelat ut ruter!

Fogg tittade upp. Det var överste Proctor, som blandade sig i spelet. De bägge antagonisterna kände genast igen varann.

— Jag reder mej bäst utan era råd, svarade Fogg kallt.

Översten blev blå i ansiktet av ilska och gav till ett rytande.

— Ni begriper inte ett spel, som fordrar beräkning! väste han.

— Kanske jag bättre förstår ett annat spel, som beror mera

på slump än beräkning! sa Fogg och reste sig med sitt orubbliga lugn.

— Ja, försök med det, ni mjältsjuka son av det skenheliga England! röt Proctor och sträckte på sig.

Aoda bleknade och fattade herr Foggs arm. Han sköt varsamt undan hennes hand. Passepartout höjde sig på tårna, färdig att vilket ögonblick som helst kasta sig över fridstöraren.

Fix hade rest sig och stigit fram till Proctor.

— Ni har först och främst med mej att göra. Ni har överfallit mej med både hugg och slag.

— Ursäkta herr Fix, avbröt Fogg. Här är det jag, som först har ordet! Översten har behagat klandra mitt sätt att spela — det är en ytterligare förolämpning, som kräver upprättelse.

— När som helst, var som helst och med vilka vapen ni vill! fräste översten.

Aodas bönfallande blickar, Passepartouts knutna nävar och detektivens upprepade försök att själv få göra upp med den gallsprängda översten tjänade till ingenting. Fogg och Proctor steg ut på plattformen.

Fogg mätte sin fiende med en kylig blick.

— Jag måste nödvändigt resa hem till Europa utan att förspilla ett ögonblick av min tid. Det är dyrbara intressen, som står på spel! sa han.

— Det angår mej inte! svarade översten fränt.

— Min herre, fortfor Fogg utan att höja rösten. Det har varit mitt oryggliga beslut att vända tillbaka till Amerika och ställa er till räkenskap för ert ohyfsade uppförande i San

Francisco. Men först måste jag ordna de angelägenheter, som kallar mej till London.

— Å, verkligen? Översten hånlog.

— Vill ni möta mej med revolvern i hand om sex månader?

— Varför inte lika gärna om sex år? eller sextio?

— Jag säjer sex månader och ska punktligt infinna mej på avtalad plats.

— Ha! Undanflykter! Nu eller aldrig!

— Som ni behagar! Far ni till New York?

— Det rör er inte! Vet ni var Plum Creek är?

— Nej.

— Det är nästa station. Vi är där om en timme och tåget håller i tio minuter. På den tiden hinner man växla några revolverskott.

— Bra. Jag ska gå ut vid Plum-Creek.

— Och bli kvar där för evigt! flinade översten.

— Vem vet? sa Fogg och gick i sakta mak in i sin vagn.

Indianerna drar ett streck i räkningen

Fogg lugnade Aoda med att man aldrig ett ögonblick behövde vara rädd för skrävlare av den där överstens sort. Sen bad han Fix att bli hans sekundant vid duellen. Det gick Fix med på, och det avbrutna spelet fortsattes, tills lokföraren vid elvatiden signalerade, att man närmade sig Plum Creek.

Fileas Fogg reste sig genast, och Fix följde honom. Efter dem gick Passepartout med ett par revolvrar.

Aoda satt kvar med händerna krampaktigt tryckta mot hjärtat — hon var blek som en vaxbild.

Dörren till vagnen framför slogs upp, och ut trädde överste Proctor i sällskap med en yankee av samma skrot och korn som han själv. Men just som sällskapet skulle gå ner på perrongen, skyndade en konduktör fram.

— Mina herrar, här får ingen stiga av! sa han.

— Varför inte? frågade översten.

— Vi är tjugo minuter försenade, och stannar bara ett ögonblick.

— Jo, men jag ska slåss med den här engelsmannen.

— Det kan jag verkligen inte hjälpa — vi fortsätter genast. Var så god och stig in igen!

Och i detsamma satte tåget i gång.

— Det var mycket ledsamt, mina herrar, sa konduktören. Jag skulle så gärna ha velat göra er en tjänst, men det var omöjligt. Men vad är det som hindrar herrarna att slåss under vägen?

— Det passar kanske inte den här herrn? sa översten med ringaktning i tonen.

— Jo för all del! svarade Fogg.

— Det märks att man är i Amerika, mumlade Passepartout för sig själv.

Konduktören gick före till sista vagnen, och efter honom följde Fogg, översten, de båda sekundanterna och Passepartout. Där satt bara ett halvt tjog resande. Konduktören frågade, om de inte ville lämna sina platser några minuter och gå ut på plattformen, så att två herrar kunde göra upp ett litet mellanhavande. Alla reste sig tjänstvilligt och på en minut var vagnen utrymd.

Fileas Fogg och hans motståndare tog var sin revolver och steg in i vagnen. Deras sekundanter stängde dörrarna och stannade kvar utanför. Vid första signal från lokomotivet skulle båda börja skjuta, och två minuter senare skulle sekundanterna skynda in och föra ut duellanterna levande eller döda. Fix och Passepartout tyckte, att varje minut var en evighet.

Och den stackars Aoda kände, att hennes räddares liv var henne dyrbarare än hennes eget.

Då hördes plötsligt vilda skrän, och skott knallade. Men inte från vagnen där två personer stod i begrepp att ta varandras liv, utan längs hela tåget. Överallt ljöd rop av ångest och fasa från kupéerna.

Fogg och översten störtade ut med sina vapen i händerna. De förstod, att tåget hade blivit överfallet av indianer. Medan det vid ett ställe saktade farten, hade de starka och viga vildarna i hundratal klängt sig fast vid vagnarna. Först rusade de fram mot lokomotivet och dövade med klubbslag föraren och eldaren. En av hövdingarna försökte stanna tåget, men eftersom han inte förstod sig på maskinen, släppte han i stället på mera ånga så att tåget fick större hastighet. Under tiden klättrade indianerna som apor längs fotstegen och över taken ner på plattformarna. De bröt upp dörrarna, sköt på passagerarna med sina gevär, plundrade bagagevagnen och kastade resgodset ut på banvallen. Luften genljöd av skott, skrik och skrän.

En del av de resande försvarade sig med förtvivlans mod, och somliga vagnar uthärdade en formlig belägring. Aoda värjde sig tappert. Var gång en vilde tittade in genom de krossade fönstren till hennes kupé, fyrade hon av sin revolver. Ett tjugotal indianer hade störtat ner på banvallen, och några hade krossats av hjulen, när de försökte haka sig fast vid vagnarna. Men på bänkarna låg också många av passagerarna — det var en hemsk syn.

Striden hade redan rasat tio minuter, och man närmade sig

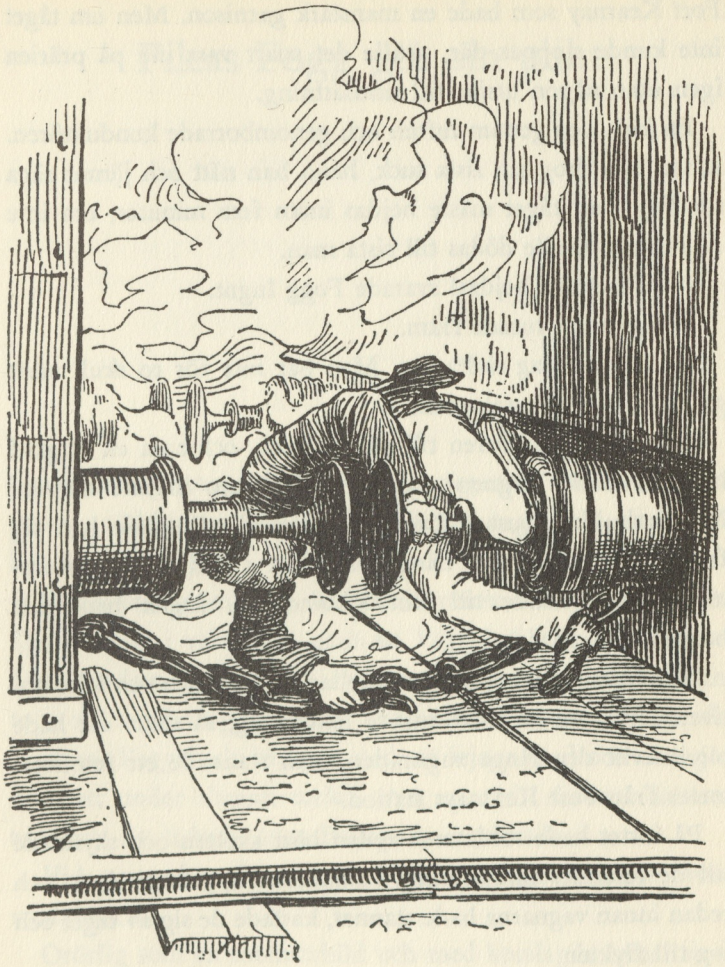

Medan kulorna susade över hans huvud, slingrade sig Passepartout fram under vagnarna.

Fort Kearnay som hade en manstark garnison. Men om tåget inte kunde stoppas där, skulle det snart vara ute på prärien igen utan någon utsikt till undsättning.

En kula ven genom luften och genomborrade konduktören. Innan han drog sin sista suck, hann han nätt och jämnt säga till Fogg, att tåget måste hejdas inom fem minuter, om inte de resande skulle dödas till sista man.

— Tåget ska hejdas! svarade Fogg lugnt.

Passepartout rusade fram.

— Det ska jag sköta om. Man har inte för ro skull varit gymnast och cirkusakrobat!

Han fick upp dörren till plattformen, och som en ål gled han ner under vagnen utan att rödskinnen märkte honom. Medan kulorna susade över hans huvud, slingrade han sig fram under vagnarna, hängde sig fast i kedjor och bromsstänger och nådde till slut lokomotivet. Ingen hade sett honom.

Han hakade av kopplingen mellan godsvagnen och lokomotivet. Och som en blixt rusade loket iväg, så snart det hade blivit kvitt den långa vagnraden, som stannade ett femtiotal meter från Fort Kearnays station.

På fortet hade soldaterna redan hört skotten och skyndade till de resandes undsättning. Indianerna upptäckte dem, och redan innan vagnarna hade stannat, kastade de sig av tåget och tog till flykten.

Men när man räknade efter vilka som saknades, var Passepartout också borta, han som genom sitt mod, sin vighet och sin slughet hade räddat dem alla.

Fileas Fogg gör sin plikt

Utom Passepartout saknades två passagerare. Hade de mördats av rödskinnen? Eller blivit tillfångatagna? Ingen kunde besvara den frågan.

De sårade var många, däribland överste Proctor. Han hade fått en kula i veka livet utan att Fogg behövde ha samvetskval. Liksom de övriga bars han till stationshuset, där han togs om hand av personalen. Fix hade fått ett obetydligt sår i armen. Fogg hade kämpat med ett lejons mod och som genom ett under sluppit undan utan en enda skråma. Samma tur hade Aoda haft. Men Passepartout saknades.

Vid synranden såg man de sista indianerna ila bort över snöfälten.

Orörlig som en marmorbild och med korslagda armar stod Fileas Fogg på perrongen. Det var ett viktigt beslut han måste fatta. Aoda såg på honom utan att säga ett ord, men han förstod bönen i hennes blick. Han tvekade inte längre.

— Vi ska ha honom med oss, död eller levande! sa han lugnt.

— Å, herr Fogg!

Mer kunde hon inte få fram utan grep snyftande hans hand.

— Vi får inte förlora en minut! förklarade Fogg. Den som har räddat alla *måste* räddas.

Fortets kommendant med sin trupp på hundra man hade stannat vid stationen, för den händelse att indianerna skulle komma på idén att göra ett nytt anfall mot tåget.

— Herr kapten! Tre av de resande saknas! sa Fileas Fogg.

— Är de döda?

— Kanske fångna. Vi måste få den saken klar. Ni tänker väl förfölja indianerna?

— Det är en kinkig sak. De kan dra i väg ända till Arkansas, och jag kan inte lämna fortet oförsvarat.

— Men det gäller tre människoliv!

— Visserligen, men det kan kosta femtio! Den risken kan jag inte ta.

— Jag vet inte om ni *kan,* men ni *bör* göra det!

— Det finns ingen här, som kan avgöra vad jag bör göra! avbröt kaptenen stelt.

— Nå, då går jag ensam! sa Fogg och vände honom ryggen.

— Men tänk på hur många indianerna är! ropade Fix.

— Ska jag låta den mannen omkomma, som vi andra har att tacka för vår räddning? Aldrig!

— Ni ska inte behöva gå ensam! utbrast kaptenen.

Ett sådant mod inverkade också på honom. Och han ropade:

— Trettio frivilliga fram!

Hela kompaniet anmälde sig. Det gällde bara att välja. Trettio soldater togs ut och en gammal sergeant bad att få bli deras befälhavare.

— Tack, kapten!

Fileas Fogg lyfte sin hatt nästan ödmjukt. Fix steg fram.

— Får jag följa med?

— Naturligtvis får ni göra som ni vill! Men ni skulle göra mej en verklig tjänst, om ni stannade hos fru Aoda. Ni förstår ju, att om något skulle hända mej, så är hon utan stöd och hjälp! Hon behöver er, inte jag.

Detektiven blev blek.

Skulle han verkligen lämna den där mannen ur sikte, som han hade följt runt halva jordklotet? Låta honom riskera sitt liv i en snööken bland blodtörstiga rödskinn? Han såg på honom, mötte hans fasta, ärliga blick — och för första gången tvivlade han på engelsmannens brottslighet.

— Jag stannar här! sa han efter en stund.

— Tack!

Några minuter senare tryckte Fileas Fogg ceremoniöst Aodas hand och gav henne i förvar den dyrbara kappsäcken, som om detektiven haft rätt, skulle innehålla hans byte.

Passepartout återfunnen

I väntsalen satt Aoda och tänkte på Fileas Fogg. Han var en märkvärdig man med sitt lugna mod och sin storartade självuppoffring! Han hade kastat bort en förmögenhet för Passepartouts skull, och nu vågade han sitt liv utan tvekan, utan storartade fraser! Om någon man var en hjälte, så var det han!

Fix vankade av och an på perrongen utanför stationen i feberaktig upphetsning. Vilken åsna han hade varit! Han hade följt sin man tusentals mil, bara för att nu släppa honom ifrån sig. Tänk om Fogg skulle avdunsta — sen han till på köpet hade skaffat Fix rajans änka på halsen! Vad skulle han svara polischefen när han kom hem till London? Att gå med häktningsordern på fickan och vara ett sånt nöt! En sån amerikansk bisonoxe! Fogg hade naturligtvis listat ut vem han var och satt sig i säkerhet!

Timmarna sniglade sig fram. Vad skulle Fix göra? Berätta alltsammans för Aoda? Hon skulle inte tro honom. Om han

skulle ge sig av och följa Foggs spår över snöfälten! Men då måste det ske genast, efter nästa snöfall skulle spåren vara utplånade. Han ångrade djupt sin dumhet.

Snön föll i tunga, vita flingor. Vid tvåtiden hördes österifrån långa, gälla visslingar, och under pustar och suckar närmade sig ett väldigt spöke, som snart visade sig vara ett lokomotiv.

Men österifrån väntades inget tåg. Man hade telegraferat efter hjälp, men den kunde inte ha hunnit fram så fort.

Snart blev saken klar. Lokomotivet, som under oupphörliga visslingar kom närmare, var just det som Passepartout så behändigt hade kopplat från tåget. Både föraren och eldaren hade sluppit lyckligt undan. De hade förlorat medvetandet men vaknade upp så småningom.

Först var de alldeles förbluffade. Hur kom det sig, att lokomotivet körde ensamt fram längs banan? Var fanns tåget? Så kom de ihåg vad som hade hänt. Och hur osäkert det än var att fara tillbaka till stationen, där kanske indianerna som bäst höll på att mörda och plundra, så fanns det ingen annan råd.

Förtjusningen bland de kvarlämnade passagerarna blev stor. Nu hoppades de få fortsätta sin avbrutna resa och lokomotivet hälsades med hurrarop.

Aoda gick ut på perrongen och frågade konduktören:

— När far ni vidare mot New York?

— Så fort som möjligt!

— Men fångarna, våra olyckliga reskamrater?

— Jag måste framför allt få trafiken i gång igen — vi är redan mer än tre timmar försenade.

— När kommer nästa tåg från San Francisco?

— I morgon kväll!

— Inte förr? O, då är allt hopp ute . . . Ni *måste* vänta!

— Omöjligt! Ska ni med, så ta plats!

— Nej, jag stannar kvar, svarade den unga damen beslutsamt.

Fix stod bredvid och hörde samtalet. Några ögonblick tidigare hade han tänkt överge Fogg och hela sitt uppdrag, men nu var det, som om en oemotståndlig makt höll honom kvar. Han kunde inte förmå sig att resa.

Passagerarna steg på tåget, och de sårade bars in i vagnarna, bland dem översten, som inte längre var så högljudd. Ångvisslan ljöd, tåget pustade och satte sig i rörelse.

Fix satt orörlig på en bänk i väntsalen och man skulle kunna tro, att han sov. Men Aoda hade inte ro att sitta stilla. Hon gick av och an på perrongen och försökte med sina blickar tränga igenom snöyran. Ibland stannade hon och lyssnade. Men hon varken hörde eller såg något. Stelfrusen stampade hon i marken och gick in i väntsalen för att värma sig, men efter en stund var hon ute igen.

Kvällen kom, men de frivilliga hördes inte av. Var fanns Fogg och de modiga männen från fortet? Hade de råkat på indianerna? Hade de gått vilse i mörkret eller blivit besegrade av rödskinnen?

Så frågade Aoda sig själv. Detsamma undrade Fix och kaptenen. Men ingen av dem ville visa sin oro för de andra.

Det blev natt. Kölden tilltog, och snöfallet minskade. En känsla av ödslighet plågade de väntande. Naturen låg som död.

Passepartout hade redan fällt tre rödskinn till marken.

Aoda tänkte på alla möjliga olyckshändelser. Fix kunde inte få en blund i ögonen, fast han satt orörlig på sin plats timme efter timme.

Solen steg upp och kastade ett matt, rött sken över de vita, vida ödemarkerna. Snart kunde man se nästan en halv mil utåt slätten, men ingenting syntes i söder, dit Fogg och soldaterna hade begivit sig.

Klockan slog sju, och kaptenen våndades. Skulle han skicka ut mera folk att undsätta de frivilliga och på så sätt riskera halva sin besättning? Han stod ännu i valet och kvalet, då ljudet av skott sönderslet tystnaden. Alla rusade ut. Där syntes en liten trupp i söder!

Den närmade sig alltmer. I täten gick Fileas Fogg tillsammans med Passepartout och de båda andra passagerarna, som hade befriats från indianerna. Efter dem marscherade soldaterna med sergeanten främst.

När tåget stannade, hade indianerna upptäckt Passepartout och gripit honom, just innan de tog till flykten. De tvang med sig både honom och de två andra passagerarna. Men vid första rastställe hade fångarna på ett givet tecken av Passepartout anfallit sina vakter. Passepartout hade redan med sina starka knytnävar fällt tre rödskinn till marken, då ett högt rop ljöd på några hundra meters avstånd. Det var Fileas Fogg och de trettio frivilliga, som i rätta ögonblicket störtade till undsättning. Blixtsnabbt var alla indianerna på benen och flydde. Fångarna lämnade de kvar.

Räddarna och de räddade hälsades med glädjerop. Och jublet förnyades, när Fogg delade ut ett tusen pund i belöning.

Men Passepartout kände sig skamsen och mumlade halvhögt:

— Det finns nog inte en betjänt i hela världen som har kostat sin husbonde så mycket som jag.

Fix var ett rov för stridiga känslor. Han hade ju fått "sin tjuv" tillbaka, men han visste inte, vad han skulle tänka, och han kunde inte säga ett ord. Aoda skyndade fram och tryckte varmt Fileas Foggs båda händer och hälsade Passepartout med ett glatt leende.

— Är tåget klart att gå? ropade den nitiska betjänten.

— Det har redan gått! svarade Fix.

— När går nästa? frågade Fileas Fogg.

— I kväll! upplyste detektiven.

— Jaså, inte förr! sa Fogg och kvävde en gäspning.

Ingen kunde se på honom, att han i själva verket var tjugo timmar försenad. Men Passepartout kände samvetskval för att han varit den ofrivilliga orsaken till dröjsmålet. Han kunde inte tänka sig annat än att hans husbondes vad nu måste vara oåterkalleligen förlorat.

En färd med isjakt

Fix steg fram till herr Fogg och såg honom skarpt i ögonen.

— Har ni mycket bråttom? frågade han.

— Mycket.

— Ni är angelägen att vara i New York den elfte innan båten avgår till Liverpool? Tåget skulle ha hunnit fram tolv timmar innan dess. Det är alltså åtta timmar ni måste ta igen. Kanske finns det ett sätt.

— Till fots?

— Nej, med isjakt. En karl här har föreslagit mej att göra resan på det sättet.

Fogg svarade inte utan styrde genast kurs på mannen, som stod på perrongen. Det var en amerikan som hette Mudge.

Några minuter senare stod de i ett skjul och såg på ett egendomligt fordon, ett slags släde med sittplatser för fem, sex personer. Framtill reste sig en hög mast med ett storsegel,

och vid en vajer var ett focksegel fästat. Släden kunde styras med ett slags roder baktill.

Under vintern stoppades järnvägstrafiken ofta av snöhinder. Då använde man ibland sådana fordon mellan stationerna på den frusna, snöhöljda prärien. Med sina stora segel gled de med mycket stark fart fram över skaren.

Fogg och amerikanen var snart överens. Det blåste en stark västlig bris, och snötäcket låg tillräckligt hårdpackat. Herr Mudge trodde, att man kunde ta igen den förlorade tiden, så det fanns alla skäl att försöka.

Fogg föreslog Aoda att stanna vid fortet under Passepartouts beskydd, tills nästa tåg kom förbi. Men hon ville på inga villkor skiljas från sin räddare, och Passepartout var nöjd med hennes beslut. Han ville högst ogärna lämna sin husbonde och allra minst låta honom resa ensam med detektiven.

Fix grubblade över den gåtfulla Fogg. Kunde han verkligen vara djärv nog att vända tillbaka till England efter sin jordenruntresa? Kunde han vara oskyldig? I vilket fall som helst skulle Fix själv göra sin plikt och följa Fogg som hans skugga.

Klockan åtta var allt färdigt. De resande tog plats och svepte in sig i sina resfiltar. Seglen hissades, och driven av medvinden flög isjakten fram över den frusna snön. Om vinden höll i med samma styrka och från samma väderstreck, skulle de kunna vara framme i Omaha vid ettiden, och därifrån gick tåg med korta mellanrum till New York och Chicago.

Vilken fart! Seglen spändes av vinden, och jakten strök

fram över slätten som en jättefågel på väldiga vingar. Herr Mudge satt vid rodret. De resande tryckte sig tätt intill varandra, men alla satt tysta, för kölden ökades av hastigheten och tog andan ifrån dem.

Prärien låg jämn och slät. Man kunde ha trott att färden gick över en ofantlig tillfrusen sjö. Blåsten tilltog i styrka, så att masten böjde sig som ett rö. Stagen spändes till det yttersta, och vinden avlockade dem klagande toner, som om de varit strängar på ett stort instrument.

— Både kvinten och oktaven hörs, anmärkte Fogg.

Det var det enda han yttrade under hela slädfärden.

Passepartout var röd i ansiktet som en kräfta, men på utmärkt humör. Han såg allting ljust och kände sig till och med vänligt stämd mot detektiven, som hade kommit på idén att hyra isjakten, men var i alla fall på sin vakt emot honom. Hans tacksamhet mot herr Fogg var gränslös, han hade ju satt både förmögenhet och liv på spel för att befria Passepartout från rödskinnen, och det skulle han aldrig glömma.

Isjakten flög fortfarande framåt med rasande fart. Om den passerade igenfrusna bäckar eller svackor så märktes det knappast — det vita snötäcket dolde allt. Ingen by, ingen station syntes till. Emellanåt rusade en flock magra, uthungrade prärievargar fram och försökte hinna fatt jakten. Passepartout höll sig beredd att skjuta ner dem, men lyckligtvis var isjakten snabbare än vilddjuren och lämnade dem snart långt bakom sig.

Klockan ett syntes några snötäckta tak. Det var Omaha. De var framme. Passepartout och Fix hoppade av och sträckte på

En flock magra, uthungrade prärievargar försökte hinna fatt jakten.

sina stela lemmar. Herr Fogg hjälpte ner Aoda och betalade Mudge med vanlig frikostighet. Passepartout tryckte varmt den duktiga amerikanens hand — han skulle ha velat ta honom i famn, om han inte haft så ont om tid. Alla skyndade till stationen, där ett expresståg just skulle avgå till Chicago. De hann nätt och jämnt in i en kupé, innan tåget satte sig i rörelse.

Med god fart bar det sen av genom Iowa och Illinois, och klockan fyra nästa dag, den 10 december, var ressällskapet i Chicago. Där hoppade de från ett tåg till ett annat, lokomotivet visslade, och resan gick vidare mot New York. Den elfte stannade tåget en kvart över elva på kvällen vid stationen mitt för Cunardlinjens landningsplats.

På några minuter var de nere vid kajen . . .

Ångaren *Kina* hade för tre kvart sen avgått till Liverpool. Efter det tycktes allt hopp vara ute.

Fileas Fogg som kapten

Fogg fick höra att en fransk ångare skulle avgå den 14 december, men inte direkt till Liverpool eller London utan till Le Havre, och det skulle försena honom ännu mera.

Visserligen avgick ett av Inmanlinjens fartyg nästa dag, men eftersom den linjens båtar var avsedda mest för emigranter, hade de svaga maskiner och höll medelmåttig fart.

Passepartout var utom sig av förtvivlan. De fyrtiofem minuterna var ett dråpslag, som med ens krossade alla hans husbondes förhoppningar. Och felet var hans, som i stället för att jämna vägen hade hopat hinder på hinder! Men Fogg kom inte med ett enda förebrående ord.

— Låt oss sova på saken! I morgon får vi bestämma hur vi ska göra! Kom nu! sa han.

De tog in på ett hotell vid Broadway, New Yorks paradgata, som var nära en svensk mil i längd och tjugofem meter

bred. Fogg sov ostört som vanligt, men de andra kunde knappast få en blund i ögonen av oro.

Dagen därpå var den 12 december. Om Fogg hade hunnit med den snabbgående *Kina* kvällen innan, skulle han ledigt ha kommit fram till London på utsatt tid. Men nu!

Fogg gick ut ensam, sen han hade bett Aoda och Passepartout hålla sig klara att resa vilket ögonblick som helst. Han begav sig ner till Hudsonfloden och gjorde efterforskningar bland båtarna, som låg ankrade där. Men eftersom de flesta var segelfartyg, kunde han inte använda sig av dem. Han var nära att ge tappt, då han fick syn på ett litet ångfartyg med smäckra och fina former, som tycktes vara färdigt att lätta ankar.

Snart fick Fogg tag i en karl, som rodde honom ut till fartygets fallrepstrappa. Kaptenen stod på däck, när Fogg äntrade ombord. Han var i femtioårsåldern, en riktig sjöbjörn med stora, utstående ögon, kopparröd hy och rött hår, hals som en oxe och grovhuggna drag.

— Mitt namn är Fileas Fogg från London.

— Och jag är kapten Speedy från Cardiff! svarade sjöbjörnen.

— När seglar ni?

— Om en timme.

— Och resan gäller?

— Bordeaux.

— Har ni last?

— Nej, bara barlast.

— Passagerare?

— Och jag är kapten Speedy från Cardiff, sa sjöbjörnen.

— Har aldrig passagerare. Besvärligt gods, som gärna vill bråka och klaga, sa kaptenen buttert.

— Är ert fartyg snabbgående?

— Tolv knop. *Henrietta* är känd av alla sjömän, förklarade kaptenen stolt.

— Skulle ni kunna ta mej och tre andra personer till Liverpool?

— Till Liverpool! Varför inte lika gärna till Kina eller nordpolen?

— Jag ska till Liverpool! betonade Fogg.

— Jaså, men inte jag.

— På inga villkor?

— Nej, jag är destinerad till Bordeaux, och till Bordeaux ska jag.

— Inte till något pris? envisades Fogg.

— Inte till något pris.

Tonen var så bestämd, att Fogg började misströsta.

— Vem är fartygets redare? frågade han.

— Det är jag. Jag rår själv om *Henrietta.*

— Jag hyr den!

— Nej.

— Jag köper den.

— Nej! sa kaptenen med höjd röst.

Här tycktes inte ens Foggs guld kunna övervinna hindren. Men han fick ett infall.

— Vill ni ta mej med till Bordeaux?

— Nej, inte om ni så bjöd mej tvåhundra dollar.

— Jag bjuder tvåtusen.

— För var person? frågade kaptenen med uppspärrade ögon.

— Gärna.

— Och fyra personer var det?

— Ja.

Kaptenen rev sig bakom örat. Åttatusen dollar utan att behöva ändra kursen! Så dyrbart "resgods" är inte att förakta, ens om man är sin egen redare.

— Klockan nio går jag, sa han. Om ni är ombord då, så . . .

— Klockan nio är vi ombord! lovade Fogg, kastade sig i en vagn, hämtade Aoda och Passepartout och erbjöd artigt herr Fix att följa med.

Alla var ombord, när *Henrietta* lättade ankar.

Passepartout stönade som ett litet lokomotiv och ropade *ack* och *ve,* när han hörde vad resan skulle kosta. Fix räknade efter om det verkligen skulle bli något över åt Englands Bank och honom själv, när rundresan var avslutad. Omkring sjutusen pund måste redan ha gått åt.

Henrietta hade snart lämnat Brooklynhängbron och frihetsgudinnans jättestaty bakom sig och efter drygt en timme hade de hunnit genom det långa inloppet till New York och mött hundratals fartyg. Vid Fire Islands fyr sattes kursen rätt österut.

Dagen därpå gick en man upp på *Henriettas* kommandobrygga och räknade ut besticket, som det heter på sjömansspråket, när man med hjälp av kompass och logg beräknar, var ett fartyg befinner sig. Men det var inte kapten Speedy utan Fileas Fogg i egen person.

Kaptenen var inlåst i sin hytt och utstötte det ena vrålet vildare än det andra. Och man kan inte undra över hans vrede. Det var inte alls angenämt att sitta som fånge på egen skuta.

Fogg ville in till Liverpool, men kaptenen hade envist vägrat att föra honom dit. Då låtsades Fogg, som om han ville följa med till Bordeaux. Men under de tolv, tretton timmarna han varit ombord, hade han gjort sig god vän med manskapet, både matroser och eldare och strött löften och sedlar omkring sig med fulla händer. Därför stod Fogg nu på kommandobryggan, medan kaptenen satt inlåst, och kursen hade satts på Liverpool. För övrigt skötte Fogg befälet så, att vem som helst kunde se, att han hade varit sjöman.

Aoda var orolig men sa ingenting. Fix stod stum av häpnad, och Passepartouts beundran översteg alla gränser.

Henrietta visade sig verkligen vara så snabbgående, att hon borde hinna fram på nio dygn. Men vad kunde inte inträffa under tiden? Vinden kunde slå om, maskinen stoppa eller komma i olag . . .

De första dagarna gick färden under de gynnsammaste förhållanden. Den sydvästliga vinden höll i sig, och havet var ganska lugnt.

Passepartout var riktigt i sitt esse. Han gjorde matroserna alla tjänster han kunde, förvånade dem med sin vighet och muntrade upp dem med tusen upptåg. Men ibland greps han av otålighet och önskade bara, att alla äventyrligheter snart skulle vara slut. Ibland gav han Fix en lång blick, men de talade inte med varandra.

Detektivens förstånd stod alldeles stilla. Han begrep sig inte på den där märkvärdiga Fogg, som i sista stund hade spårat upp en ångbåt, mutat besättningen, spärrat in kaptenen, tagit befälet över båten och visat sig vara en erfaren sjöman! Men en karl, som hade stulit femtiofemtusen pund, kunde väl också stjäla en ångbåt. Vem vet om han inte slutade med att bli sjörövare? Troligen tänkte han inte alls fara till Liverpool utan ge sig av till någon avlägsen punkt i världen och slå sig ner där utom räckhåll för polisen. Fix började bli ångerköpt.

Den 13 december passerade fartyget sydspetsen av Newfoundlandsbankarna. Under natten sjönk både barometern och termometern, vinden gick över på nordost och blev bitande kall. Seglen måste beslås och mera ånga släppas på; fartyget

stampade våldsamt, och farten minskades av sjögången. Snart ökade vinden nästan till orkan, men Fogg var en man, som grundligt kunde sin sak, och han bibehöll kursen. Ideligen spolade sjöarna över däcket, men framåt gick det åt rätt håll.

Kapten Speedy satt fortfarande i sin hytt, svor och utstötte de mest fruktansvärda hotelser. Passepartout måste ha ögonen med sig, när han bar mat till honom. Men Fogg uppträdde som om det inte fanns någon annan kapten ombord än han själv.

Den 16 december hade 75 dagar gått sedan Fogg och Passepartout lämnade London. Den dagen såg Passepartout maskinisten komma upp på däck, gå bort till herr Fogg och tala ivrigt med honom. Tydligen rörde det sig om någonting allvarsamt. Först uppfattade Passepartout bara enstaka ord. Sen hörde han sin husbonde säga:

— Är ni riktigt säker på den saken?

— Fullkomligt! Kom ihåg, att vi ända sen vi avgick har eldat på för fullt. Om vi också hade kol nog att gå för halv maskin mellan New York och Bordeaux, så räcker det inte till en resa för full maskin från New York till Liverpool.

— Jag ska tänka på saken! sa Fogg.

Passepartout förstod vad det gällde. Kolen började tryta. Han greps av dödlig ångest.

— Ja, kan min husbonde reda sej ur den knipan, så är han en trollkarl! mumlade han och gick till Fix för att berätta vad han hört.

— Och ni tror, att vi är på väg till Liverpool? frågade Fix vresigt.

— Naturligtvis.

— Åsna, sa detektiven, höjde på axlarna och gick.

Passepartout var nära att besvara förolämpningen med en ny lektion i boxning. Men han lugnade sig när han tänkte på, hur retfull hela historien hade varit för Fix. Han hade ju snart rest jorden runt utan att kunna få den minsta hållhake på mannen han skuggade.

Fileas Fogg blir häktad

Vad skulle Fogg göra? Hans tvekan blev inte lång. Redan samma kväll kallade han till sig maskinisten och sa:

— Elda på för fullt, så länge det finns kol!

Några ögonblick senare vältrade tjocka rökmoln ur ångarens skorsten och lade sig som ett svart dok över vågorna.

Så gick två dagar. Men den artonde kom maskinisten och rapporterade att kolen inte skulle räcka mer än dagen ut.

— Men fyren får inte minskas, sa Fogg, tvärtom! Elda på bara.

Samma dag vid tolvtiden ropade Fogg på Passepartout och bad honom gå ner efter kaptenen. Betjänten kunde inte ha blivit mer överraskad, om man hade bett honom gå och släppa lös ett lejon eller en tiger. När han gick ner till hytten, mumlade han för sig själv:

— Den, han är väl bindgalen vid det här laget!

Några minuter senare dök kapten Speedy upp på däck. Han svor och väsnades.

— Var är vi? röt han, svartblå i ansiktet, som om han varit nära att kvävas.

— Hundrasjuttio sjömil från Liverpool! upplyste Fogg.

— Sjörövare! tjöt kaptenen.

— Jag har låtit hämta er hit, min herre . . .

— Bandit! Usling!

— Jag vill köpa ert fartyg!

— Vill ni det? Å! . . .

— Jag är nämligen tvungen att bränna upp det!

— Min *Henrietta?!*

— Åtminstone överbyggnaden — vi har ingenting annat att elda med.

— Bränna upp mitt fartyg, som har kostat femtiotusen dollar . . .

— Jag ger sextiotusen, sa Fogg och tog fram en sedelbunt.

Pengarna hade en märkvärdig inverkan på kapten Speedy. Man behöver inte vara amerikan för att erfara en viss rörelse vid åsynen av ett sådant belopp. Kaptenen glömde sitt inrotade hat till passagerare, sitt raseri över fångenskapen i hytten, allt . . . *Henrietta* var en tjugo år gammal låda. Affären var lysande.

— Får jag järnskrovet på köpet? frågade han i betydligt tamare ton.

— Skrov och maskin. Är vi överens?

— Kör till! utbrast kaptenen.

Han tog sedlarna, räknade dem och stack dem i fickan.

Passepartout stod där blek som ett lärft, och Fix höll på att få ett slaganfall.

— Jag är skyldig er en förklaring, sa Fogg till kaptenen. På grund av ett högt vad måste jag vara i London den 21 december, och eftersom ångaren gick ifrån mej i New York, så . . .

— Ja, era skäl bryr jag mej inte om, för jag har gjort en god affär. Men vet ni vad, kapten . . . ?

— Fogg är mitt namn.

— Kapten Fogg, ja. Ni är en riktig yankeenatur. Jag har aldrig träffat nån styvare.

Engelsmannen böjde inte ens på huvudet vid det smickrande beviset på kaptenens högaktning.

— Nu tillhör ju fartyget mej? frågade han bara.

— Från köl till masttopp — allt, som är av trä, förstås.

— Gott! Riv ut allt träinnanrede och bränn upp det! kommenderade fartygets nya ägare.

Den dagen gick kojerna, ruffarna, navigationshytten, undre däcket och kajutan. Dagen efter kom turen till rundhulten. Masterna höggs ner, kapades och klövs, och likaså rår, bommar och spiror. Besättningen visade ett brinnande nit, och Passepartout sågade, högg och klöv för tio. Alla ombord utom Aoda tycktes gripna av ett vilt förstörelsebegär.

Den 20 december gick väggbeklädnaden och största delen av däcket. *Henrietta* såg inte mer ut som en ångbåt utan som en pråm, men på kvällen siktades en fyr på Irlands kust.

Klockan tio syntes Queenstown, och Fogg hade bara tjugofyra timmar på sig för att hinna till London. Så lång tid skulle

Henrietta behöva för att hinna fram till Liverpool även med högsta ångtryck. Men snart skulle allt bränsle vara slut.

— Jag beklagar verkligen er otur! sa kapten Speedy, som mot sin vilja alltmer började intressera sig för Fogg. Ödet är emot er. Ni hinner inte fram.

— Ljusen vi ser därborta, är det Queenstown?

— Ja.

— Kan vi inte löpa in där?

— Jo, men inte förrän om tre timmar, när det är högvatten.

— Då väntar vi! bestämde Fogg.

Ångarna från Amerika till Europa brukade avlämna posten i hamnen Queenstown på irländska kusten. Med expresståg gick den sen till Dublin och vidare till Liverpool med ytterst snabba båtar. På så vis fick posten tolv timmars försprång.

Samma väg tänkte Fogg fortsätta till Liverpool. Vid ettiden på natten gled *Henrietta* in i hamnen. Fogg tog farväl av kapten Speedy, som fick behålla sitt illa tilltygade fartyg. Men trots sitt bedrövliga skick var det fortfarande värt halva köpesumman.

Fix kände ett vilt begär att häkta Fogg, så snart han satt foten på engelsk mark. Men han gjorde det inte. Varför kunde han inte förklara.

Ändå övergav han inte sin brottsling utan for till Dublin med samma tåg som de andra. Dit anlände de i gryningen och steg sen ombord på en av de där postångarna, som nästan bara består av maskin och har en vass stäv, som ilsnabbt klyver vågorna.

Klockan fattades tjugo minuter i tolv, när Fogg den 21

december satte foten på kajen i Liverpool. Därifrån hade han bara sex timmars resa till London.

Passepartout var yr av glädje och trodde att slaget redan var vunnet.

Men i det ögonblicket gick Fix fram till Fogg, lade sin hand på hans skuldra och visade sin häktningsorder.

— Ni är ju herr Fileas Fogg? sa han.

— Ja.

— I drottningens namn förklarar jag er häktad.

Fem minuter för sent

Fogg satt fängslad i vaktrummet på tullhuset. Där skulle han tillbringa natten för att nästa morgon föras till London.

Passepartout hade gjort ett förtvivlat försök att i häktningsögonblicket kasta sig över detektiven men hindrats av polisen. Aoda förstod inte hur Fix kunde handla så. Passepartout förklarade allt. Hon blev mer uppbragt över att detektiven kunde misstänka hennes räddare för stöld än över det förlorade vadet.

Fix kände sig äntligen lugn. Han hade efter mycken tvekan gjort sin plikt. Om Fogg var skyldig eller oskyldig, blev rättens sak att avgöra.

Plötsligt slog det Passepartout, att just han var skuld till det här sista förfärliga bakslaget. Varför hade han inte talat om alltsammans för sin husbonde? Fogg skulle nog ha övertygat detektiven om att han hade tagit miste på person. Åtminstone

skulle han inte på egen bekostnad och till sin egen olycka ha släpat med sig den eländiga detektiven, som visade sitt tack för alla tjänster genom att häkta den ädlaste man i världen. Passepartout grät som ett barn.

Trots kölden stannade Aoda och den olyckliga betjänten kvar i tullhusets förstuga. De hoppades att åtminstone få träffa herr Fogg.

Under tiden satt Fileas Fogg på en träbänk i arrestrummet och föreföll fullkomligt oberörd av den orättvisa behandlingen. Vilka tankar rörde sig inom honom? Kunde han verkligen tro, att inte allt hopp var ute?

Av allt att döma var han ohjälpligt ruinerad så nära målet. Om han inte hade blivit arresterad skulle han ha haft nära nio timmar på sig för resan till London, och han behövde bara sex timmar.

Han hade lagt klockan framför sig, och följde uppmärksamt visarnas gång. En gång steg han upp och gick runt i rummet. Tänkte han kanske på flykt? I så fall gäckades snart hans förhoppningar, för dörren var tillbommad och fönstren försedda med järngaller.

Han tog fram anteckningsboken med sin resplan. Där stod:

"December 21, lördag, Liverpool."

Och han tillade:

"80:e dagen, klockan 11.40 f. m."

Så satte han sig ner och väntade.

Klockan slog ett. Herr Fogg lade märke till, att hans ur gick två minuter före tullhusets. *Hon slog två.* Om han hade varit fri i det ögonblicket och kunnat ta ett extratåg till Lon-

don, skulle han ha hunnit till "Reformklubben" innan det var för sent. Han rynkade lätt pannan . . .

Klockan 2.33 hördes ett buller av dörrar som hastigt öppnades. Fogg kände igen Passepartouts och detektivens röster, och det lyste till i hans blick.

Vaktrummets dörr slogs upp, och in störtade Aoda, Fix och Passepartout. Fix flåsade, håret stod på ända, han var våt av svett och så upphetsad att han stammade.

— Å, förlåt, förlåt! Det var en olycklig li-likhet! Banktjuven togs för tre dar sen. Ni är . . . fri!

Ja, Fileas Fogg var fri. Och han visade det ögonblickligen. Han gick rakt på Fix och så snabbt hade ingen sett honom röra sig förr. Han drog båda armarna bakåt — sen föll hans knytnävar mekaniskt regelbundet ner på den stackars detektivens lekamen. Det var ett kok stryk efter alla boxningskonstens regler.

Fix föll men gav inte ett ljud ifrån sig. Kanske tyckte han, att avbasningen varit välförtjänt. Fogg såg på klockan och tyckte antagligen, att han använt för mycket tid.

Han fick tag i en droska och sällskapet for till stationen. Klockan var 2.40. Expresståget till London hade gått för trettiofem minuter sen. Fogg beställde ett extratåg, men det kunde inte avgå förrän klockan tre. När Aoda och Passepartout hade stigit in i vagnen, lovade Fogg lokföraren en kunglig belöning om han raskade på. Så ljöd avgångssignalen.

Om banan var fri, borde man kunna hinna fram på fem och en halv timme. Men man måste göra ett par oberäknade uppehåll.

När tåget ångade in på stationen i London, var klockan tio minuter i nio.

Efter att ha rest runt hela jorden kom Fogg hem precis fem minuter för sent. Han skulle ha varit på klubben 8.45 e. m.

Han hade förlorat sitt vad.

Fogg beslutar gifta sig

Dagen efter skulle herr Foggs grannar ha blivit högst förvånade, om någon sagt, att huset vid Savile Row var bebott igen. Dörrar och fönster var stängda som vanligt.

När ressällskapet hade lämnat stationen, gav Fogg med vanlig självbehärskning sin betjänt order att göra några uppköp. Själv begav han sig hem med Aoda, som fick ett par rum i andra våningen. Hon var förtvivlad för Foggs skull. Själv bar han skenbart likgiltig det hårda slag, som hade drabbat honom. Men han var ändå ruinerad, och allt berodde på den där klåparen till detektiv! Med osviklig beräkning hade han farit den ofantliga vägsträckan, röjt undan tusen hinder, trotsat tusen faror, ja, till och med under resan hunnit utföra en ädel och behjärtad handling, och så strandade allt på en händelse, som han omöjligt hade kunnat förutse.

Av den betydande reskassan var just inte så mycket kvar.

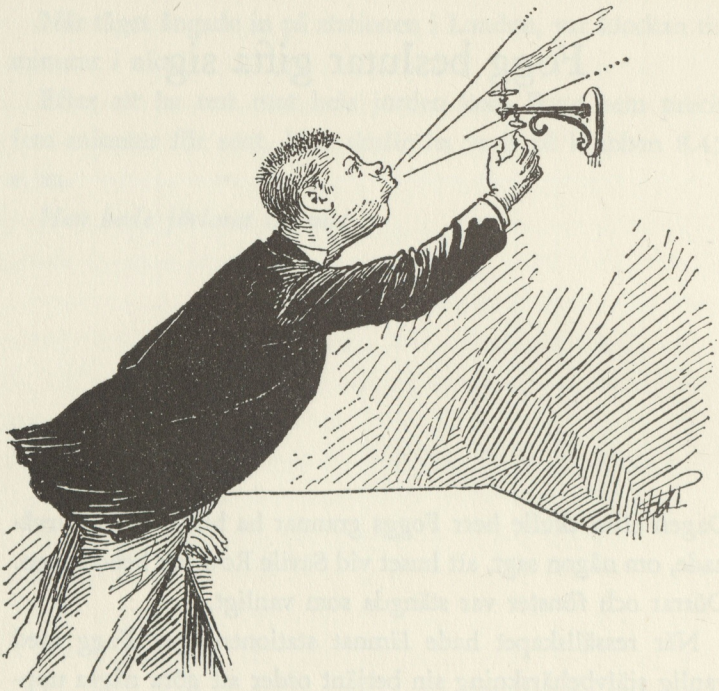

Hans förmögenhet bestod således bara av de tjugotusen pund, som var insatta hos Baring Brothers, men dem hade hans klubbkamrater nu vunnit. Vadet skulle inte ha gett honom någon större vinst, även om han vunnit det, för utgifterna hade varit dryga. Men nu ägde han så gott som ingenting. Och eftersom han hade ingått vadet mest för äran att vinna det, kände han sig också förödmjukad.

Det första Passepartout gjorde, när han kom hem, var att

rusa upp och släcka gaslågan, som hade brunnit i åttio dygn. I brevlådan hade han hittat en gasräkning, som kom honom att hoppa på ett ben av förskräckelse — det var verkligen onödigt att den blev större.

Hela natten vakade Passepartout somtten hund utanför sin herres dörr.

Nästa morgon blev han inkallad i vanlig tid men kunde inte märka, om Fogg hade sovit. Hans husbonde gav honom tillsägelse att servera Aoda frukost; själv ville han bara ha te och rostat bröd. Han skulle behöva hela dagen för att ordna sina angelägenheter, och först på kvällen önskade han några minuters samtal med Aoda.

Under natten hade Passepartout plågats av självförebråelser. Nu stod han inte ut längre.

— Kära herr Fogg! Det är mitt fel! utropade han och vred sina händer.

— Jag anklagar ingen! sa Fogg lugnt. Jag vill vara ensam.

Passepartout skyndade att beklaga sig för Aoda, som var lika ängslig som han. Men hon förstod, att ingenting var att göra, och dessutom hade ju hennes välgörare förklarat, att han ville tala med henne på kvällen.

Huset verkade obebott hela den söndagen och för första gången gick Fileas Fogg inte till sin klubb vid vanligt klockslag. Vad hade han där att göra, när han inte hade kunnat infinna sig på utsatt tid? Det var säkert ingen som väntade honom. Alltså stannade han hemma.

Passepartout vankade av och an i huset utan ett ögonblicks ro. När han kände sig alltför olycklig, knackade han på Aodas

dörr, slog sig ner i ett hörn och såg på den unga damen, som satt tyst och grubblande.

Klockan halv åtta bad Fogg om ett kort samtal med Aoda. Utan att visa minsta rörelse tog han en stol och slog sig ner vid brasan.

De satt tysta några ögonblick, sen frågade han:

— Kan ni förlåta mej, att jag tog er med till England?

— Jag? sa hon och försökte lugna sig.

— När jag bad er följa med hit från ert hemland, där så många faror hotade er, var jag rik och räknade med att kunna ställa en del av min förmögenhet till ert förfogande. Ni skulle ha blivit oberoende. Men nu är jag ruinerad.

— Jag vet det, herr Fogg, och det är jag, som ska be er om förlåtelse; jag har följt med er, varit till besvär — kanske är det just för att jag fördröjde er, som det gick så illa.

— Ni kunde inte stanna i Indien, det var min plikt att föra er i säkerhet.

— Ja. Och ni inte bara räddade mitt liv, ni ville ju också trygga min framtid här i England? sa Aoda, och hennes röst darrade av rörelse.

— Jag skulle ha gjort det, om inte händelserna hade korsat mina planer. Men nu ber jag att få överlämna till er vad som finns kvar av mina tillgångar.

— Ni själv då?

— Jag behöver ingenting.

— Det är sant. En sådan man som ni står aldrig utan möjligheter. Ni har vänner.

— Ingen enda.

— Era släktingar ska . . .

— Jag står ensam i världen.

— Då beklagar jag er. Det är tungt att vara ensam i världen och inte ha någon, som man kan anförtro sina bekymmer åt. Men det heter ju, att olyckan är lättare att bära, om man är två om den.

— Ja, det säjs så.

Aoda reste sig och räckte honom sin hand.

— Vill ni bli min bästa vän? Vill ni låta mej stå er närmast — får jag bli er hustru? frågade hon.

Fileas Fogg reste sig också. Hans kinder fick färg, hans ögon glänste. Ett ögonblick sänkte han huvudet, sen svarade han:

— Jag håller mycket av er, Aoda! Jag älskar dej av hela mitt hjärta, rättade han sig.

Deras ögon möttes. Hennes lyste av den varmaste hängivenhet.

Fogg ringde, och Passepartout skyndade in. När han såg dem stå där hand i hand, förstod han allt, och hans ansikte sken upp som en sol.

— Det är kanske lite sent, sa herr Fogg, men gå bort till pastor Wilson och be honom komma hit och viga oss i morgon förmiddag.

— I morgon, måndag? frågade Passepartout.

— Just det.

Passepartout var redan nere — han tog trappan i två skutt.

"God afton, mina herrar!"

När det blev känt i London, att den verkliga förövaren av stölden i Englands Bank, en viss James Strand, den 17 december hade blivit häktad i Edinburgh, väckte nyheten en väldig uppståndelse. Man kom plötsligt ihåg Fileas Fogg och hans märkvärdiga vad om en resa jorden runt. En tid hade han ansetts som en simpel tjuv, efterspanad av polisen. Nu var han fri från alla misstankar, och överallt talades det om hans vad. Foggs namn blev återigen ett värdepapper på börsmarknaden.

Men var kunde han vara? Hade han förolyckats under resan? Var han försenad? Eller skulle han den 21 december klockan 8.45 på kvällen med sina kända lugna steg stiga över tröskeln till "Reformklubben"? Hans kamrater i klubben var inte minst intresserade — för fem av dessa stod ju stora summor på spel. De telegraferade till Amerika och Asien men utan resultat Han var som bortblåst. Polisen visste inte ens

vad det hade blivit av detektiven Fix, som hade misstagit sig så grundligt.

På lördagskvällen rådde folkträngsel utanför "Reformklubben" — det blev nästan trafikkaos, och en mängd mäklare och vadhållare höll till vid ingångarna till klubbens lokal. Polisen fick allt svårare att upprätthålla ordningen.

I stora salongen satt Foggs fem motståndare och såg spänt på klockan.

Hon slog en kvart över åtta.

— Om en halvtimme är tiden ute! sa ingenjör Stuart.

— När kom senaste tåget från Liverpool? frågade Flanagan.

— Klockan 7.23. Nästa tåg kommer 12.10 i natt, upplyste Ralph.

— Hade han kommit med 7.23-tåget skulle han redan ha varit här, sa Flanagan. Vi kan nog vara säkra på att ha vunnit vadet.

— Det är bäst att vänta, innan vi säger det, invände Ralph. Vår gamla vän Fogg har ju sina principer. Han kommer aldrig för sent men inte heller för tidigt. Det skulle inte förvåna mej *alls,* om han steg in här i sista minuten.

— Jag skulle knappt tro mina egna ögon, om han visade sej, sa Stuart, nervös som alltid.

— I själva verket var planen vanvettig, tyckte Flanagan. Hur punktlig man än är, kan man råka ut för oöverstigliga hinder, och ett dröjsmål på bara två eller tre dagar kan vara omöjligt för Fogg att ta igen.

— Dessutom, påminde Sullivan, har vi inte hört ett ord

ifrån honom, fast han mycket väl kunde ha telegraferat under resan.

— Visst har han förlorat! utropade Stuart. *Kina* kom i går från New York till Liverpool — med någon senare linjeångare kunde han inte hinna fram. Men han var inte med. På Sjöfartsunderrättelsernas passagerarlistor finns inte heller hans namn. Han har kanske inte ens hunnit till Amerika än.

— Ja, i morgon kan vi gå till Baring Brothers och lyfta vår vinst, trodde Ralph.

Klockan visade 8.40.

— Fem minuter kvar mina herrar, sa Stuart.

Allas hjärtan klappade häftigt, och var och en försökte att inte låtsas om det, och de slog sig ner vid spelbordet.

— Jag skulle inte avstå min andel i vadet, om man bjöd mej tretusenniohundranittionio pund, sa Stuart för att karska upp sig.

Visaren pekade på 8.42. Ingen hade mod att bryta tystnaden.

— 8 och 44! sa Sullivan, och rösten darrade.

— En minut kvar! viskade Stuart.

Allas ögon följde sekundvisaren.

Vid den femtiofemte sekunden hördes utifrån hurrarop, tjut och oväsen. Vadhållarna reste sig.

När klockan fattades tre sekunder i den utsatta tiden, öppnades dörren, och innan ännu visaren hunnit den sextionde sekunden, hördes Fileas Foggs lugna stämma:

— *God afton, mina herrar!*

En jublande folkhop hade trängt sig in i hans spår.

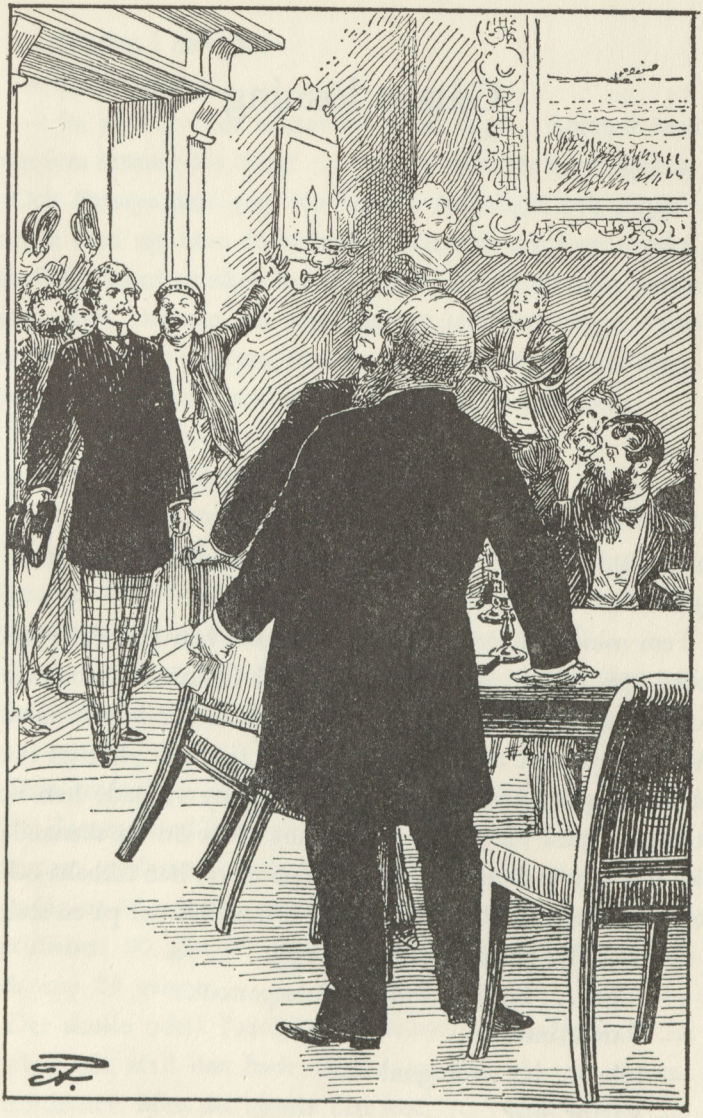

— God afton, mina herrar!

Gåtans lösning

Ja, där stod Fileas Fogg verkligen. Hur kunde det vara möjligt?

Fem minuter över åtta på kvällen hade han gett Passepartout i uppdrag att söka upp en präst och komma överens med honom om vigsel nästa förmiddag. Pastorn var inte hemma, men Passepartout väntade en stund. Då fick han plötsligt syn på en väggalmanacka, och som en galning störtade han ut utan hatt, med håret på ända, sprang värre än en skenande häst och slog omkull folk. På tre minuter var han tillbaka och föll flåsande, eldröd, svettdrypande och mållös ner på en stol.

— Vad står på? undrade herr Fogg.

— Inget . . . bröllop! stönade Passepartout.

— Varför inte?

— Inte . . . i . . . morgon!

— Varför *inte?*

— Söndag i morgon!

— Nej, måndag!

— Jo, jo . . . vi har räknat fel på en dag . . . kommit hem tjugofyra timmar för tidigt . . . bara tio minuter kvar! Spring!

Och Passepartout grep sin herre i rockslaget och släpade honom med sig utan förbarmande. De fick tag i en droska, och Fogg lovade kusken hundra pund i dricks om han kunde hinna fram. Och sen han varit nära att köra över ett par hundar och snuddat vid fyra, fem vagnar, stannade han vid klubben, och Fogg stod, som sagt, på utsatt tid i salongen.

Han hade fullbordat sin rundresa.

Han hade vunnit tjugotusen pund.

Men hur hade en man som var punktligheten själv, kunnat räkna fel på en hel dag och tro, att han kommit fram på lördagen den tjugoförsta, när det i själva verket var fredagen den tjugonde och resan bara hade tagit sjuttionio dygn?

Jo, han hade vunnit en dag på sin resa, därför att han rest *österut*. Om han hade rest åt motsatt håll skulle han ha förlorat en i stället.

Han färdades nämligen *mot* solen, och följaktligen minskades dagarna med 4 minuter för var längdgrad han passerade. Eftersom graderna är 360, vann han 1440 minuter, det vill säga jämnt 24 timmar. Han såg med andra ord solen passera meridianen 80 gånger, medan den hemma i London bara gick upp 79 gånger.

Det skulle också Passepartouts märkliga familjeklocka ha upplyst om, ifall den hade visat dagar lika väl som timmar och minuter. Men det gjorde den inte.

Sen Fogg hade vunnit sitt vad hade han ungefär lika stor förmögenhet som förut. De tusen punden, som var kvar av reskassan, delade han mellan den stackars detektiven, som han inte hyste något agg till och sin trogna Passepartout. Men eftersom det bör vara ordning i allt, drog han av från Passepartouts andel betalningen för gaslågan, som hade brunnit i 1 920 timmar på grund av betjäntens slarv att inte släcka den, innan de reste.

På måndagen stod bröllopet. Passepartout var brudens vittne vid vigseln. Vem var närmare till det än han, som på sina starka armar hade burit henne från rajans bål?

Fogg hade lyckats med sin snabbresa runt jordklotet, men så hade han också anlitat alla sin tids samfärdsmedel, ångbåtar, järnvägar, vagnar, tulljakter, isjakter och elefanter. Han hade skärpt sin redan förut enastående noggrannhet i beräkningar, sin förmåga att i varje kinkigt läge finna den bästa, ofta den enda utvägen.

I pengar hade han visserligen inte vunnit mycket mer än resan kostat. Men han hade gjort en annan vinst, han hade fått en god och trofast maka.

Trots sitt kalla och behärskade yttre var Fileas Fogg en varmhjärtad man, som tacksamt tog emot denna dyrbara gåva.

Svenska
Barnboks-
Institutet
STOCKHOLM

2 3344 513 100

Svenska
Barnboks-
Institutet
STOCKHOLM

JORDEN RUNT PÅ 80 DAGAR

Utan att blinka satsade Fileas Fogg hela sin förmögenhet på ett vad i Reformklubben — han skulle resa jorden runt på den svindlande tiden av 80 dagar. Otaliga hinder hopade sig i hans väg — tyfoner, tågöverfall, folkupplopp, en utmaning på duell . . . Orubblig, som en planet kretsande kring jordklotet, fortsatte Fogg sin resa tillsammans med sin trogne betjänt Passepartout — och hack i häl följd av detektiven Fix.
Vem var den gåtfulle Fileas Fogg? Enligt Fix en storsvindlare och banktjuv. Enligt Passepartout en sfinx, en levande matematikmaskin utan hjärta . . .
Ett kom båda underfund med. Fogg var äventyrets överman. Varje slumpens nyck hade han förutsett. Ingen motgång kunde rubba hans jämnmod, trots att hans ruin kunde bero på en timmes, ja en sekunds försening!

JULES VERNE (1828—1905) har vunnit världsrykte för sina spännande vetenskapliga ungdomsromaner. De flesta av hans djärva framtidsvisioner har i en senare tid besannats. I "Jorden runt på 80 dagar" kryddas också den snabbt växlande handlingen av en medryckande humor.

Rikt illustrerad av konstnären Edvard Forsström

SAGAS
berömda böcker
ett levande
klassikerbibliotek
för ungdom
i goda bearbetningar
vackert illustrerade

SAGAS BERÖMDA BÖCKER

SAGA 5 pf 9—14 Pris 9: 50

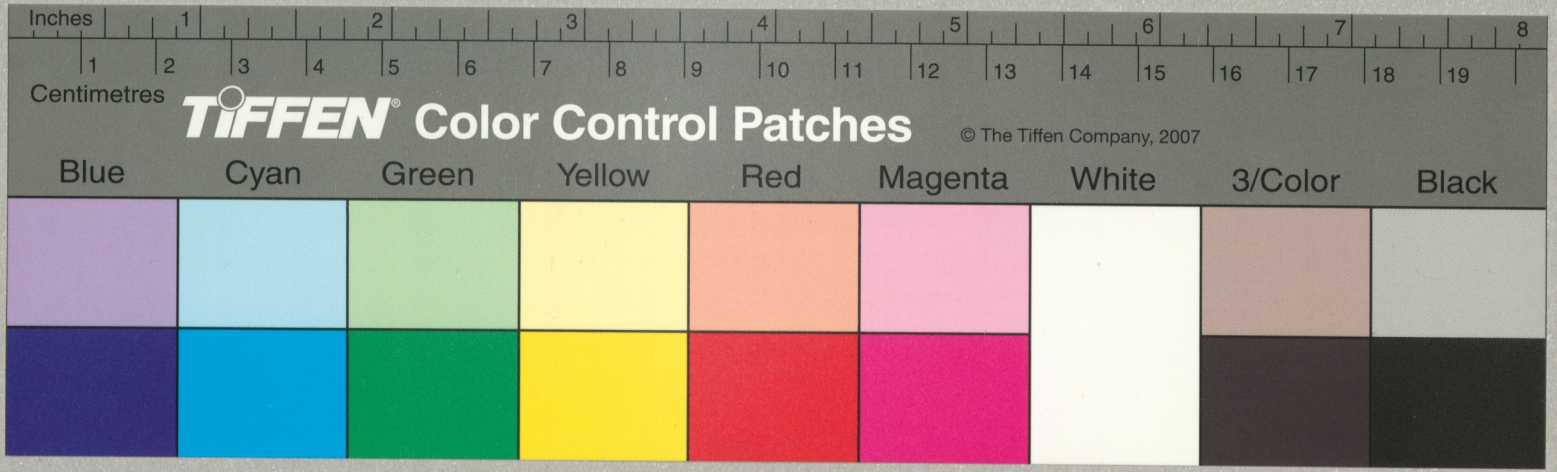
Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
Centimetres
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black